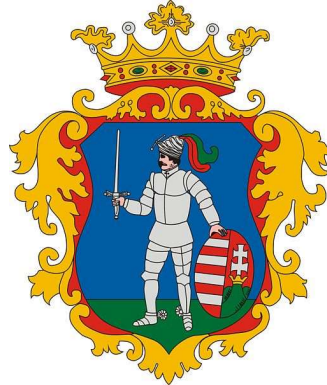

Tájékoztató
Nógrád Vármegye Közgyűlése számára
„Nógrád vármegye egészségi helyzetéről”

Készült: 2024. szeptember

Összeállította a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya:

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
vármegyei tisztifőorvos

Katkó Orsolya
osztályvezető

Zsidai Diána
osztályvezető

Kovácsné Dr. Varga Tünde
Hárskuti-Angyal Anikó
Jónás-Bialkó Tímea
Juhász Péterné
Lilinger Éva
Novák Renáta
Virág Julianna

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Tartalom

<u>Tartalom</u>	2.
<u>Bevezető</u>	3.
<u>I.Általános és demográfiai adatok</u>	6.
<u>II.Nem fertőző betegségek epidemiológiája</u>	12.
<u>Összes halálozás</u>	15.
<u>Okspecifikus halálozás</u>	16.
<u>Rosszindulatú daganatok</u>	16.
<u>Keringési rendszer betegségei</u>	27.
<u>Légzőrendszer betegségei</u>	31.
<u>Emésztőrendszer betegségei</u>	38.
<u>Külső okok miatt bekövetkezett halálozás</u>	39.
<u>III. Fertőző betegségek epidemiológiája</u>	45.
<u>Bejelentendő fertőző betegségek</u>	45.
<u>Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek</u>	57.
<u>Egészségügyi ellátással összefüggő (nosocomiális) fertőző betegségek</u>	65.
<u>IV. Egészségügyi ellátás</u>	68.
<u>Háziorvosi, házi gyermekorvosi, ügyeleti ellátás</u>	68.
<u>Járóbeteg ellátás</u>	82.
<u>Mentés</u>	82.
<u>Fekvőbeteg ellátás</u>	83.
<u>V. Ellenőrzési tevékenység</u>	90.
<u>VI: A kormányhivatal egyéb nem hatósági tevékenységei</u>	107
<u>Egészségfejlesztés</u>	108.
<u>Zárszó</u>	113.
<u>Források, Irodalom</u>	114.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Bevezető

Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény határozza meg a kormányhivatalok népegészségügyi feladatait a lakosság egészségi állapotával kapcsolatban. A törvény alapján a kormányhivatal elemzi és nyilvánosságra hozza a lakosság egészségi állapotának alakulását és az azt veszélyeztető befolyásoló tényezőket.

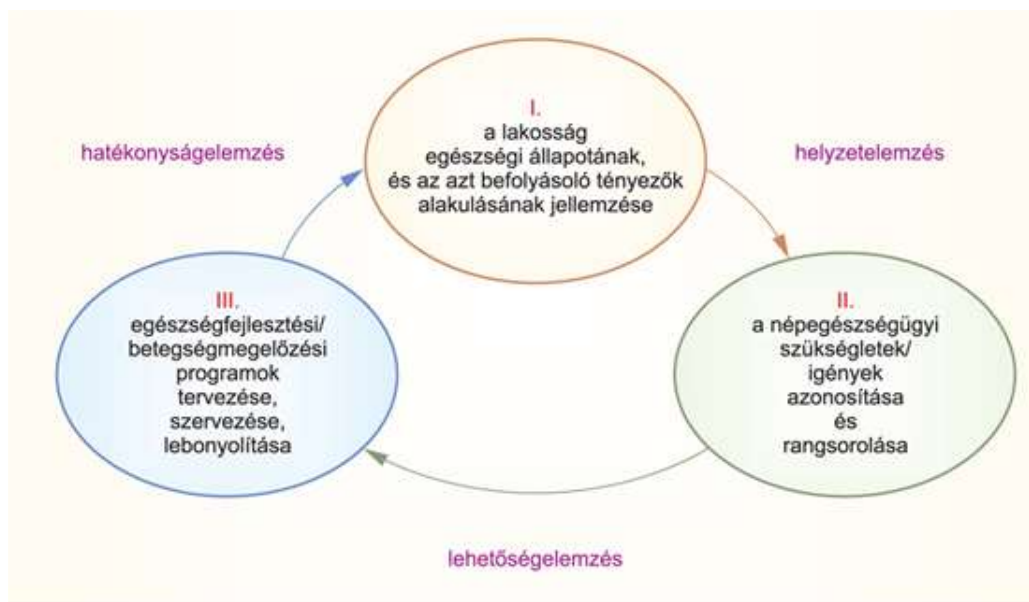
Jelen tanulmányban bemutatjuk Nógrád vármegye lakosságának egészségi állapotát, elemezzük vármegyénk demográfiai, halálozási és megbetegedési struktúráját, valamint a települési, lakóhelyi és társadalmi környezet fizikai, kémiai, biológiai tényezőinek állapotát.

Célunk, hogy tanulmányunk szükséges és fontos információkkal szolgáljon a vármegyei szakemberek és döntéshozók számára az egészségügyi és népegészségügyi döntések előkészítésében.

A népegészségügyi ciklus

Az eredményes népegészségügyi tevékenység egyszerűsített modellje egymásra épülő ciklusok sorozata. Egy cikluson belül három fázis jellegzetes logikai rendben követi egymást, s egy ciklus vége (harmadik fázisának értékelési periódusa) szükségszerűen jelenti a következő ciklus kezdetét (1. ábra).

1. ábra

Egy cikluson belül

- Az első fázis: a lakosság egészségi állapotának (és az azt befolyásoló tényezőknek) szigorú szakmai szempontok szerint elvégzett epidemiológiai elemzése, melynek értékelése a helyzetelemzés fázisa. Ebben a fázisban gyakran kerül sor egy-egy adott egészségindikátor és egészség-determináns esetében az időbeli alakulás jellemzésére, ill. annak megállapítására, hogy valamilyen vonatkoztatási értékhez viszonyítva történt-e (s ha igen milyen előjelű és mértékű) változás.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

- A második fázis: a helyzetelemzés adataira építve a problémák (s következésképp a lakosság népegészségügyi szükségletei) azonosításának és rangsorolásának fázisa.
- A harmadik fázis: az azonosított problémák megoldását/mérséklését célzó konkrét egészségfejlesztési programok tervezésének és megvalósításának fázisa.

A megvalósítás fázisa szükségszerűen kapcsolódik a program hatékonyságának elemzésével, azaz annak megállapításával, hogy a program keretében végzett népegészségügyi tevékenység eredményes-e, s ha igen, milyen mértékben. Az erre a kérdésre adott válasz döntő jelentőségű nemcsak az elvégzett (vagy folyamatban lévő) népegészségügyi tevékenység eredményességének megítéléséhez, de a további tevékenység tervezése szempontjából is. A válaszadás szükségszerű visszacsatolást jelent a ciklus I. fázisához, hisz csak az egészségi állapotmutatók és egészségmagatartási mutatók (numerikus indikátorok) kedvező változása alapján nyilvánítható egy program eredményesnek; míg ellenkező esetben felfüggesztendőnek, vagy legalábbis módosítandónak. Így elmondható, hogy a helyzetelemzés a népegészségügyi tevékenység meghatározó eleme, hisz nélkülözhetetlen:

- a népegészségügyi problémák azonosításához, jellemzéséhez, rangsorolásához,
- az egészségcélok egzakt meghatározásához,
- a népegészségügyi programok és akciók tervezéséhez, azok hatékonyságának méréséhez, s a mindenkori szükséges módosítások megtételéhez.

Egészségdeterminánsok

Egészségdeterminánsok alatt azokat az alapvető tényezőket és hatásokat értjük, melyek az egyén, és kiterjesztett értelemben egy közösség, egészségi állapotát meghatározzák. Ismeretük nem kizárólag az egészség meghatározottságának értelmezéséhez szükséges, de a népegészségügyi intervenciók támadáspontjának meghatározásához is. Az egészségdeterminánsok kedvező befolyásolásával az egyén és a közösség egészségi állapota javítható.

Az egészségdeterminánsok legfőbb kategóriái a következők:

- **magatartási, életmódtényezők,**
- egészséges fejlődés (gyermekkor) biztosíthatósága,
- **egészségügyi szolgáltatások fejlettsége és elérhetősége,**
- genetikai (biológiai) tényezők,
- kulturális sajátosságok.
- jövedelmi támogatottság (jövedelmi viszonyok),
- társadalmi támogatottság (szociális ellátórendszer fejlettsége),
- iskolázottság,
- foglalkoztatottság és munkakörülmények (gazdasági helyzet),
- fizikai környezet,

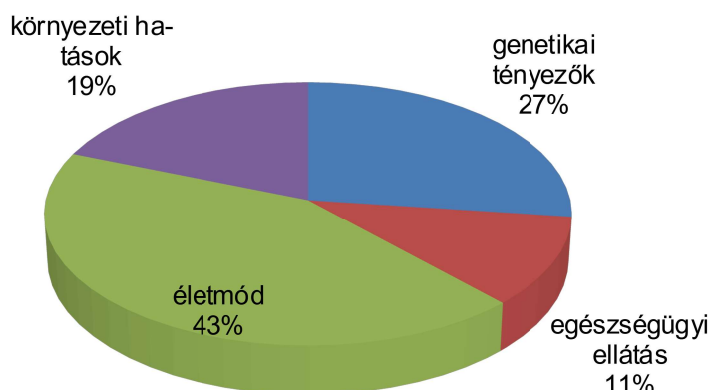
Összefoglalva állítható, hogy egészség csak akkor lehetséges, ha adottak a lehetőségek (források) az emberi szükségletek kielégítésére, s ha az élet- és munkakörülmények mentesek az egészségkárosító szennyező anyagoktól, kórokozóktól és fizikai veszélyforrásoktól.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2. ábra

Egészséget befolyásoló tényezők WHO szerint

Az egészség meghatározásában a különböző determinánsok súlya nem azonos. Bár az egyes tényezők meghatározó szerepének súlya vitatott (és különböző közösségekben ténylegesen is eltérő lehet), általában elfogadható, hogy a genetikai tényezők kb. 15–30%-ban, az egészségügyi ellátás színvonala 10–15%-ban határozzák meg az egészségi állapotot, míg a fennmaradó **55–75%-ért a környezeti és a társadalmi-gazdasági státusszal és az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató életmódtényezők felelősek** (2. ábra). Természetesen ez a globális becslés az egyes betegségek etiológiájának értelmezéséhez nem jelent támpontot: a betegségek kialakulásában a genetikai és a tág értelemben vett környezeti tényezők együtthatásának és változó mértékű érvényesülésének elvét ma általánosan elfogadottnak tekinthetjük.

Nógrád vármegye területi besorolása

A járások területi fejlettség alapján történő besorolása a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdasági és munkaerőpiaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett komplex mutatót veszi figyelembe.

Ez alapján:

Kedvezményezett járás: azok a járások, amelynek komplex mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga, tehát 46,79 alatti. Az összes 199 járásból 109 járás tartozik ide, többek között **Nógrád vármegye mind a hat járása**.

Fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 15%-a él.

Komplex programmal fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 10%-a él (Nógrád vármegye esetében **Szécsény járás**).

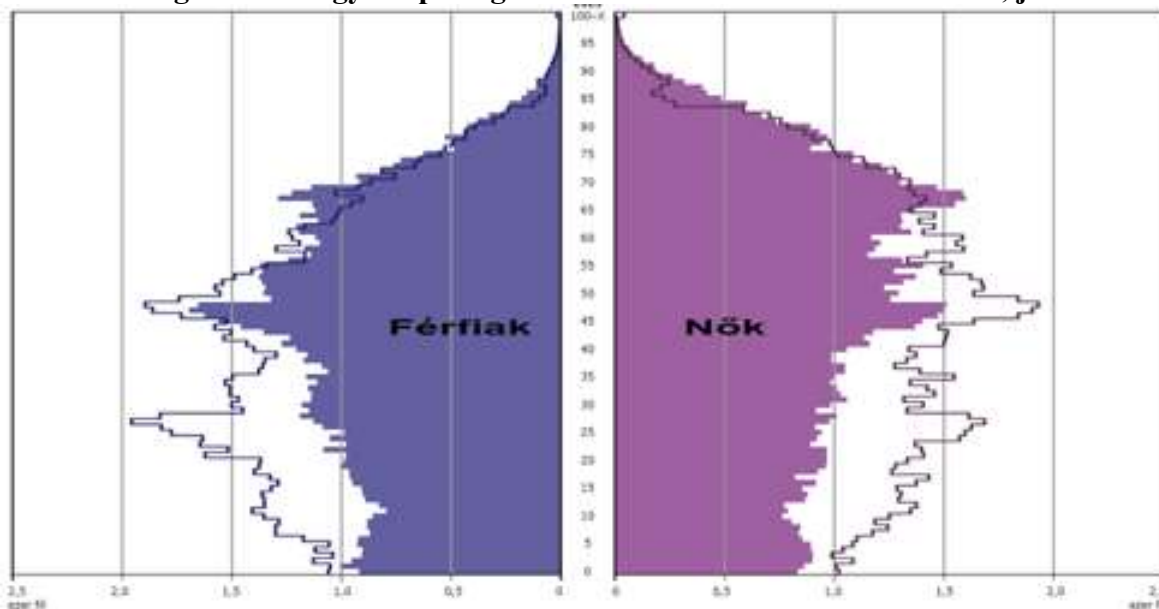
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

I. Általános és demográfiai adatok

Az adatok a Magyar statisztikai évkönyv és a Területi statisztikai évkönyv kiadványok 2022. év egészére vonatkozó állományából származnak, ahol ettől eltérő időpont/időszak jellemzőit használtuk fel, azt a szövegben és az ábrán jelöltük.

Nógrád vármegye **lakosainak száma** 2023.01.01-én 182 038 fő volt, népsűrűsége: 71,5 fő/km². A **településszerkezetben** alapvető változás nem történt, a vármegyére továbbra is a kis lélekszámú falvak a jellemzőek. A lakónépesség **koreloszlását** mutatja a korfa, melyet a 2003. évi (népesség: 219 477 fő) korfával összehasonlítva jól látható a népesség összetételének változása, a lakosság számának csökkenése és öregedése. (3. ábra).

3. ábra: Nógrád vármegye népességének száma nemek és életkor szerint, január 1.

* Az ábra körvonalas része a 2003. január 1-jei, a színes része pedig a 2023. január 1-jei eredményeket tükrözi.

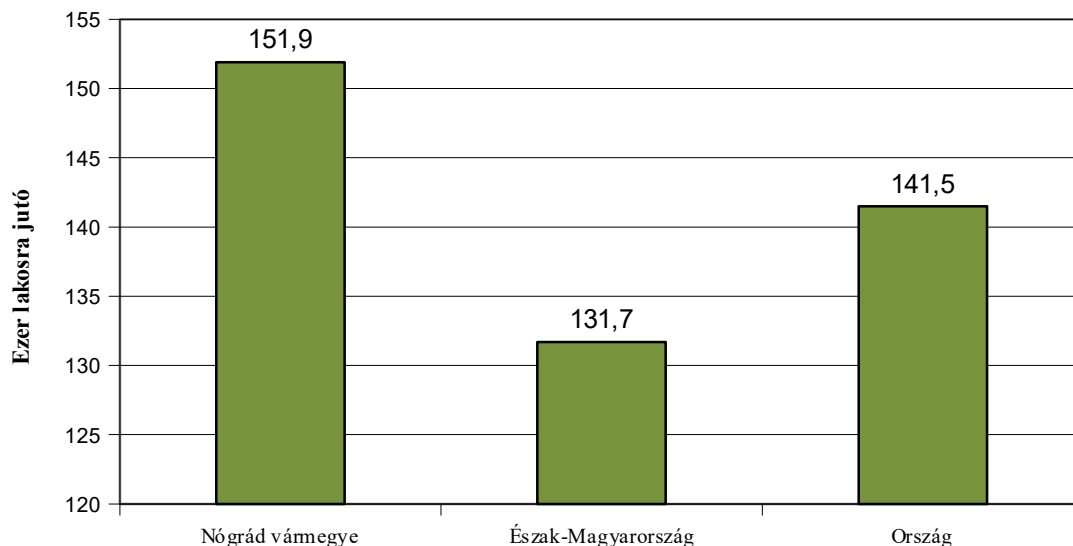
A népesség **öregedési indexe** (az időskorú népesség aránya a gyermekkorú népességhez viszonyítva) jól mutatja a népesség előregedését, ami a vármegyében az egyik legsúlyosabb probléma. Nógrád vármegye öregedési indexe 2022-ben **151,9%**, azaz 100 fő 14 év alatti lakosra 152 fő 65 év feletti lakos jut, ami messze meghaladja mind az országos, mind pedig az Észak-Magyarországi régió indexét. (4. ábra)

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

4. ábra

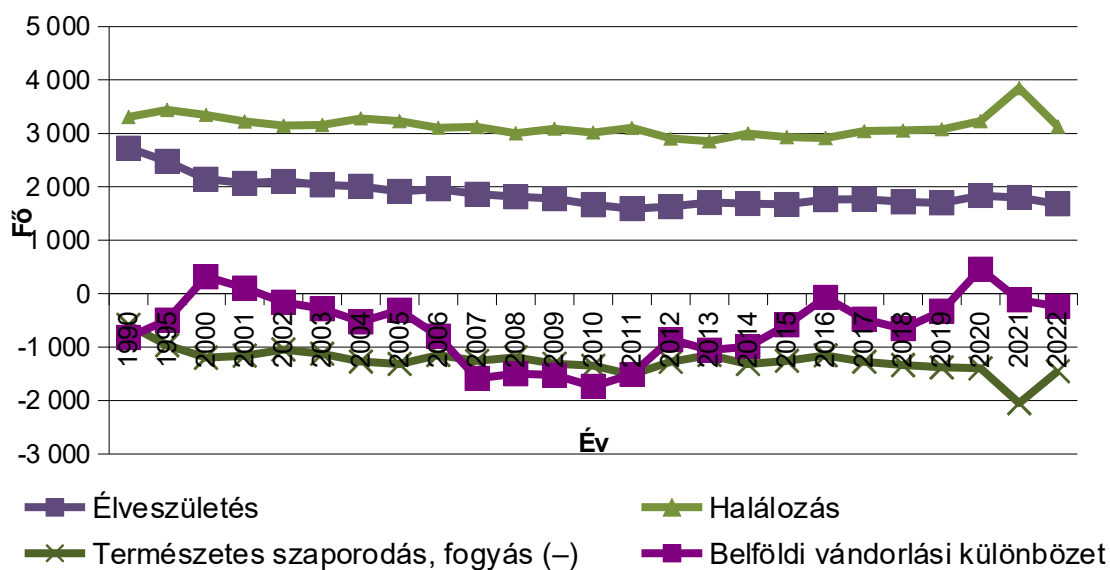
Öregedési index 2023.01.01.

A vármegye lakosságára a **természetes fogyás** jellemző, az emelkedő halálozást, a stagnáló élveszületést 2022-ben az elvándorlásra utaló negatív **belföldi vándorlási különbözet** sem enyhíti (-1,3 fő/1000 lakos). A lakónépesség számának kedvezőtlen irányú változása (5. ábra) – az utolsó 20 év adatai alapján – a hazai átlagot meghaladta.

5. ábra

Népmozgalmi adatok Nógrád vármegyében

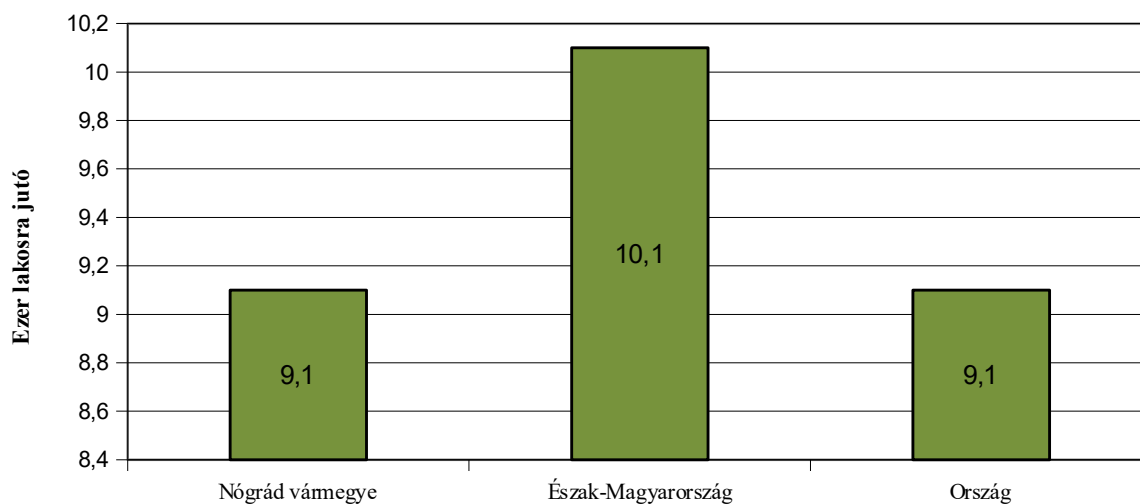

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az alapvető népmozgalmi mutatók közül az **élveszületési** arány enyhén csökkent az előző évhez viszonyítva (9,1 fő/1000 lakos), megegyezve az országgal (9,1/1000 fő) de a regionális (10,1/1000) átlag alatt. (6. ábra).

6. ábra

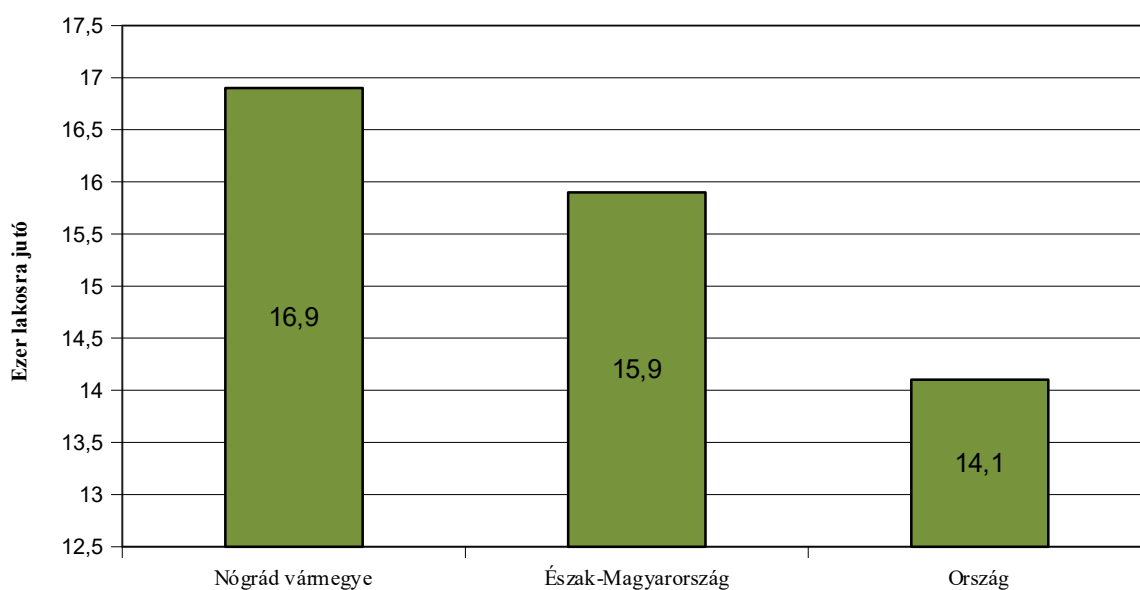
Élveszületési arány 2022

A halálozás a korábbi évhez képest csökkenést mutat vármegyénkben (20,6 fő/1000-ről), de még így is a 1000 főre számolt **halálozási arányszám** értéke (16,9 fő/1000) **kedvezőtlenebb a régiós** (15,9/1000) és a **hazai átlagnál is** (14,1 fő/1000 lakos) (7. ábra).

7. ábra

Halálozási arány 2022

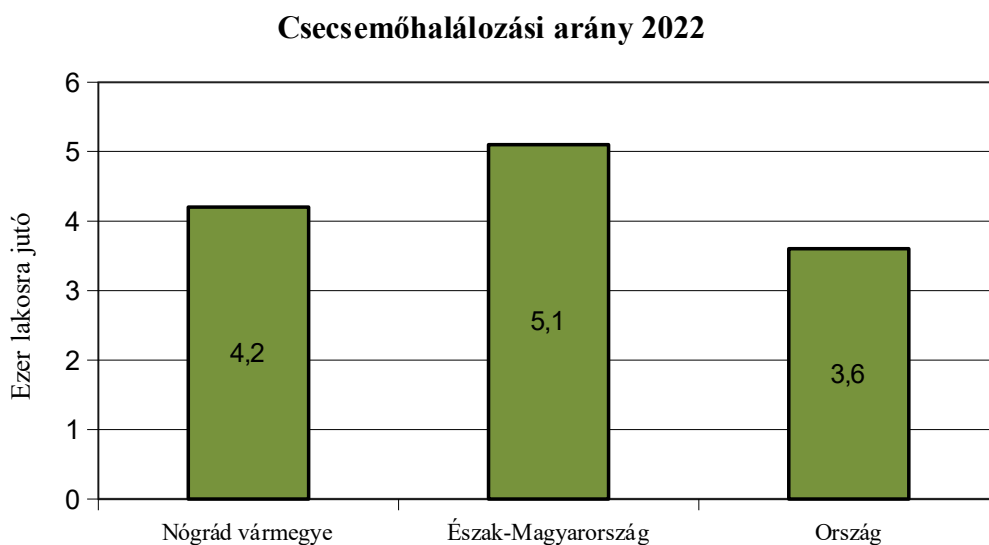
Számszerűen jellemezve az élveszületéseket (1682 fő) és a halálozásokat (3131 fő) a természetes fogyás vármegyei szinten **1449 lakos elvesztését jelentette** 2022-ben.

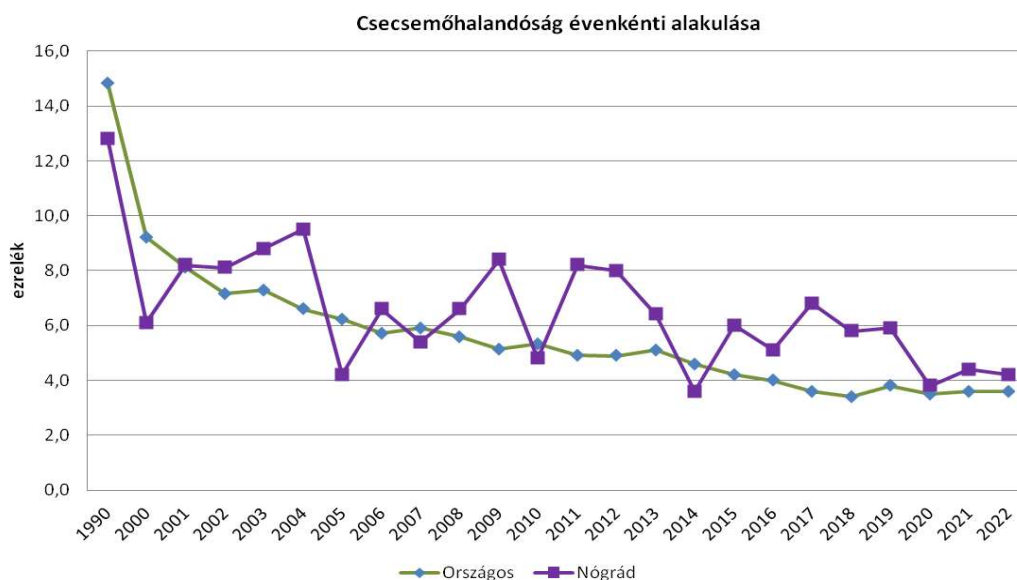
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A **csecsemőhalandóság**ot (ezer élveszülöttre jutó 1 éven aluli meghalt) klasszikusan az egészségügyi ellátórendszer egyik minőségi indikátorának tekintik. Az értékelésénél fontos kiemelni, hogy számos anyai és területi tényező (iskolázottság, káros szenvedély, szocio-gazdasági faktor) is igen jelentősen befolyásolhatja az eredményeket. Nógrád vármegye csecsemőhalandósága 2022-ben 4,2 ezrelék volt, ami az előző évhez képest minimális csökkenést mutat. A vármegyei érték a régiónál kedvezőbb, még az országos értéknél kedvezőtlenebb.

8. ábra

9. ábra

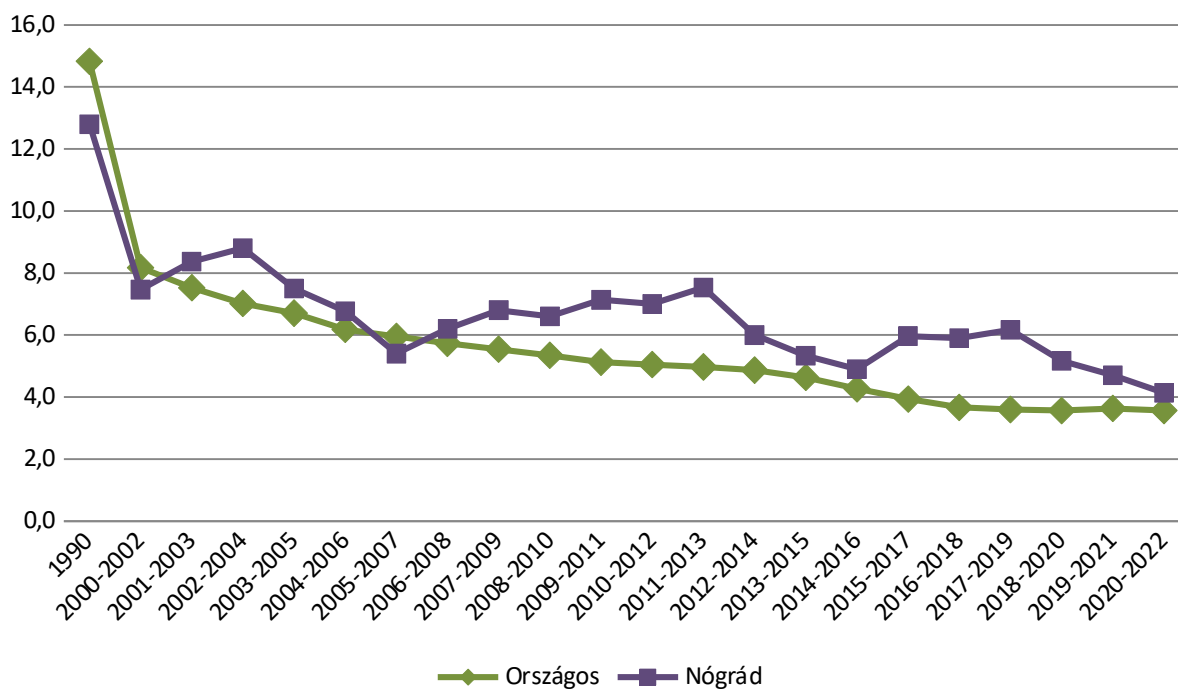
Mint a 9. ábrán látható, a csecsemőhalandóság évenkénti számítása jelentős instabilitással járhat, ezért az 1990-es év adatán kívül az elmúlt 22 év adataiból 3 éves mozgó átlagot számoltunk, mely stabilizálja az átlagot, de nem fedi el a tendenciákat. A 10. ábrán látható, hogy összességében a 2005-2007 évektől valamelyest nőtt a csecsemőhalandóság Nógrád vármegyében, majd 2010-2012 és 2017-2019-ben látható ismételt emelkedések után csökkenő tendencia látható.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

10. ábra

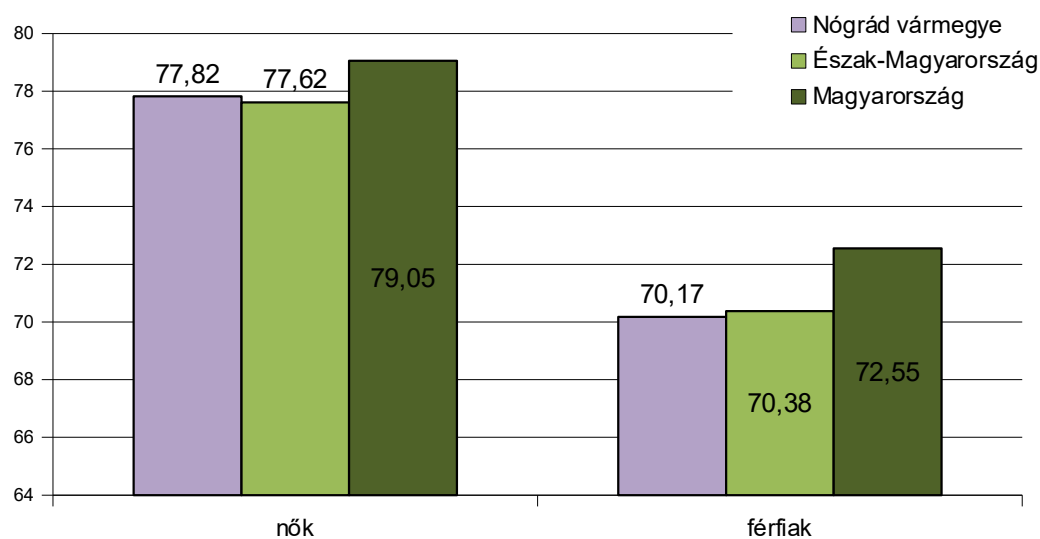
Csecsemőhalandóság (3 éves mozgó átlag) alakulása Nógrád vármegyében és hazánkban 1990-ben és 2000-2022 között

A **születéskor várható átlagos élettartam** értéke vármegyénkben a nők esetében 77,82 év ami az előző évhez képest javult, és a férfiaknál ismét 70 év fölé emelkedett.

11. ábra

Születéskor várható átlagos élettartam 2022

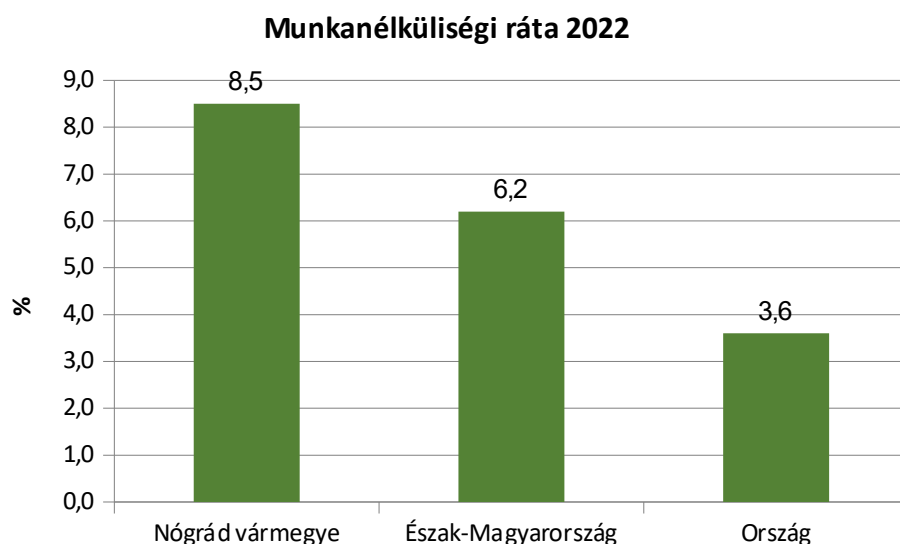

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

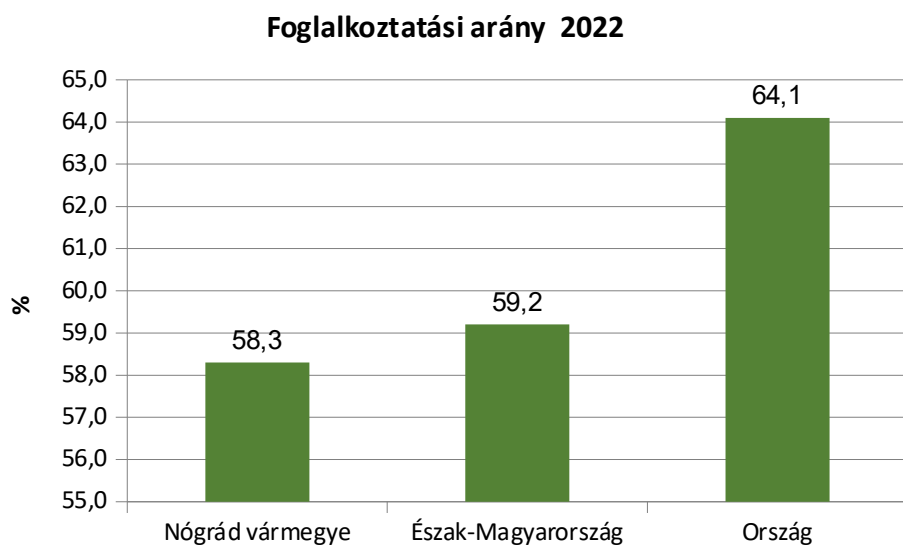
Szociális, gazdasági mutatók

Mind a születéskor várható átlagos élettartam, mind a csecsemőhalandóság, mind pedig a népesség mortalitása és morbiditása összefügg nemcsak az egészségügyi ellátórendszerrel, hanem a vármegye szociális, gazdasági és kulturális hátterével. Ezek az oktatáson és az életkörülményeken keresztül hatnak az életmódra és visszahatnak az egészséget befolyásoló tényezőkre és a mortalitásra és morbiditásra. A 12. és 13. ábrán látszik, hogy mind a munkanélküliség szempontjából, mind foglalkoztatottság esetében elmarad vármegyénk a régiótól és az országostól.

12. ábra

13. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

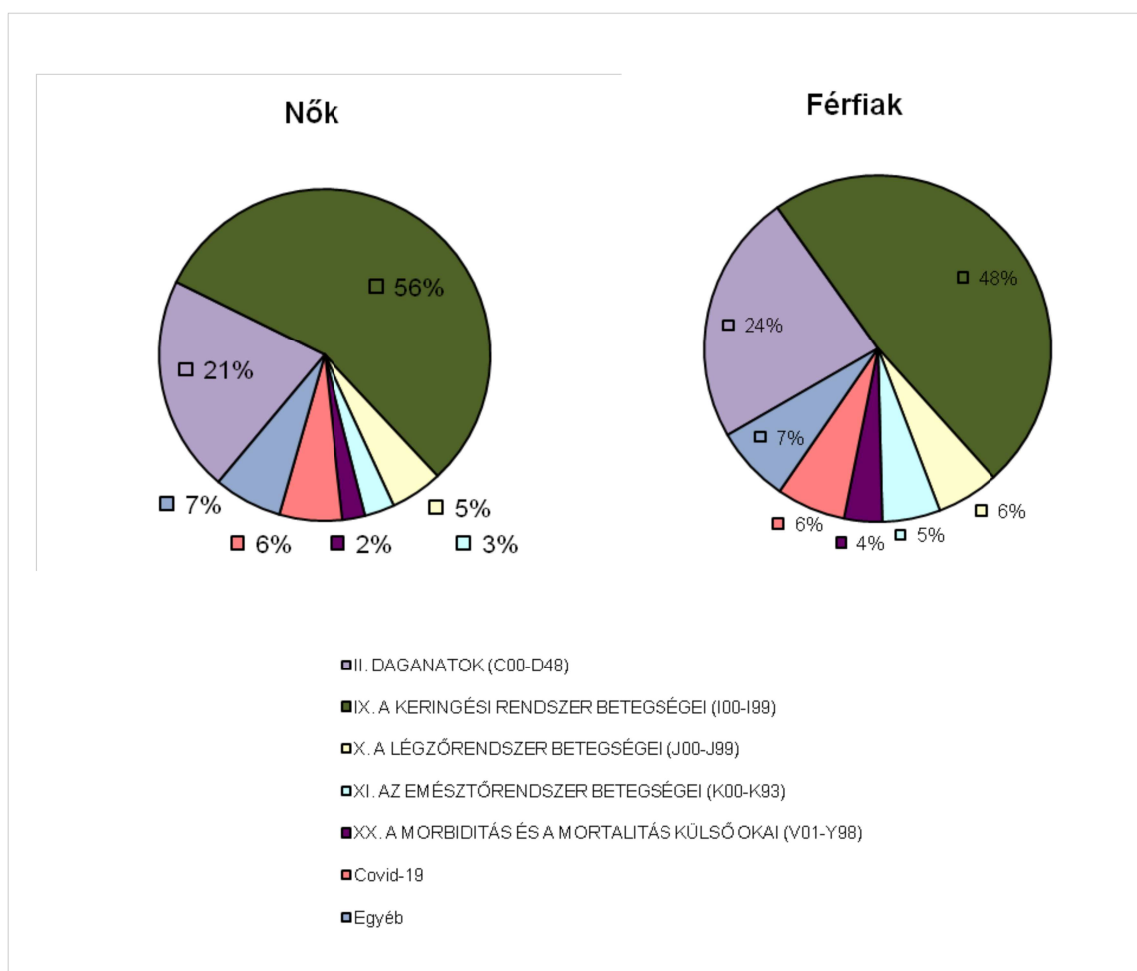
II. Nemfertőző betegségek epidemiológiája

A halálozási mutatók elemzése alkalmasak a lakosság egészségi állapotának és az egészségügyi ellátó rendszer működésének bemutatására így lehetőség van a magas megbetegedési/halálozási kockázattal bíró területek azonosítására és a veszteségek visszaszorítására irányuló intervenciós stratégiák kidolgozására. Az Európai Unió és az országon belüli különbségek helyi prioritásokat mutathatnak meg, ezek figyelembevételével kell a lakosság egészségi állapotát javító programokat létrehozni.

Nógrád vármegyében a vezető halálokok sorrendje az országos adatokhoz hasonlóan alakult. A két vezető halálokok továbbra is a keringési rendszer betegségei és a daganatos megbetegedések, amihez 2020-tól csatlakozott halálalként a COVID-19 okozta halálozás. A 14. ábrán látható a vezető halálalki főcsoportok megoszlása nemenként.

14. ábra

Vezető halálokok megoszlása nemenként Nógrád vármegyében 2022-ben

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

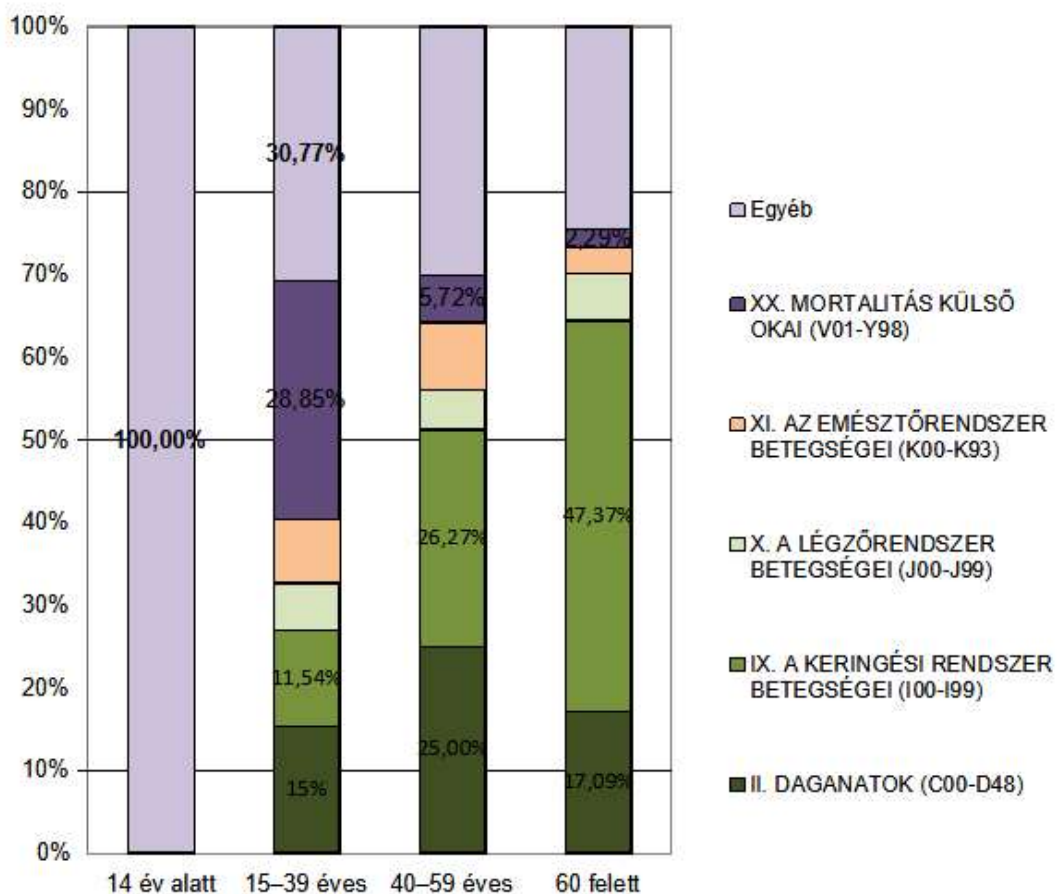
A halálozások okait vizsgálva mindkét nem esetében a keringési rendszer betegségei vezetnek, melyet a daganatok, majd az emésztőrendszer betegségei követnek. A keringési rendszer betegségei inkább a nőknél, míg a daganatos betegségek, és a külső ártalom okozta halálokok a férfiaknál gyakoribbak. A keringési rendszer betegségeinél látható gyakoribb női halálozás összefüggésbe hozható a korfán (3. ábra) látható 55-59 éves korcsoporttól megfigyelhető női lakossági többlettel: a keringési rendszer betegségei már a középkorúakat is sújtják, így a népesebb női korcsoportokban nagyobb számban várható a keringési rendszer betegségei okozta halálozás.

A vezető halálokok korcsoportok szerinti megoszlását mutatja a 15. ábra. A fiataloknál (39 év alatt) a halálokok jó része külső okok miatt következik be.

Látható a daganatos és keringési betegségek növekvő aránya a 15-39 évesek esetében, majd a 40-59 éves korcsoportban e két főcsoport teszi ki a halálozások közel 60 %-át. Végül az idősebb, a 60 év feletti korosztályban kerül első helyre a keringési rendszer betegsége miatti halálozás. A prevenciós programok kidolgozásakor figyelembe kell venni, hogy az életkorhoz kötődő halálozások mekkora kockázatot jelentenek a lakosság számára.

15. ábra

Vezető halálokok megoszlása korcsoportonként Nógrád vármegyében, 2022-ben

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az okspecifikus halálozás nemenkénti bemutatása lehetőséget ad a betegségekkel kapcsolatos befolyásoló tényezők visszaszorítására. Ennek lehetőségei az elsődleges-, másodlagos- és harmadlagos megelőzés.

Az **elsődleges (primer) megelőzés** az egészséget veszélyeztető kockázati tényezők elhárítására irányuló bármilyen tevékenység. Ennél szűkebb értelemben az elsődleges megelőzés jellemzően az egészségügyi alapellátás szereplői által végzett betegségmegelőző tevékenység. Az egészségügyi ellátás keretein kívül végzett prevenciós tevékenységek az egészségfejlesztés körébe tartoznak.

A **másodlagos (szekunder) megelőzés** lényege, hogy betegség kialakulására figyelmeztető állapotokat vagy betegségeket korai szakaszban felismerjen, és ez által lehetővé váljon azok időbeni kezelése. Legfontosabb szekunder prevenciós tevékenység a szűrővizsgálat, amely rendszerint az egészségügyi ellátás keretein belül történik.

A **harmadlagos (tercier) megelőzés** során a cél a betegség okozta károsodások progressziójának megállítása és a károsodások csökkentése gyógykezeléssel, illetve legkedvezőbb esetben az egészség helyreállítása rehabilitációval. Az idetartozó tevékenységek csak az egészségügyi ellátásban történhetnek.

Az adatbázis standardizált halálozási arányszámokkal (továbbiakban: SHA) dolgozik mely alkalmas különböző népességek halálozási viszonyainak összehasonlítására. Egy direkt standardizálással nyert mutató, amely akkor lenne megfigyelhető egy adott térségben, ha ott a népesség kor és nem szerinti összetétele megegyezne a standard népesség kor és nem szerinti összetételével. A számítás során az európai standard népesség szolgált standard népességként. Az eredmények alapján a halálozási arányszám emelkedésével színskála szerint kategóriákba sorolva láthatjuk a vármegyéket.

Az adatok 2022 évre vonatkoznak.

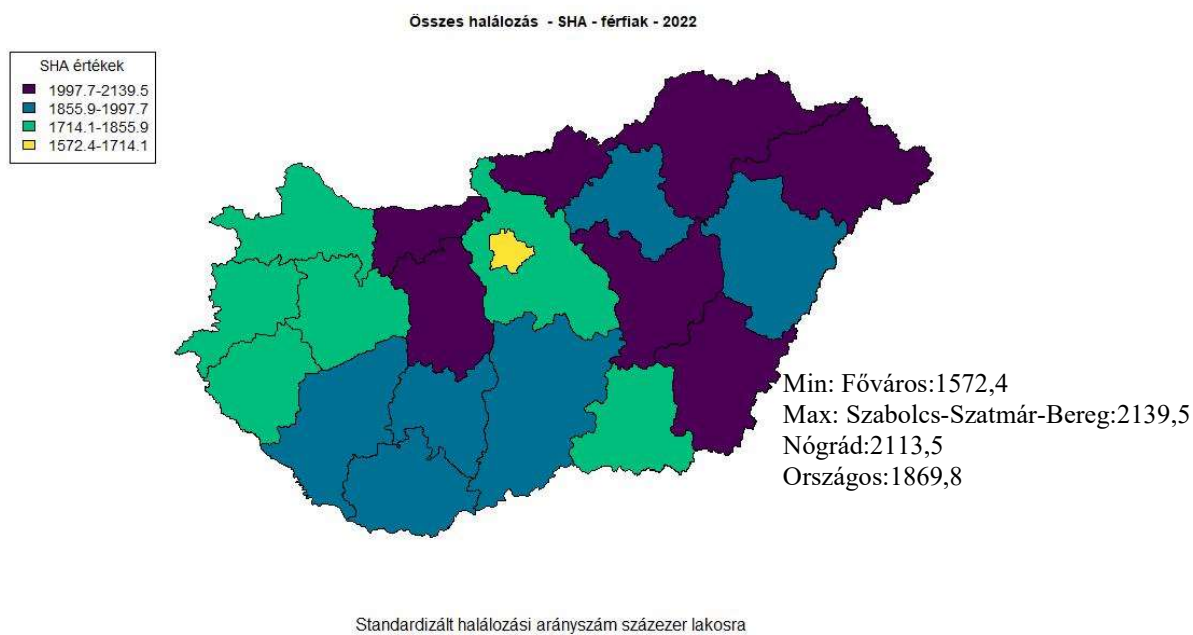

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

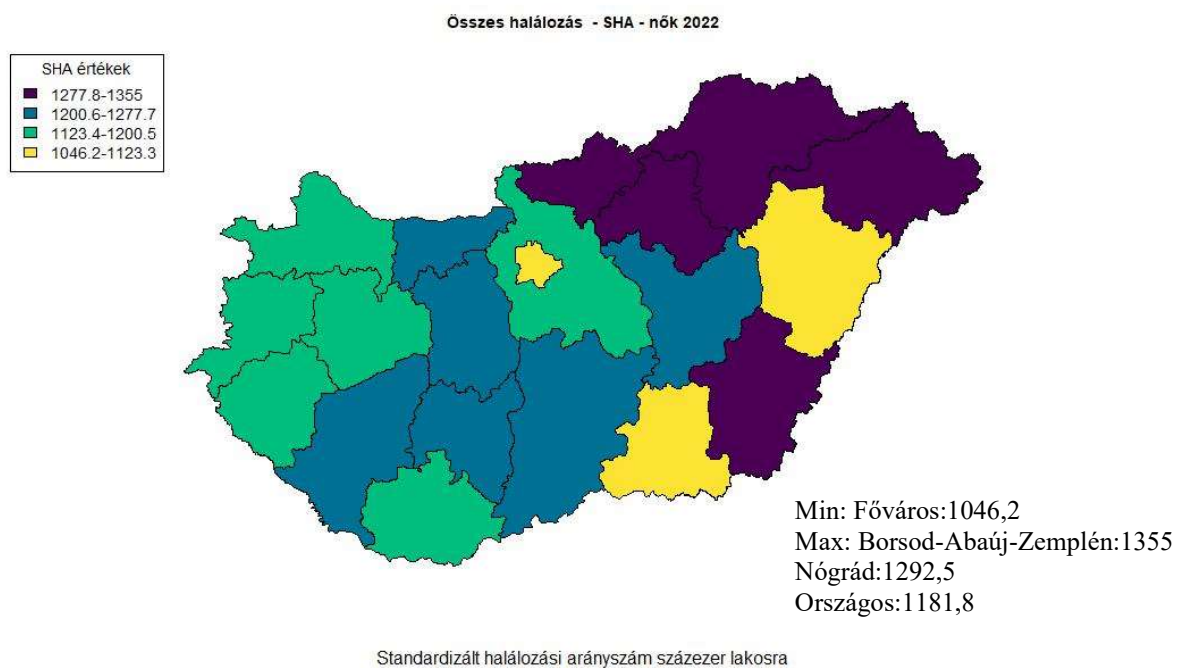
ÖSSZES HALÁLOZÁS

A halálozás okától független vizsgálatok a teljes lakosság körében látható, hogy Nógrád vármegyében mind a férfiak mind a nők esetében kiemelkedően magas a halálozás.

16. ábra

17. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

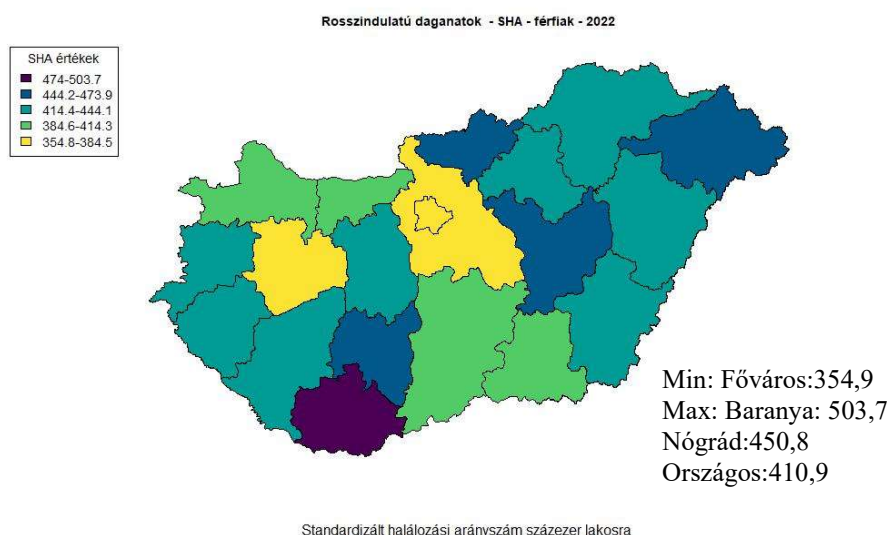
NÓGRÁD VÁRMEGYE OKSPECIFIKUS HALÁLOZÁSI VISZONYAI ÉS A NÉPEGÉSZSÉGÜGY KAPCSOLÓDÁSI TERÜLETEI

Az általános – összes halálok miatti – halálozás minden halálokot magába foglal, de a programok szervezésénél, helyi stratégiák elkészítésénél azt kell figyelembe venni, melyek azok a betegségek, amelyek az adott területen a legtöbb megbetegedést és halálozást okozzák és van-e lehetőség a beavatkozásra. Ezért ennek megfelelően elemezzük az okspecifikus halálozásokat, megbetegedéseket.

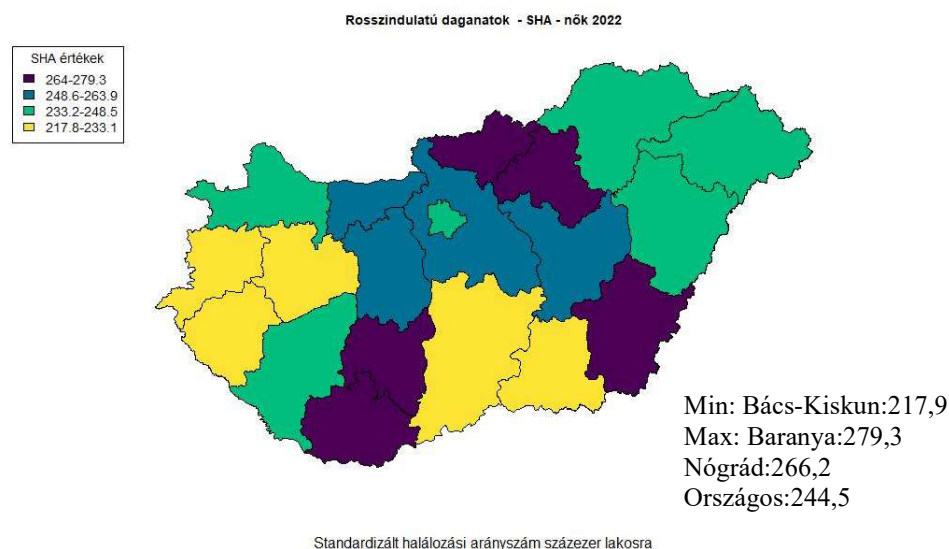
A rosszindulatú daganatok okozta halálozási eltérések

Nők esetében kiemelkedően magas halálozás látszik 2022-ben Nógrád vármegyében az európai népességre standardizálva. Férfiak esetében vármegyénk nem a legmagasabb kategóriába került.

18. ábra

19.ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

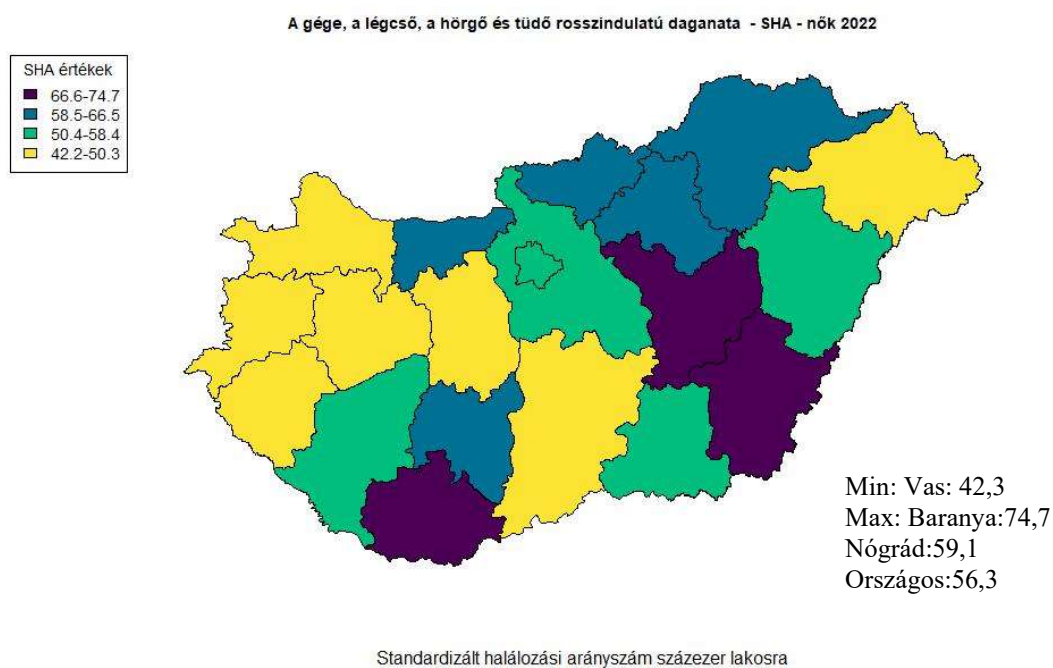
Légcső- hörgő- tüdő daganatok (BNO-10: C33-34)

Nógrád vármegyében a férfiak esetében a legmagasabb kategóriába tartozik a halálozási arányszám, de nők esetében sem a tartozik a legalacsonyabb kategóriába a vármegyék között.

20. ábra

21. ábra

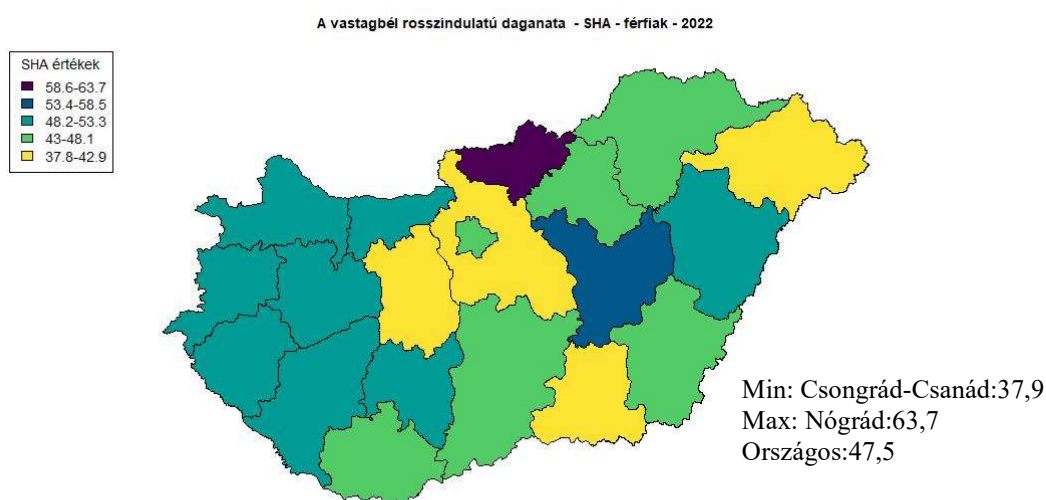
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Vastagbél rosszindulatú daganata /BNO-10:C-18/

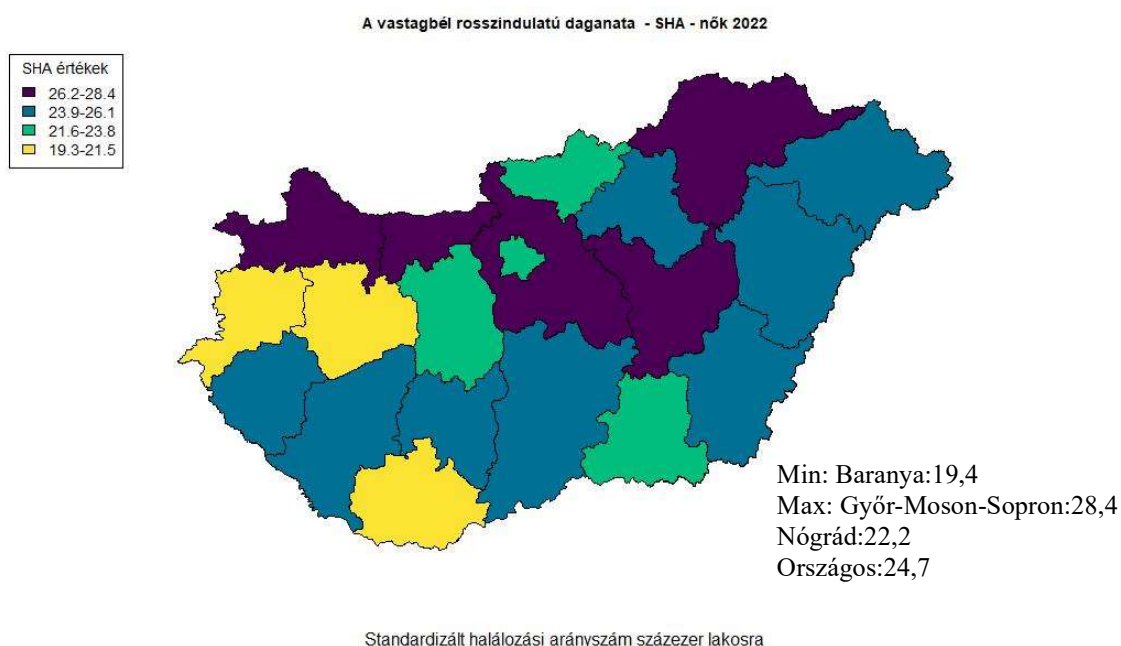
A nemzetközi besorolás változásával 2021-től az adatok már nem összevontan kezelik a vastagbél- végbél daganatokat, hanem kizárólag a BNO-10: C18 kóddal jelölt vastagbél rosszindulatú daganatát vizsgálják.

Látható, hogy a nők esetében a vármegyék között kedvező helyzetben vagyunk még férfiak esetében a legmagasabb halálozási kategóriába tartozunk a standardizált értékek alapján alkotott kategóriák közül.

22. ábra

23. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Colorectalis szűrés

A 2016. év második felében elindult vastagbéliszűrési program országos kiterjesztése folyamatban van, és 2018. novemberében elkezdődött az önként jelentkező házi orvosokhoz tartozó lakosság szűrése.

A szervezett népegészségügyi szűrések közül a vastagbéliszűrés az 50-70 éves korosztályt érinti. Hasonlóan a többi szervezett szűréshez itt sem az egészséges egyén megy orvoshoz, hanem a szűrésben érintett kap egy meghívólevelet, bár annak ellenére, hogy tünetei és panaszai nincsenek, fáradjon el házi orvosához és vegye fel a vastagbéliszűréshez szükséges vizsgálati csomagot.

Fontos tudni, hogy ez nem jelent megterhelő vagy izgalomra okot adó orvosi vizsgálatot. Egy otthon végezhető székletmintavétel, melyet a házi orvos által megadott módon kell eljuttatni a laboratóriumba.

2023-ban folytatódott a szűrés a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ szervezésében. **A behívási listákat a méhnyakszűréshez hasonlóan a központi koordináció végezte, tájékoztatásuk alapján Nógrád vármegyében a postai úton kiküldött 17 640 meghívottból a kémiai laboratóriumba mintát beküldők száma mindössze 1369 fő volt**

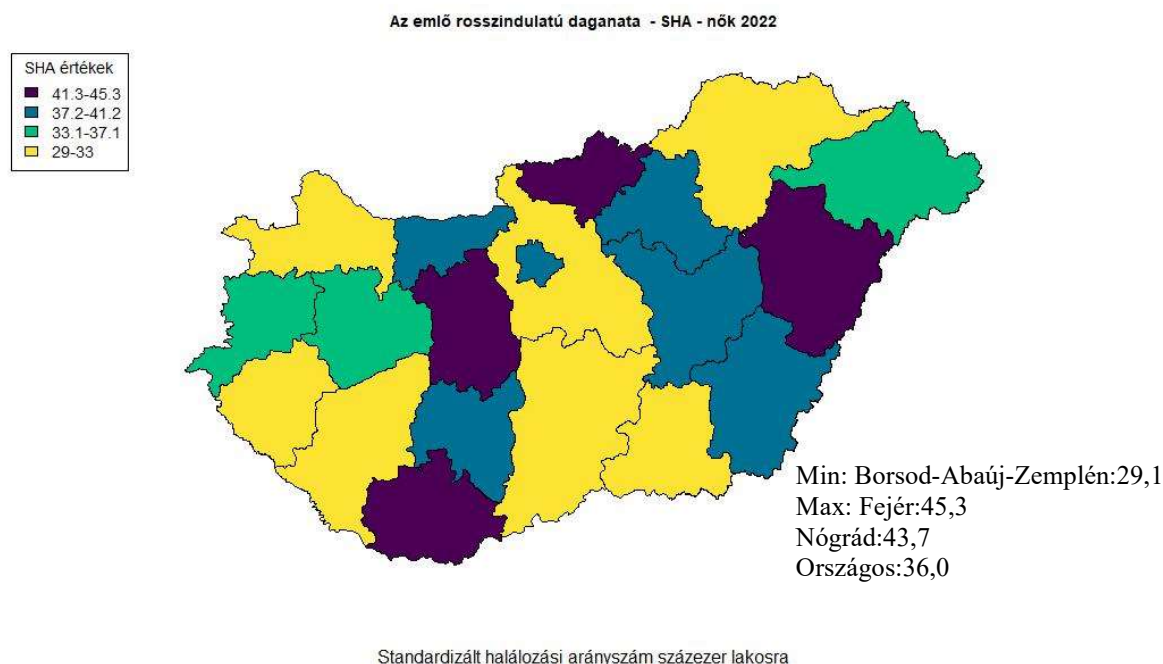

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A női emlő rosszindulatú daganata

Emlőrák halálozás tekintetében a vármegye a legmagasabb halálozási kategóriába tartozik, a népegészségügyi szűrés lehetősége miatt fontos, hogy nagy hangsúlyt fektessünk az időben felismerve még jól gyógyítható daganattípusra.

24. ábra

Szervezett lakossági emlőszűrés

Az emlőrák a 15-64 éves nők második leggyakoribb rosszindulatú daganatos megbetegedése. A kezelés sikeressége, a gyógyulás esélyei annál jobbak, minél korábbi stádiumban sikerül felfedezni a betegséget. Ebből egyenesen következik, hogy a daganatos halálozás csökkentésére – rövid és középtávon- a korai felismerés és korai kezelés a leginkább ígéretes népegészségügyi stratégia; melynek eszköze a lakosságsszűrés.

A rendszeres szűrővizsgálattal az emlőrák okozta halálozás akár 35-40%-kal is csökkenthető. Hazánkban a szervezett emlőszűrés 2001-ben került bevezetésre, mely programhoz a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház 2002. decemberében csatlakozott.

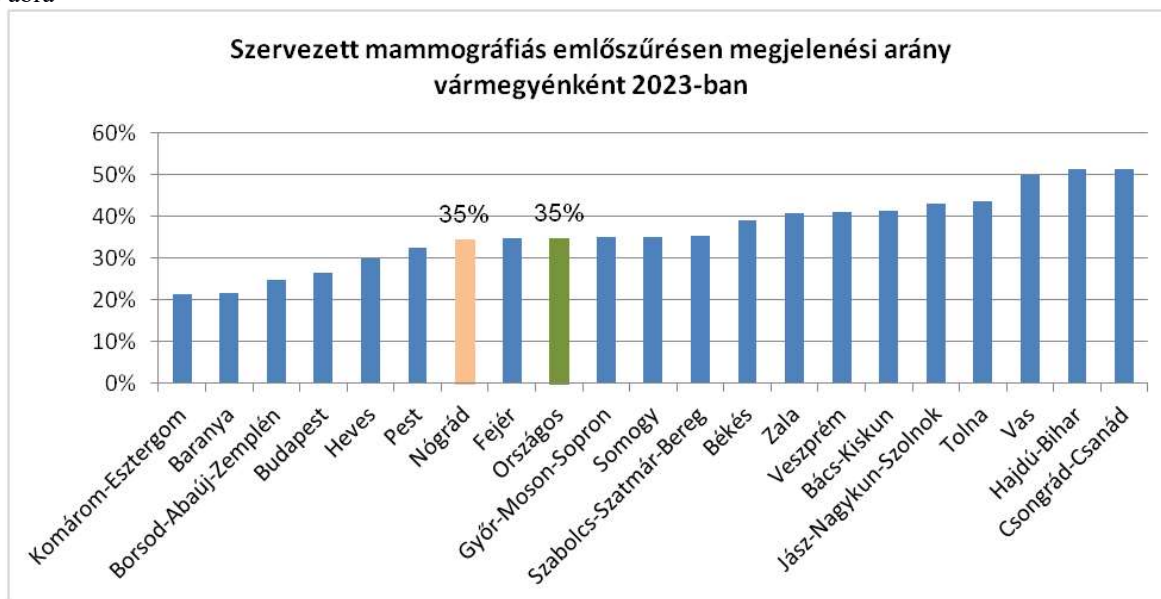
Az érvényes szűrési protokoll szerint a 45-65 év közötti női lakosság kétvétenkénti emlőszűrő vizsgálata javasolt. Az érintett Nógrád vármegyei hölgyek mammográfiás emlőszűrését a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház Komplex Mammográfiás Központja, valamint a Rétsági járás települései tekintetében a Váci Jávorszky Ödön Kórház Váci Mellközpontja végzi.

A szűrővizsgálaton való megjelenési arány a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ tisztított adatai szerint 2023-ban Magyarországon 35% volt, Nógrád vármegyében szintén 35% volt. Ez Nógrád vármegyében 2022-höz képest sajnos csökkent.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

25. ábra

A WHO ajánlása szerint az elérendő megjelenési arány legalább 70% kell legyen, mert ez már jelentős egészségügyi hozadékkal bír. Magyarországon a legjobb megjelenési aránnyal bíró Csongrád-Csanád vármegye a maga 52%-os megjelenés arányával is elmarad a kívánatostól.

A szűrésen való nem túl magas megjelenési arány alakulását nagyban befolyásolja az egyének egészségmagatartása, a szűréssel kapcsolatos ismeretek megléte vagy hiánya, a szűrőközpontok elérhetősége, illetve a lakóhelytől való távolsága.

Az emlőszűrés jelentőségének hangsúlyozása, ezáltal a részvételi arány fokozása érdekében kértük a házi orvosok és az önkormányzatok együttműködését. Igyekszünk egy-egy település programjaihoz kapcsolódóan szervezni a lakosság szűrését, hogy előzetes figyelemfelhívás, motiválás után kerüljön sor az adott település lakosainak szűrésére

Számos helyen az önkormányzat biztosítja a szűrendők csoportos beutaztatását a szűrőközpontba. Az együttműködő önkormányzatoknál sikerült elérni a kívánatos, legalább 70%-ot elérő megjelenési arányt is.

2023-ban a Váci Mellközpont részére átadásra került a Rétság járásból meghívható hölgyek listája három alkalommal, összesen 3268 fő. A szűrőközpont nem Nógrád vármegye illetékességi területéhez tartozik, az általuk adott információ szerint nem bontható a megjelenési statisztika lakóhely szerint. így nincs információnk az ide meghívott hölgyek tekintetében a megjelenési arányról.

A Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház Komplex Mammográfias Központjába 14513 meghívás történt 2023-ban, ebből 12773 első meghívás és 1740 második meghívás. A második meghívások január, február hónapban történtek. A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ utasítására, márciustól kizárólag első meghívásokra van lehetőség a postaköltségek megtakarítása miatt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

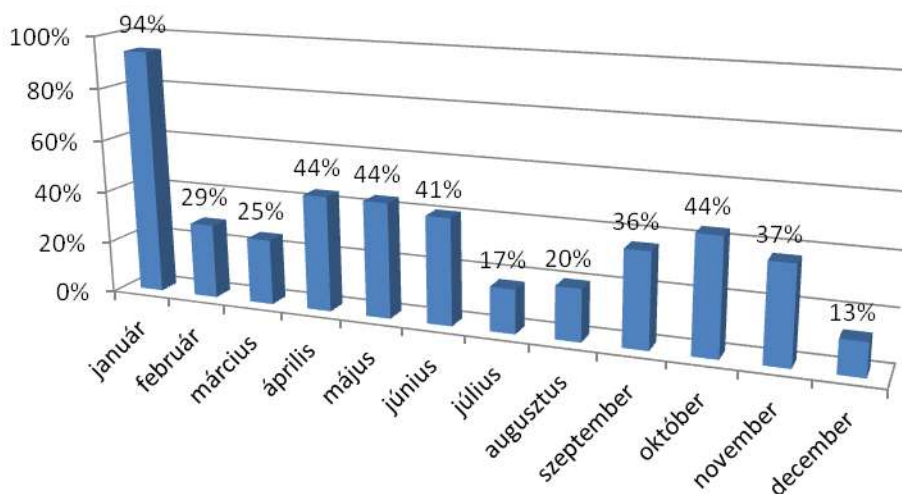
A szűrésen 4424 fő jelent meg, a korrigált megjelenési arány (a behívottakból levonva a nem első behívások számát) 35 %.

A megjelent 4426 hölgyből 292 fő, 6,6% került visszahívásra és **mind a 292 fő kivizsgálása megtörtént**. A 292 főből 35 fő volt a műtetre javasolt (a visszahívottak 12%-a). A vármegyei kórházban operált 29 fő közül 27-nél igazolódtott a malignitás (a visszahívottak 9,25%-ánál). Életkor szerinti megoszlásban az igazolt rosszindulatú daganatok 63%-a a 60-65 éves korcsoportba tartozik, 22%-a 55-59 éves, 11%-a 50-54 éves és 1 eset, 3,7% a legfiatalabb 45-49 éves korosztály.

A vármegyei szűrési koordinátor és a szűrőállomás is minden segítséget megad az önkormányzatoknak amennyiben, megszervezik a szűrőrendők csoportos beutaztatását a szűrőközpontba. Az együttműködő önkormányzatoknál sikerült növelni a megjelenési arányt is. Ebből is látható, hogy a helyi vezetők felelőssége nem merül ki a település közigazgatási irányításában.

26. ábra

Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház Komplex Mammográfias
Központjának havi megjelenés arányai 2023-ban

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A nők egészsége szempontjából lényeges megemlítenünk egy másik daganattípust, a méhnyakrákot, amely annak ellenére, hogy elsődleges és másodlagos prevenció eszköz is van a kezünkben, még mindig sok áldozatot szed.

Méhnyakrák elsődleges megelőzése: humán papilloma vírus elleni védőoltás

A HPV - azaz a Humán Papilloma Vírus - okozta fertőzés az egyik leggyakoribb szexuális úton terjedő fertőzés. A vírus egyes típusai bizonyos méhnyakrák fajták kialakulásában jelentős szerepet játszanak. A mértékadó nőgyógyász szakemberek szerint lényegében HPV fertőzés nélkül nincs, vagy csak elenyésző számban fordul elő méhnyakrák. A kialakult méhnyakrákok esetében szinte minden esetben bizonyítható az onkogén, azaz rákkeltő HPV törzsek jelenléte.

A méhnyakrák megbetegedés és halálozás csökkentése érdekében számos európai országhoz hasonlóan Magyarországon is átfogó méhnyakrák megelőzési program került kidolgozásra. A program megvalósításának alapvető módszere egyrészt primer prevenció eszközként a HPV elleni védőoltás bevezetése és beépítése a magyar védőoltási rendszerbe, másrészt a másodlagos megelőzési eszközeinek, azaz a szűrővizsgálat hatékonyságának, elérhetőségének növelése. Magyarországon a védőoltások elfogadottsága, és a lakosság bizalma az állami védőoltási rendszerben jónak mondható, bár időről időre hallatják hangjukat bizonyos oltás ellenes csoportok.

A HPV elleni oltást 2014. szeptemberétől iskolai kampányoltás keretében térítésmentesen, önkéntes oltásként vehetik fel a 7. osztályos 12 éves kort betöltött lányok.

A 2020/2021. tanévben először nyílt lehetőség arra, hogy a 12. életévüket betöltött, és az általános iskola VII. osztályát (7. évfolyamát) szeptemberben kezdő leányok mellett a fiúk is önkéntes HPV elleni védőoltásban részesüljenek az oktatási intézményben szervezett oltások során.

Az alkalmazott oltóanyag kezdetben a legtöbb megbetegedést okozó HPV 16 és a HPV 18 típus ellen biztosított védelmet, a 2018/19-es tanévtől már a 9 komponensű, a 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58 típusok ellen is védelmet adó oltóanyagot vezették be. Az oltóanyag élő biológiai anyagot, vagy vírusörökítő anyagot nem tartalmaz, ezért fertőzést nem képes kiváltani. A HPV-nek több mint 100 típusa ismert, ezek közül legalább 13 okozhat méhnyakrákot, közülük két típus, a 16-os és a 18-as felelős a rákos megbetegedések 70 %-áért. A 9 típus ellen védő oltóanyag a méhnyakrák elleni védelmet tovább növeli, illetve védettséget ad az egyéb nemi szervi és a végbélnyílás környéki daganatok és rákmegelőző állapotokat okozó HPV típusok, továbbá a nemi szemölcsöket okozó vírusok ellen. A fej-nyaki daganatok megelőzésében is egyre nagyobb szerepet kap a HPV elleni védőoltás, mivel ebben a régióban kialakuló egyes daganatok esetében is a HPV fertőzöttséggel hozható összefüggésbe a rák kialakulása.

A 2022/2023 tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád vármegyében 72 intézményben történt védőoltás beadás az iskola egészségügyi szolgálatok bevonásával.

A salgótarjáni népegészségügyi osztály illetékességi területén a HPV elleni térítésmentes védőoltást 39 oktatási intézmény 931 jogosult tanulója közül 642 fő igényelte, és 642 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 24 fő. 265 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Ennek megfelelően az átoltottság 71,5%.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A balassagyarmati népegészségügyi osztály illetékességi területén a 33 oktatási intézmény 678 oltásra jogosult tanulója közül 418 fő igényelte az oltást és 418 fő kapta meg. 10 fő nem kérte a védőoltást, mivel már korábban részesült benne. 250 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Az átoltottság 63,1%.

A vármegyei átoltottság: 67,99% volt.

A 2023/2024. tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád vármegyében 72 intézményben történt védőoltás beadás az iskola egészségügyi szolgálatok bevonásával.

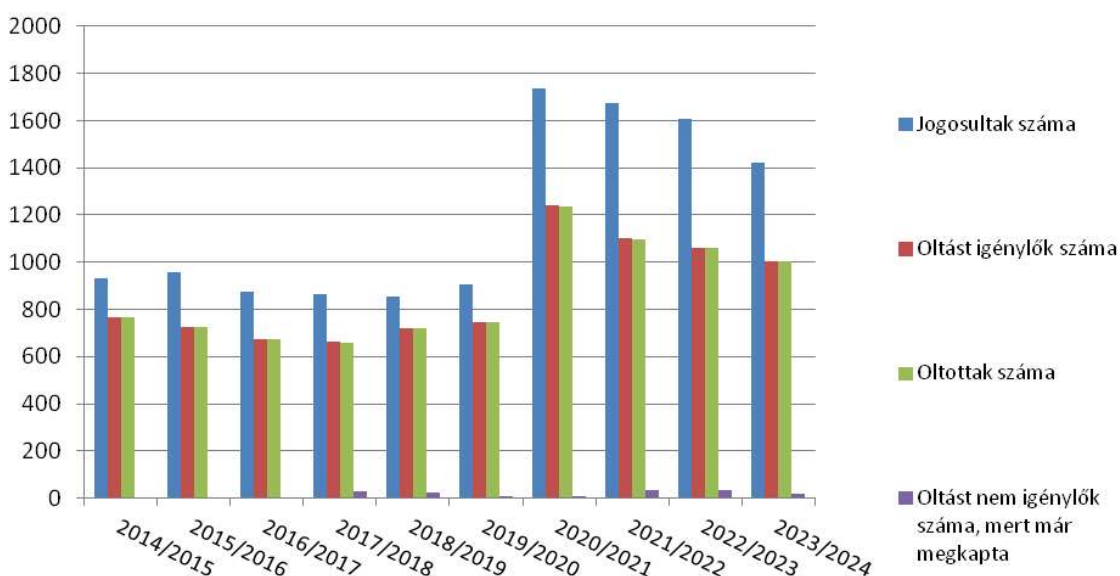
A NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a 2023/2024-es tanévben az őszi kampány során a HPV elleni térítésmentes védőoltást 35 oktatási intézmény 821 jogosult leány és fiú tanulója közül 623 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 4 fő. Egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével 194 fő. Ennek megfelelően az átoltottság 76,3%.

A NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a 2023/2024-es tanévben a 32 HPV elleni kampányoltást végző iskola 599 oltásra jogosult leány és fiú tanulója közül 379 fő oltása történt meg. 14 fő nem kérte az oltást, mivel már részesült benne. Egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével 206 fő. Az átoltottság 65,6%.

A vármegyei átoltottság 71,83% volt.

27. ábra

Human Papilloma Vírus elleni védőoltási kampány alakulása Nógrád vármegyében

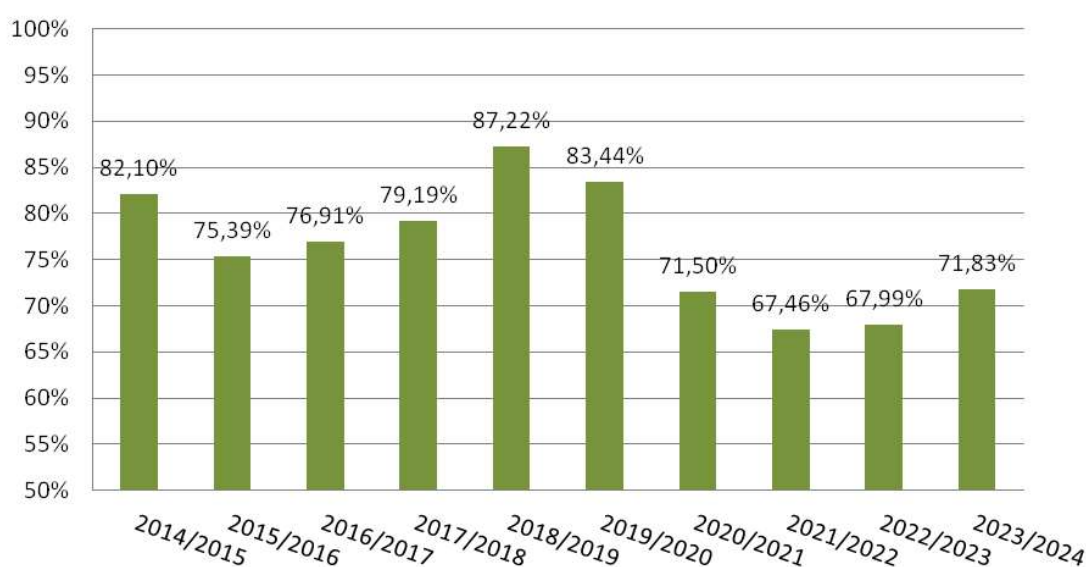

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

28. ábra

HPV elleni átoltottság alakulása tanévenként Nógrád
vármegyében

A 2020/2021. tanévtől megfigyelhető csökkenés részben azzal magyarázható, hogy ettől a tanévtől van lehetőség a fiúk oltására is, és esetükben a szülők még kisebb arányban döntenek a védőoltás felvétele mellett, így a korosztály átoltottságát ez csökkenti. **Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a fiúk esetében is jelentős hozadéka van a védőoltásnak, hiszen az oltóanyag olyan HPV törzsek ellen alakít ki védelmet, amelyek szerepet játszanak a pénisz, a végbél és egyes szájüregi daganatok kialakulásában, továbbá a nemi szemölcsöket okozó HPV törzsek ellen is.**

A méhnyakrák okozta halálozás másodlagos megelőzése: a méhnyakszűrés

A méhnyakrák keletkezése időben elhúzódó többszakaszos folyamat, a méhnyakrák fejlődésmenetének ismerete határozza meg a szűrési stratégiát. A jelen időszakban érvényes szűrési protokoll szerint a 25-65 év közötti női lakosság háromévenkénti méhnyakszűrő vizsgálatát javasolja. Megfelelő intenzitású részvétel mellett a méhnyakrák okozta halálozás eradikálható, avagy jelentős mértékben csökkenthető lenne.

A céllakosság átszűrtségéről pontos adatokkal sem vármegyei, sem országos szinten nem rendelkezünk. A statisztikai adatok hiányának oka, hogy a különböző finanszírozási formában

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

elvégzett szűrővizsgálatokról a jelentési kötelezettség nem egységes (pl. a magán orvosi rendelőkben elvégzett szűrővizsgálatok számáról még csak megközelítő adatokkal sem rendelkezünk, holott tudjuk, hogy jelentős azon hölgyek száma, akik a közfinanszírozott állami ellátás helyett magán orvosi ellátás keretei között veszik igénybe a szolgáltatást).

Mivel a méhnyakrák szűrése beletartozik a népegészségügyi célú lakossági szűrések körébe, ezért háromévente meghívásra kerülnek azok a 25-65 év közötti hölgyek, akik a NEAK adatbázisa alapján jogosultak a szűrésre.

Hazánkban jelenleg méhnyakszűrő vizsgálatot nőgyógyász szakorvosok, illetve egyes védőnői szolgálatok védőnői végeznek.

A behívás központilag történik mind a szakorvosi, mind a védőnői listák tekintetében. 2023-ban az NNGYK tájékoztatása alapján a vármegyében jogosult 32 458 főből 12 424 fő került meghívásra (az érintettek 38%-a).

A szűrő védőnők listájának validálása minden listakészítés előtt megtörténik a vármegyei vezető védőnő bevonásával. Ez alapján Nógrád vármegyében **2023-ban 6 területi védőnő a hozzá tartozó 8 településen** végzett méhnyakrák szűrést a körzethez tartozó lakosok körében.

A vármegyei szűrési koordinátorhoz nem érkezik a citológiai laboratóriumokból jelentés az elvégzett szűrésekről, az NNGYK tájékoztatása szerint a NEAK adatai alapján Nógrád vármegyében 564 fő vett részt méhnyakszűrésen a jogosult 32 458 főből (2%).

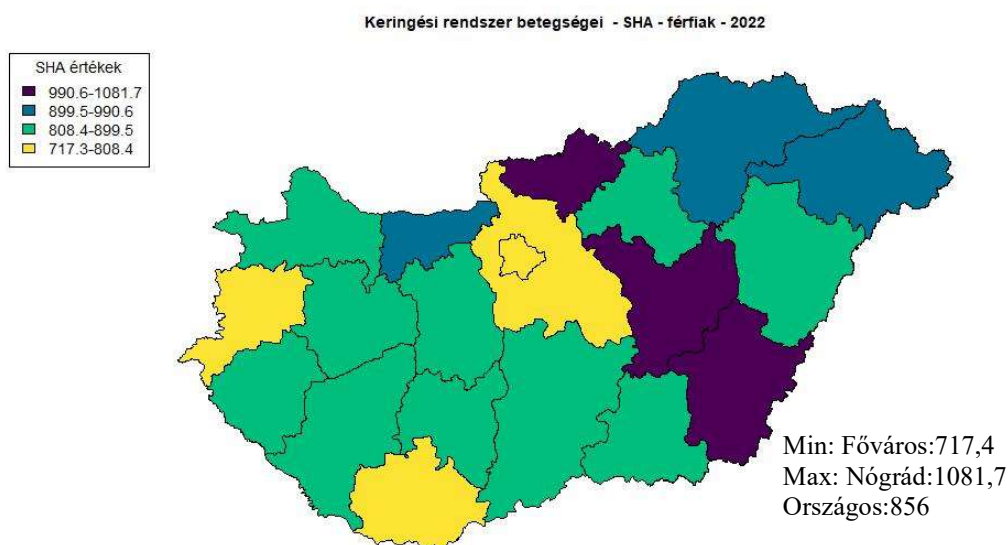

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

2. Keringési rendszer betegségei okozta halálozás

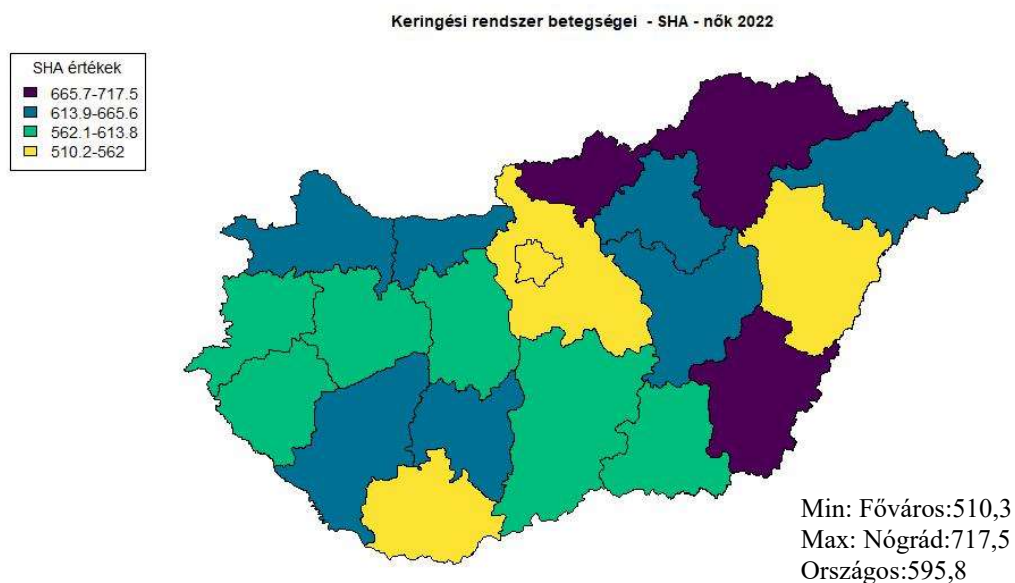
Mindkét nem esetében látható, hogy a Nógrád vármegyei standardizált halálozás a keringési rendszer betegségei esetében kiemelkedő.

29. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

30. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Akut kardiológiai ellátás

Nógrád vármegyében az invazív kardiológiai ellátást (szívkatéterezés) igénylő betegek ellátása és gyógyintézeti elhelyezése az érvényben lévő szabályozásnak megfelelően történik. A roham- és esetkocsik által észlelt betegek szinte kivétel nélkül primeren a végleges ellátó helyekre kerülnek, sokszor helikopteres segítség igénybevételével.

A vármegyében minden mentőegység rendelkezik ún. transztelefonikus EKG (TTEKG) készülékkel. A vármegye valamennyi mentőegysége így közvetlenül tud EKG jeleket küldeni az invazív kardiológiai ellátást nyújtó, budapesti centrumokba. Így a beteg a helyszínről, a közbeeső kórházak mellőzésével, rövid időn belül jut ellátáshoz. Az elküldött jeleket sajnos gyakran nem tudják értékelni a centrumok azok zajossága miatt, vagy nincs elérhető, értékelést végző személy, vagy a központ hívása sikertelen. A rohamkocsik és esetkocsik orvosai, mentőtisztjei gyakran közvetlenül telefonon hívják a centrumokat. A fogadó orvossal konzultálnak a beteg állapotáról, egyeztetik a terápiát. Az EKG készítésére legtöbb esetben mellkasi fájdalom hátterében álló kórkép diagnózisa, kisebb részben akut szívkoszorúér elzáródás tüneteinek észlelése miatt kerül sor, de TTEKG készül heveny szívelégtelenség, szívritmuszavar, eszméletvesztés esetén is. A jellegzetes EKG jel nélküli (ún. NSTEMI) esetek elhelyezése problémás, a centrumok legtöbbször csak laboreredmények birtokában fogadják a betegeket, ehhez előbb egy primeren ellátó kórházba kell szállítani, majd csak innen kerül tovább secunder szállítással szívkatéterezésre. Ez jelentős idővesztést okozhat az ellátásban.

2023-ban 280 esetben küldött TTEKG jelet a mentőszolgálat az ellátó centrumokba.

Keringési megbetegedések elsődleges megelőzése – Táplálkozás-egészségügy, betegélelmezés és diétás étkeztetés

A betegségek 80%-a a helytelen, egészségtelen táplálkozásra vezethető vissza. A magas vérnyomás, a szív-érrendszeri megbetegedések kialakulásának kockázata csökkenthető, ha kevesebb sót és cukrot fogyasztunk, növeljük a zöldség-gyümölcs, teljes kiőrlésű gabona fogyasztását. Ha a szárnyast és a halat részesítjük előnyben, kerüljük a bő zsírban sütést, az állati eredetű zsiradékokat, új konyhatechnológiai eljárásokkal, friss vagy szárított fűszernövényeket felhasználva készítjük ételünket, sokat teszünk magunk és családunk egészségéért. A bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermekek a napi táplálék és energia bevitelük nagy részét az oktatási-nevelési intézményben kapják meg, közétkeztetés keretében. A népegészségügyi hatóság feladata a közétkeztetők ellenőrzése, részletes étlap és nyersanyag-kiszabat vizsgálat, számítással, esetenként laboratóriumi vizsgálattal is kiegészítve.

Az ellenőrzések a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.(IV.30) EMMI rendeletnek (továbbiakban: Rendelet) való megfelelésre irányultak, NutriComp 5.0 programmal végzett tápanyagszámítással.

Kiemelt munkatervi célfeladat volt 2023-ban az általános iskola felső tagozat (11-14 korcsoport) közétkeztetésének szűrőpróbaszerű táplálkozás-egészségügyi laboratóriumi vizsgálata, amely 4 iskolában valósult meg. A laboratóriumi vizsgálatok eredményei alapján megállapítást nyert, hogy a biztosított ételek energia-tartalmának tekintetében egyik intézmény sem felelt meg a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

jogszabályi előírásoknak. Leggyakrabban előforduló további hiányosságok 10 élelmezési napot vizsgálva: ételek sótartalma jelentősen meghaladta a biztosítható mennyiséget, egyes élelmiszer-csoportokból nem biztosították a kötelezően biztosítandó mennyiséget, NutriComp programmal végzett számítások alapján az ételek energia-tartalma rendszeresen túl- vagy alultervezett. A tápanyagszámítás és az étlapelemzés során megállapított hiányosságok megszüntetésére kötelező és figyelmeztető határozatban intézkedtek a járási hivatalok népegészségügyi osztályai. Általános tapasztalat, hogy a közétkeztetők a 37/2014 (IV.30.) EMMI rendeletben meghatározott sótartalmat nem tudják tartani, mivel a legtöbb esetben már az alapanyagok sótartalma jelentősen meghaladja a megengedett napi maximális só mennyiségét, a jogszabályoknak megfelelően összeállított étlap esetében is. Az adatok feldolgozását követően megtörtént a főzőkonyhák korcsoportra vonatkozó táplálkozás-egészségügyi minősítése is.

A közétkeztetési főzőkonyhák táplálkozás-egészségügyi minősítése során 23 egységben összesen 63 étkeztetés minősítésére került sor. A minősítés során az 1-3, 4-6, 7-10, valamint a 11-14 éves korosztályok étkeztetése került vizsgálat alá, helyszíni ellenőrzéssel, valamint NutriComp 5.0 programmal való tápanyagszámítással egybekötve. Az ellenőrzések során a főzőkonyhák százalékos minősítése 63-88% között alakult. A minősítések során valamennyi közétkeztető által biztosított étkezés esetén a számított sótartalom meghaladta a korcsoportonkénti határértéket, azonban a közétkeztetők által hozzáadott sótartalom egy esetben sem haladta meg a 37/2014 (IV.30.) EMMI rendelet által előírt határértéket, ezért egészségügyi bírság kiszabására sótartalom tekintetében nem került sor. Két esetben került sor egészségügyi bírság kiszabására, összesen 80.000 Ft értékben. Mindkét érintett közétkeztető több korcsoport esetében sem tüntette fel az étlapon az allergén összetevőket. A vizsgált egységek ellenőrzése alkalmával tapasztalt hiányosságok megszüntetése céljából valamennyi ellenőrzés során eljárás megindítása történt, mely során a járási hivatalok munkatársai határozattal kötelezték a főzőkonyhák fenntartóit.

Kiemelt munkatervi célfeladat volt továbbá 2023-ban a Főosztályunk illetékességi területén működő iskolabüfék, áruautomaták árukínálatának vizsgálata. Vármegyénkben összesen 16 iskolabüfé működik. 2023. évben 6 intézményben került sor iskolabüfék és áruautomaták ellenőrzésére, a helyszíni ellenőrzések során 42 db termék vizsgálata történt meg. Egy büfé kivételével minden büfé árukínálatában szerepelt Neta tv. hatálya alá tartozó termék, a további 5 büfében összesen 28 termék forgalmazását szüntették meg a járási hivatalok munkatársai határozati kötelezéssel, és felhívták a vállalkozók figyelmét a jogszabályi előírások betartására. Az ellenőrzött termékek minőség megőrzési ideje megfelelő volt. Energiával egyik helyen sem szerepelt az árukínálatban. A büfék árukínálatában a szénsavas és szénsavmentes ásványvizek szerepeltek, de megtalálható volt a cukrozott szénsavas üdítőital is. Light és édesítőszer tartalmazó üdítők, rostos gyümölcslevek különböző gyümölcsstartalommal szintén megtalálhatóak voltak a polcokon. Gyümölcsöt önmagában, nyersen 2 büfé kivételével mindenhol árusítottak. Az árusított nyers gyümölcs: alma, banán, narancs. Nyers zöldséget önmagában nem forgalmaztak. A szendvicsek között minden büfében volt magvas vagy korpás pékáruból készült, sovány felvágottat tartalmazó, helyben készített szendvics. Mellette megtalálható volt a rántott húsos és a húspogácsás szendvics is. Sajt és nyers zöldség szintén minden büfében került a szendvicsekbe. Virsli, hot-dog, meleg szendvics több helyen is szerepelt az árukínálatban.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az édességek közül a töltött és töltetlen cukorkák kevésbé fordultak elő, mint a csokoládéfélék, kekszek és a müzli szeletek. Olajos magvak, aszalt gyümölcsök, szőlőcukor szintén szerepeltek az árukínálatban. A büfék higiénés állapota az ellenőrzéskor megfelelő volt.

Szociális étkeztetés biztosítása tekintetében 2023-ban 31 főzőkonyhán történt ellenőrzés, melyek közül 5 egységben fordultak elő hiányosságok. Az előforduló hiányosságok miatt kötelező határozatok kerültek kiadásra.

A korábbi évek jó gyakorlatát folytatva 2023-ban is részt vettünk iskolai egészségnapokon és szűrőprogramokon, ahol a tápláltsági állapot felmérése mellett előadásokkal is népszerűsítettük az egészséges táplálkozást, valamint dietetikusunk választ adott a résztvevők kérdéseire is.

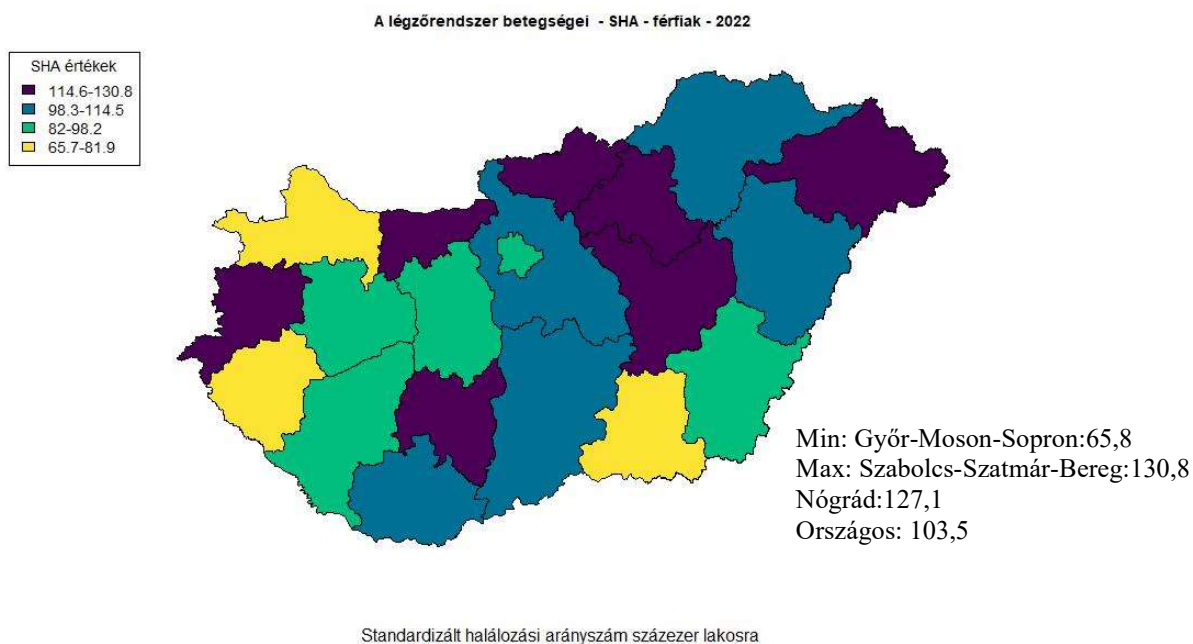

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

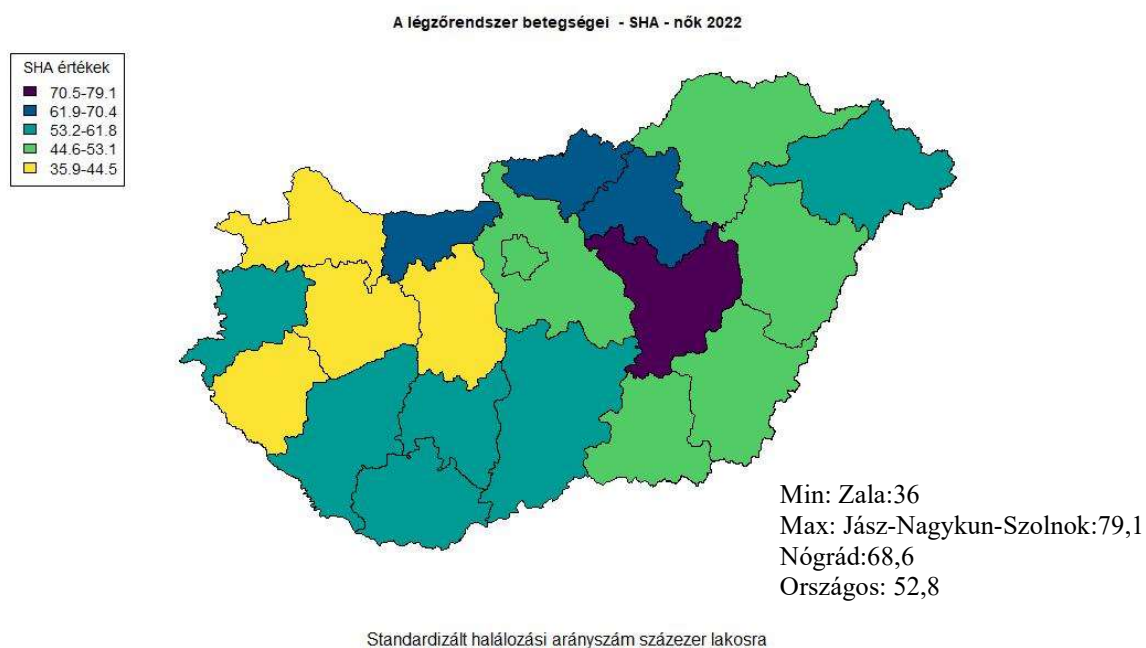
3. Légzőrendszer betegségei okozta halálozás

A légzőrendszer betegségei okozta halálozás tekintetében a férfiaknál kiemelkedően magas standardizált halálozás látható, nőknél is magas, de nem a legmagasabb kategóriába tartozik vármegyénk.

31. ábra

32. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Légekőri allergének

A pollenterhelés folyamatos monitorozását az országos lefedettségű Aerobiológiai Hálózat csapdaállomásai biztosítják. A pollenmonitorozás 1992 óta folyamatosan működik a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (a továbbiakban: NNGYK) és jogelődjei koordinálásával. A szakmai irányításért az NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya felelős. Nógrád vármegyében a mintavételt a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály munkatársai végzik. A 2023. évben az Aerobiológiai Hálózat 20 állomásán folyt monitorozás.

A Nógrád vármegyei állomás Salgótarjánban a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház főépületének tetején működik, kb. 30 méter magasságban. Az épület közvetlen környékén földszintes, illetve 1-2 emeletes közintézmények, lakóházak és üzletek helyezkednek el. A belvárostól nyugatra és északra a Karancs-hegység, észak-keletre a Medves-hegység található, amelyek a hosszanti völgyben fekvő várost délről is határolják. Az uralkodó szélirány északi, észak-nyugati, de a völgyek miatt évszakonként változó. A tavaszi pollenösszetélt nagymértékben befolyásolja a várost övező hegységek természetes vegetációja. Az épület közvetlen környékén hárs, nyír, kőris és vadgesztenye, távolabb feketefenyő, fűz, tölgy, gyertyán és akác található.

A monitorozó állomáson 38 növény és 3 gomba légekőri pollen-, illetve spórakoncentrációjának folyamatos gyűjtése történik, minden év január végétől október végéig, az időjárás függvényében.

Az elemzést és az értékelést az NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya végzi.

A szolgáltatott adatok összegzik a levegőben lévő összes pollent a város és 30-40 km-es körzete területéről, s ezzel hasznos információkat nyújtanak a virágzó növények allergiát okozó pollenmennyiségéről.

Salgótarján és környéke – az NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya által közzétett monitorozó állomások pollenadatai alapján – országos viszonylatban a kevésbé pollenszennyezett területek közé tartozik.

A pollenszezon kezdeti szakaszát elsősorban a megelőző téli és az aktuális hőmérséklet határozza meg. **A tavasszal virágzó fáknak szükségük van a téli fagyra, ha ez elmarad, virágzásuk a magasabb hőmérséklet hatására hamarabb elindul.**

A nyári időszakban legnagyobb jelentősége a parlagfűnek (Ambrosia) van, amelynek pollenje a legerősebb légekőri allergénnek számít.

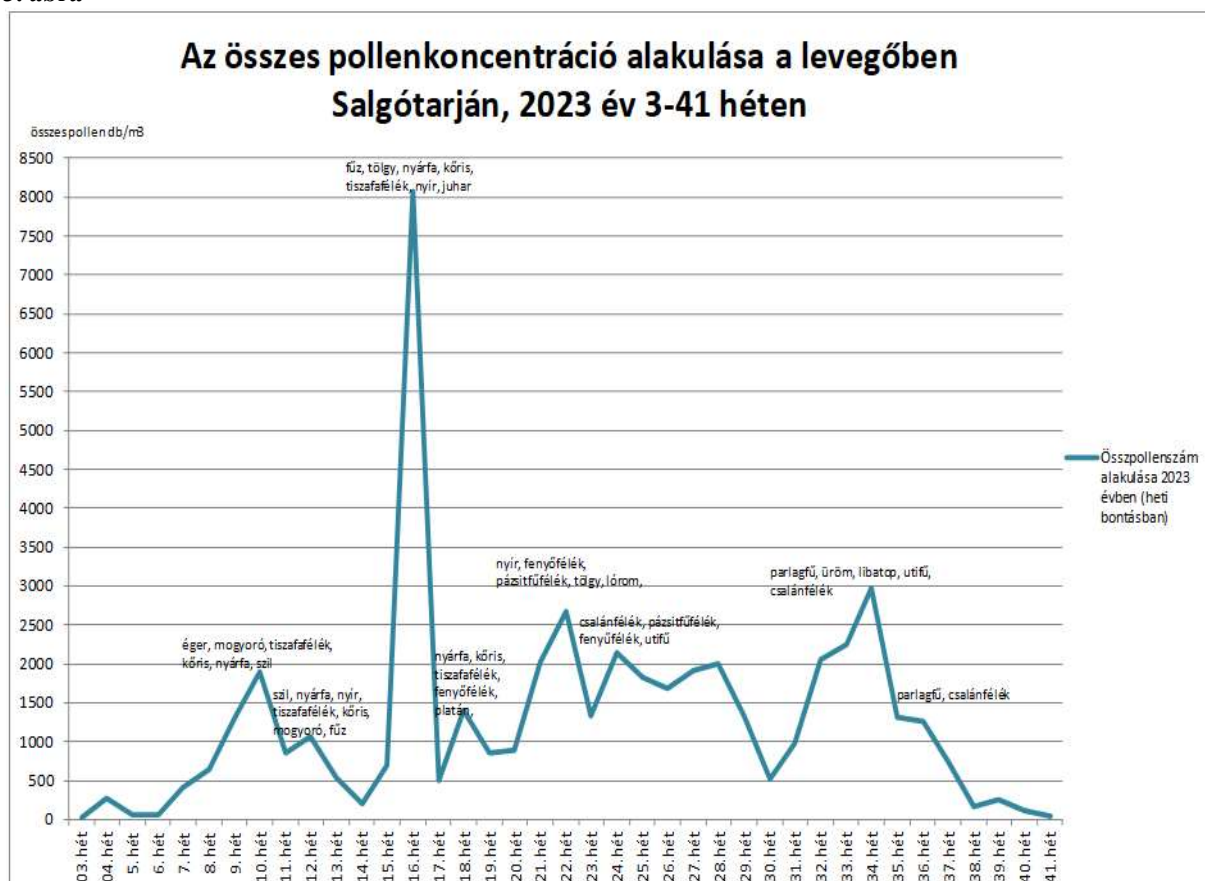
A parlagfű szezon alakulásában is meghatározó az időjárás. Májusban és júniusban a parlagfű növekedéséhez csapadékra van szükség, a virágzás időszakában viszont a hosszú, esős időszak kimoshatja a levegőből a pollenszemeket, ezzel időlegesen csökkentve a pollenterhelést. A pollenszórás az eső után ismét felerősödik. A tartós szárazság magas hőmérséklettel párosulva a növényzet kiszáradásához és a pollenterhelés csökkenéséhez vezet.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2023. évi középhőmérséklete országos átlagban 1,5 Celsius fokkal meghaladta az 1991–2020-as éghajlati normált, amivel a legmelegebb volt 1901 óta. Az év legnagyobb részében a szokásosnál sokkal magasabban alakult a hőmérséklet. A 2021–2022-es száraz éveket követően a 2023-as évre tartósan csapadékosra fordult az időjárás, olyannyira, hogy országos átlagban a nyolcadik legcsapadékosabb év lett a XX. század kezdete óta. A hónapok közül a január tért el leginkább az éghajlati normáltól: 4,5 fokkal haladta meg az átlagot. Ennél enyhébb január csak 2007-ben volt 1901 óta. Jelentősen melegebb volt az átlagosnál szeptemberben és októberben is. Az átlagoshoz közeli hőmérsékletű csak a május és a június volt, míg az április a szokásosnál több fokkal hidegebb volt.

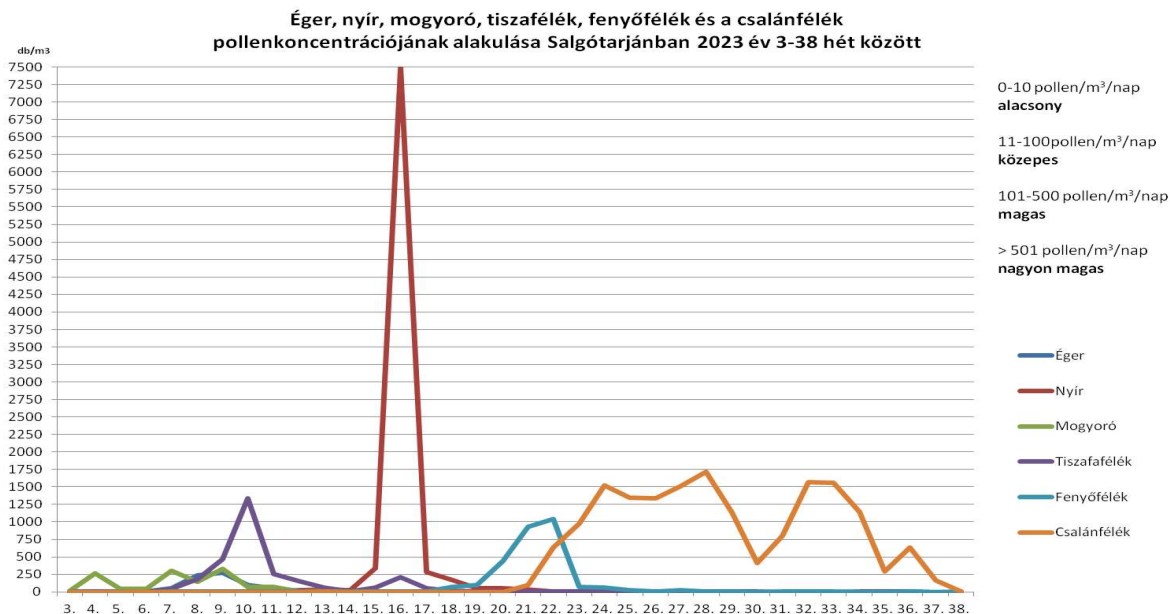
33. ábra

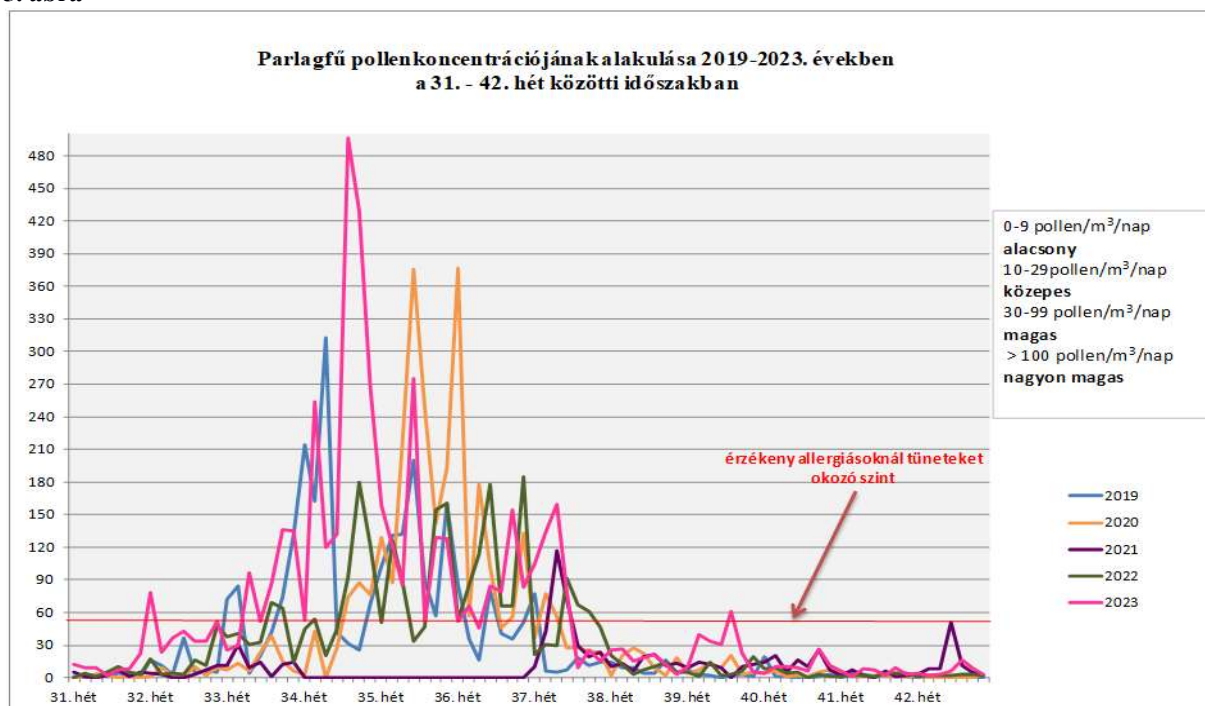
NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

34. ábra

A virágzó fák és a csalánfélék pollenjei is sok problémát okoznak az arra allergiások körében. Az ezekre a pollenekre különösen érzékeny allergiásoknál 10 db pollenszem/m³ feletti közepes, az érzékenyeknél 100 db pollenszem/m³ feletti magas napi koncentráció esetén már jelentkeznek a tünetek, 500 db pollenszem/m³ feletti nagyon magas napi koncentráció esetén pedig már minden érzékeny allergiásnál erős tünetek jelentkeznek. A virágzó fák pollenszintje február 18. (7. hét) és augusztus 03. (22. hét) között, míg a csalánfélék pollenkoncentrációja június 02. (22. hét) és augusztus 25. (34. hét) között magas, nagyon magas tartományban alakult

35. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

2023-ban a rendelkezésre álló adatok alapján a 34. héten volt a legmagasabb a parlagfű pollenkoncentrációja Salgótarjánban.

	szezon kezdete	szezon vége	legmagasabb napi koncentráció
2019	augusztus eleje (32. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 21. (34. hét)
2020	augusztus közepe (33. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 31. (36. hét)
2021	augusztus közepe (32. hét)	október közepe (42. hét)	szeptember 15. (37. hét)
2022	augusztus eleje (32. hét)	október eleje (39. hét)	szeptember 11. (36. hét)
2023	július vége (31. hét)	október eleje (40. hét)	augusztus 25. (34. hét)

A parlagfű szezon az allergiások szempontjából akkor indul, amikor a napi koncentráció értéke eléri, illetve meghaladja a tüneteket okozó szintet. 2019-ben az első - különösen érzékeny allergiásoknál - tüneteket okozó (10 db pollenszem/m³ feletti koncentráció) napot Salgótarjánban augusztus 05-én regisztrálták. Ehhez képest 2020-ban 10 nappal, 2021-ben 14 nappal 2022-ben 7 nappal később, 2023-ban pedig 5 nappal korábban (július 31.) detektálták az első tüneteket okozó napot.

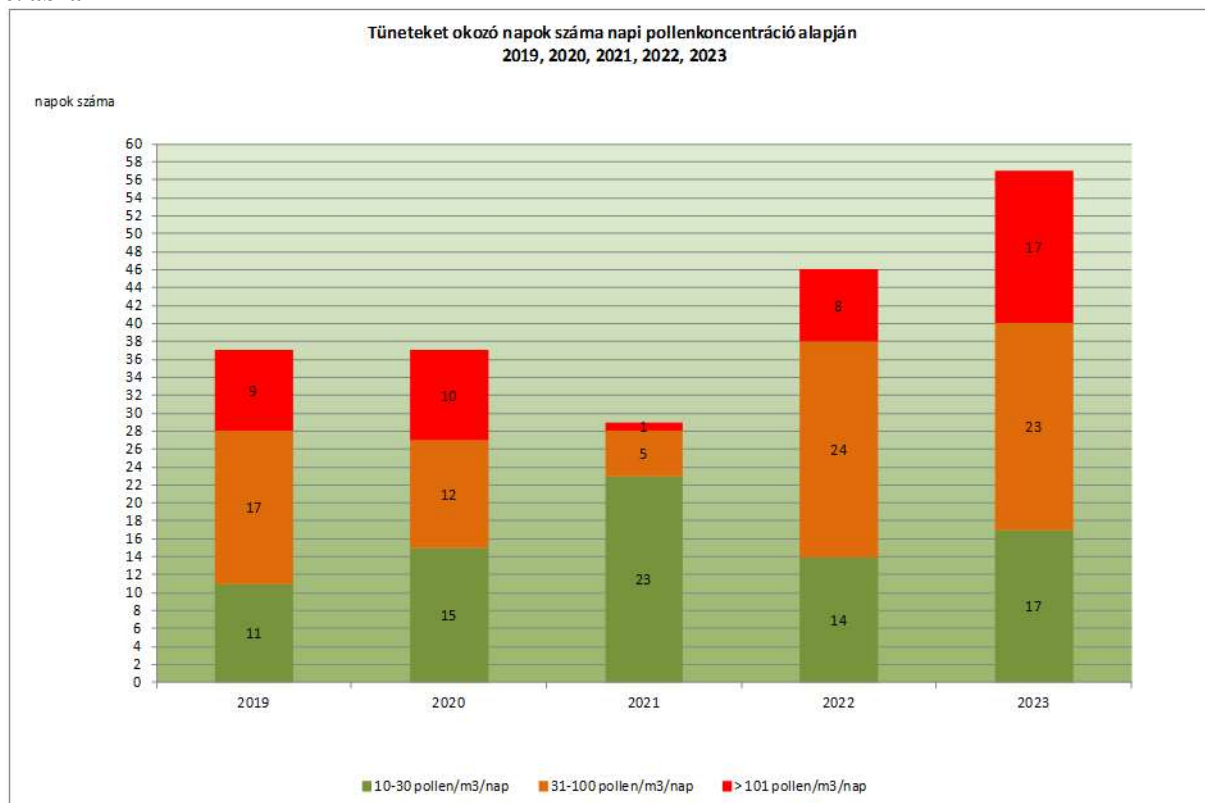
	első tüneteket okozó nap különösen érzékeny allergiásoknál napi pollenkoncentráció alapján	utolsó tüneteket okozó nap
2019	augusztus 05. (32. hét)	szeptember 30. (40. hét)
2020	augusztus 11. (33. hét)	szeptember 25. (39. hét)
2021	augusztus 15. (32. hét)	október 15. (42. hét)
2022	augusztus 08. (32. hét)	október 02. (39. hét)
2023	július 31. (31. hét)	október 08. (40. hét)

Az allergiások szempontjából fontos egy szezonnál az is, hogy a pollenterhelés hogyan oszlik meg. Kisebb időszakra korlátozódik, de nagyon magas értékekkel, vagy kissé alacsonyabb napi koncentrációkat mérnek, viszont hosszabb ideig elhúzódik a tüneteket okozó időszak. Erről tájékoztat a különböző kategóriákba tartozó napi koncentráció értékekkel rendelkező napok száma.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

36. ábra

A parlagfű pollenre különösen érzékeny allergiásoknál 10 db pollenszem/m³ feletti közepes, az érzékenyeknél 30 db pollenszem/m³ feletti magas napi koncentráció esetén már jelentkeznek a tünetek, 100 db pollenszem/m³ feletti nagyon magas napi koncentráció esetén pedig már minden parlagfűre érzékeny allergiásnál erős tünetek jelentkeznek.

Az allergiások szempontjából az ősz és a tél sem mindig tünetmentes időszak, hiszen fagymentes, enyhébb időszakokban az allergén gombák – főleg az *Alternaria*, *Cladosporium* – koncentrációja időnként megemelkedhet és elérheti a tüneteket okozó szintet is. A fűtési szezonban pedig a beltéri allergén terhelés révén gyakoribbá válhatnak a penészgomba és a poratka által kiváltott allergiás megbetegedések.

Levegőminőség

Nógrád vármegye területén kül- és/vagy beltéri levegőminőséget érintő jelentősebb közegészségügyi probléma az elmúlt évben nem merült fel.

Kültéri levegőminőség analizálására szolgáló automata mérőberendezés vármegyénkben kizárólag Salgótarján Megyei Jogú Városban került telepítésre (Vasvári Pál utca), amelynek üzemeltetését a Pest Vármegyei Kormányhivatal végzi. A mérőállomáson jogszabályban meghatározott kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, PM₁₀) mérése történik. Az önkormányzat intézkedéseit megalapozó mintavételeket és vizsgálatokat,

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

majd az eredmények ellenőrzését, rendszeres értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi, és a HungaroMet Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zrt. (korábbi Országos Meteorológiai Szolgálat) honlapján közzéteszi.

2023-ban Nógrád vármegyében nem került sor szmogriadó tájékoztatási, illetve riasztási fokozatának elrendelésére.

A szmogriadót akkor kell elrendelni, ha a helyi mérőállomáson mért légszennyező anyag(ok) koncentrációjának 3 egymást követő 1 órás átlaga, illetve a szálló por (PM10) esetében 2 egymást követő 24 órás (naptári napra vonatkozó) átlaga eléri a határérték rendeletben rögzített tájékoztatási vagy riasztási küszöbértéket és teljesülnek a rendelet további feltételei.

A szmogriadót Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere rendelheti el a mérési eredmények függvényében.

A szmogriadó kihirdetésével kapcsolatos tájékoztatásában Salgótarján Megyei Jogú Város szmogriadó tervéről szóló 51/2009. (XI. 24.) Önkormányzati rendeletében előírtak alapján javasolhatja, hogy a szabadban történő tartózkodást a lehetőségekhez képest mérsékeljék, a gyerekek, a légúti és keringési betegségben szenvedők, csecsemők, gyermekek és időskorúak csak annyi időt töltsenek a szabadban, amennyit feltétlenül szükséges. A szmoghelyzet további romlásának megelőzése érdekében felkérést adhat ki a lakossági és az üzemi légszennyezők önkéntes, önkorlátozó intézkedéseire, ezen belül a szilárd- és olajtüzelésű berendezések használatának a csökkentésére, a gépjárművek indokolatlan alapjáratú üzemeltetésének lehetőség szerinti mérséklésére. Továbbá a porképző anyagok szállítására vonatkozó előírások betartására, a gépjárműhasználat mérséklésére, lehetőség szerinti szüneteltetésére, a közösségi közlekedés igénybevételének előnyben részesítésére, az építési, bontási a halasztást nem tűrő állékonyságot, életet és egészséget, a köz- és vagyónbiztonságot veszélyeztető helyzetek megszüntetése kivételével munkák lehetőség szerinti szüneteltetésére hívhatja fel a figyelmet.

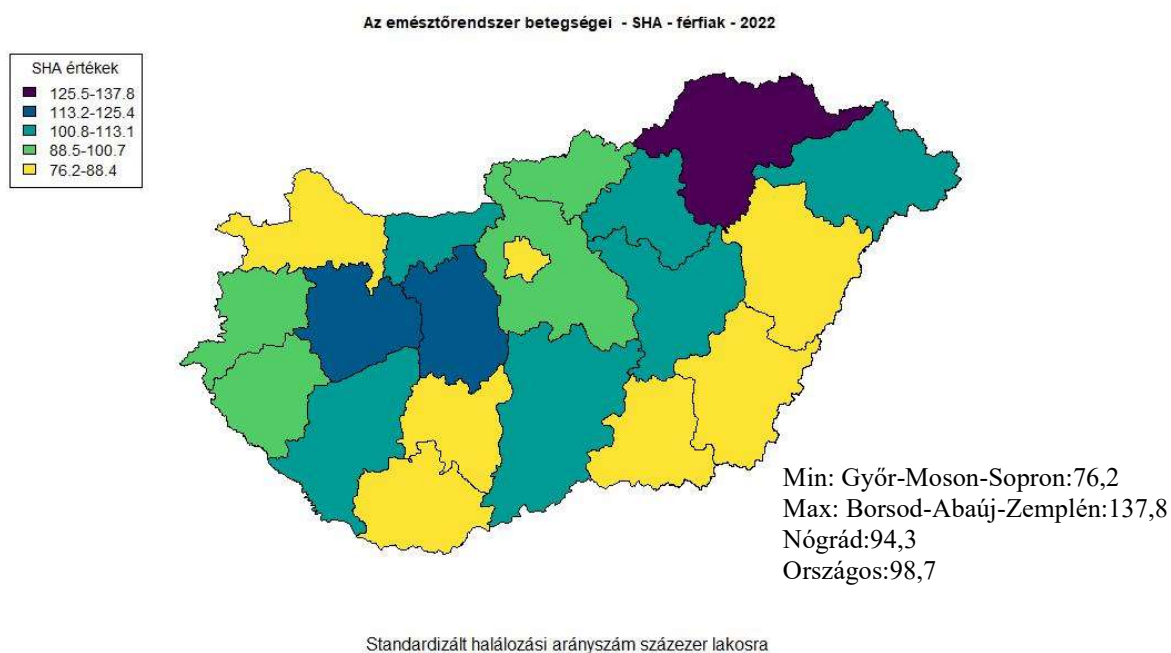

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

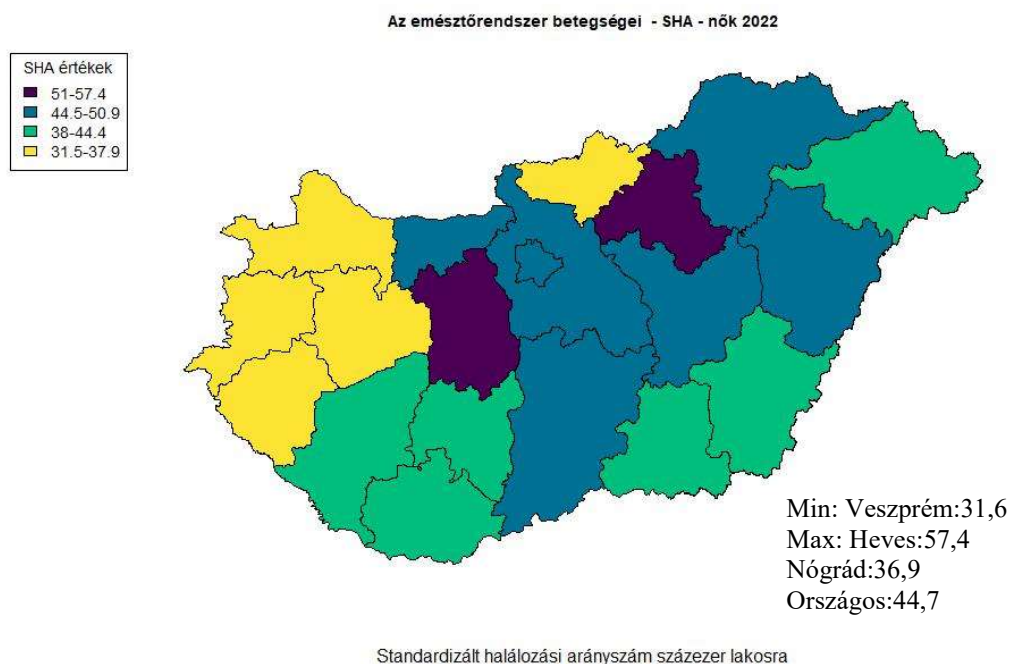
4. Emésztőrendszer betegségei okozta halálozás

Az emésztőrendszer betegségei okozta halálozási arányszám vizsgálata esetén Nógrád vármegye 2022-ben kedvezőbb kategóriába tartozik a standardizált érték alapján mind férfiak mind nők esetén.

37. ábra

38. ábra

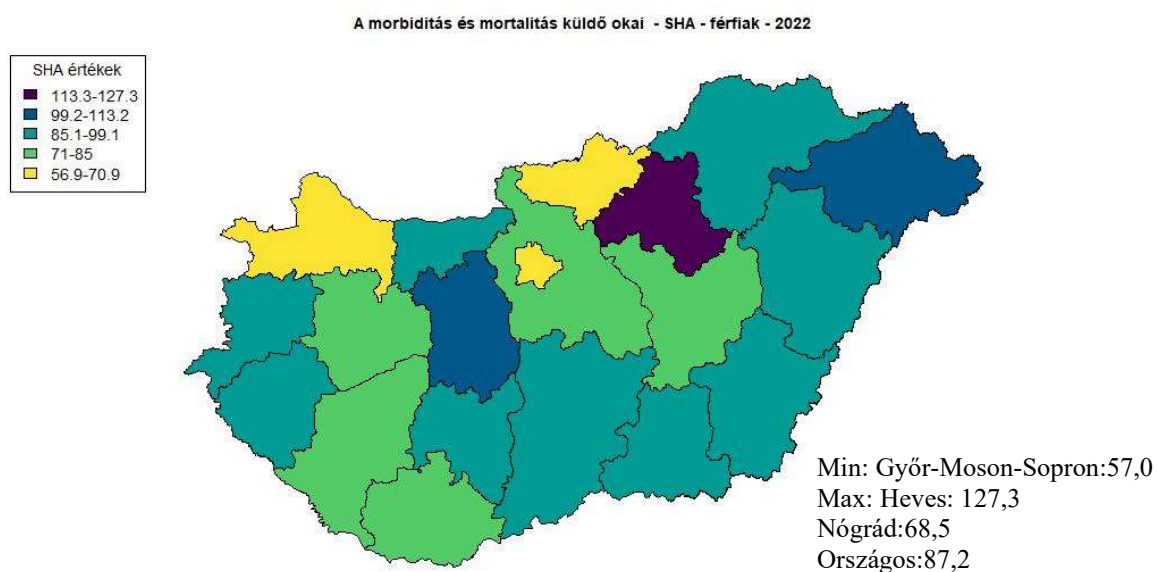

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

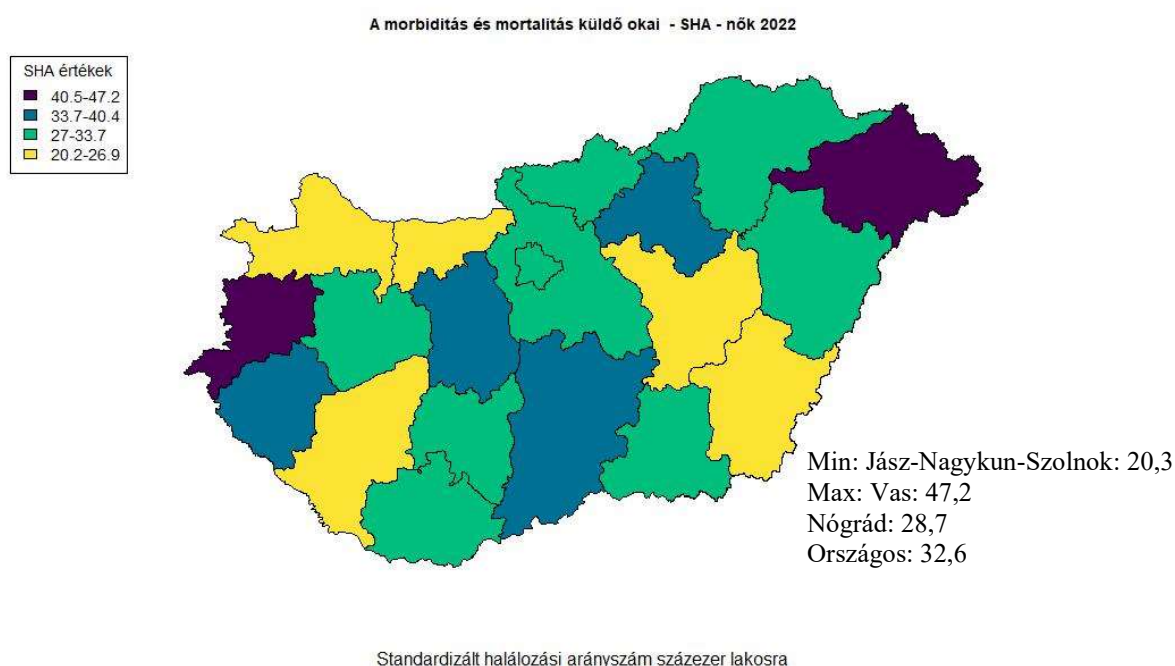
5. Külső okok miatt bekövetkező halálozás

A külső okok miatt bekövetkezett halálozás esetén alacsony esetszámok vannak vármegyei szinteken mivel nem összevont évekkel számolnak hanem csak egy adott év esetszámaival. Mindkét nem esetén a többi vármegyével összehasonlítva is kedvező képet látunk.

39. ábra

40. ábra

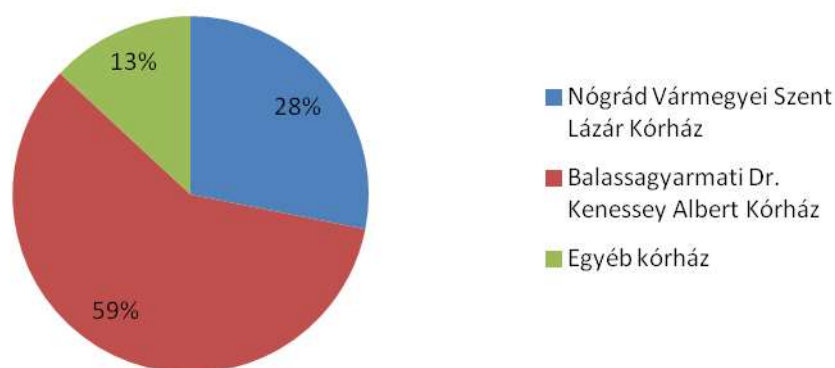
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Kémiai Biztonsági Információs Rendszer

A lakosság mentális állapotára az ezzel összefüggésben álló különböző mérgezési esetekből - öngyilkossági kísérlet, függőségek miatti mérgezések – is következtethetünk, melyeket a Kémiai Biztonsági Információs Rendszerbe jelentenek az ellátó intézmények. Az adatok a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ negyedéves adattábláiból származnak.

41. ábra

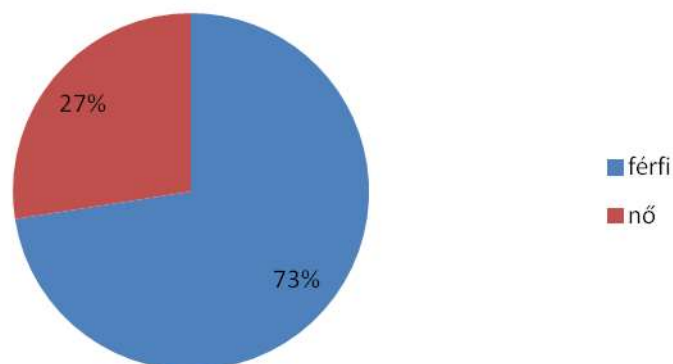
**A bejelentések megoszlása bejelentő intézmény szerint,
Nógrád vármegyei lakosok esetében 2023-ban**

A Nógrád vármegyei lakcímmel rendelkező bejelentettek száma 2023-ban 626 eset volt, a bejelentettek 73 %-a férfi.

42. ábra

**Nógrád vármegyei lakcímmel rendelkező
bejelentettek nem szerinti megoszlása 2023-ban**

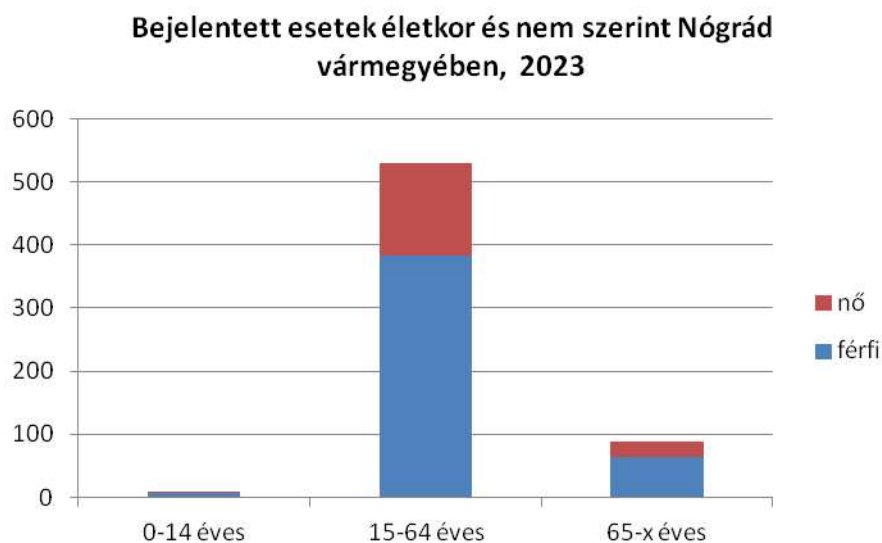

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek 85 %-a (530 fő) a 15-64 éves korosztályba tartozik, amely korosztályban a bejelentett esetek 70 %-a élvezeti/függőség miatt, 19 % pedig öngyilkossági szándék miatt került ellátásra.

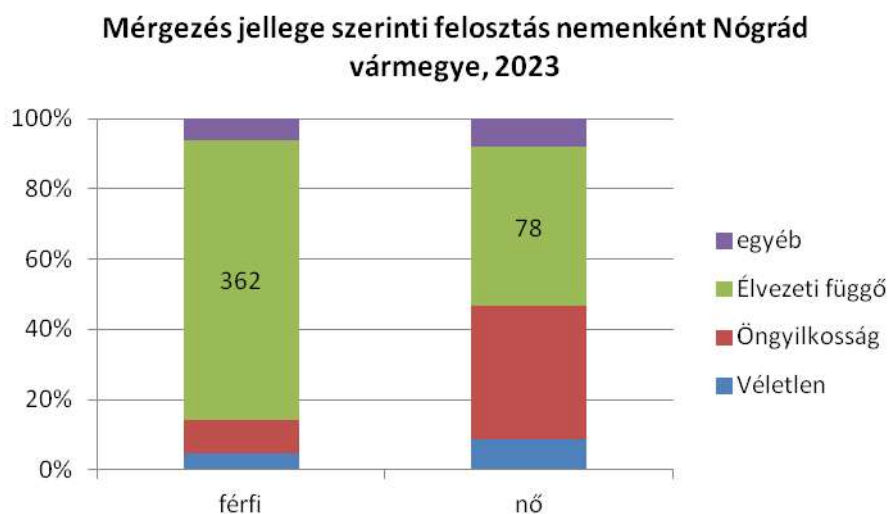
A 0-14 évesek körében történt 7 bejelentés, melyből 6 eset véletlen mérgezés, 1 pedig élvezeti/függőség miatt került jelentésre.

43. ábra

A problémákkal való megküzdés különbségei is láthatók az esetbejelentő eredményeiből, férfiaknál az élvezeti függésből adódik az esetek 80%-a, még a nőknél az öngyilkossági kísérletből adódó bejelentés jóval magasabb a férfiakhoz képest.

44. ábra

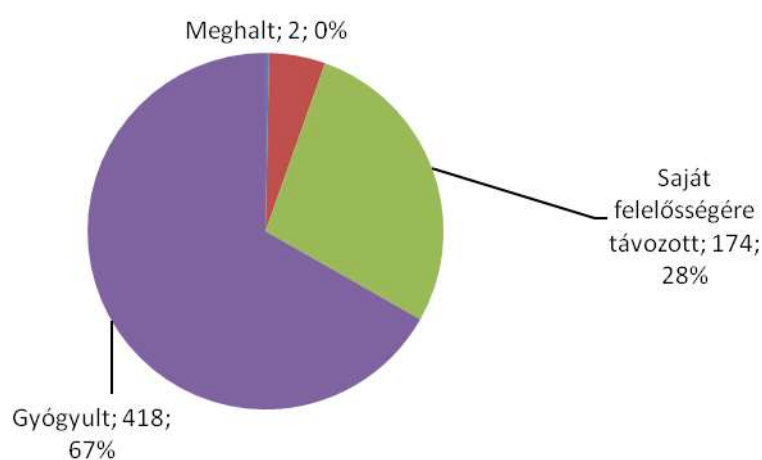

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek kimenet szerinti megoszlásából is látható, hogy a halálozási statisztikák feldolgozása ebben az esetben nem vezet eredményre, hiszen a 626 esetből kettő végződött halállal, ami 2023-ban mindkét esetben véletlen mérgezésből adódott.

45. ábra

Esetek megoszlása kimenet szerint Nógrád vármegye,
2023

A fentiek alapján elmondható, hogy ugyan az öngyilkosságok okozta halálozás kedvezőbb az országos átlagtól, de a pszichés, mentális egészség és az élvezeti függőségek csökkentése területén van teendő vármegyénkben.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nemdohányzók védelme

A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Nvt.) előírásainak betartását a járási hivatalok népegészségügyi osztályai és egyéb szervezeti egységei folyamatosan ellenőrzik.

2023-ban Nógrád vármegyében összesen 346 egység – elsősorban közterületek, közoktatási, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, valamint munkahelyek – helyszíni ellenőrzésére került sor.

Tárgyévben az országos szakmai irányító szervünk által két kiemelt munkatervi feladat került meghatározásra a nemdohányzók védelme érdekében. A 2023. február 10-től december 31-ig terjedő időszakban a játszótereken a dohányzásra, valamint az elektronikus cigaretta használatra vonatkozó korlátozás betartásának ellenőrzése volt a feladat a fiatalok kiemelt védelme érdekében. A 2023. március 1-től március 21-ig és a 2023. szeptember 15-től szeptember 30-ig terjedő időszakban a szórakoztató és vendéglátóipari egységekben a vízipipa és elektronikus cigaretta használatát, valamint a dohányzási korlátozás betartását ellenőrizték a járási hivatalok népegészségügyi osztályainak munkatársai, ugyanis számos jelzés érkezett a szakmai irányítóhoz arra vonatkozóan, hogy a szórakoztató és vendéglátóipari egységek zárt légtérű helyiségekben gyakran fiatalok is, ún. shiazo tartalmú vízipipát használnak. Tekintve, hogy a vízipipa ásvány dohányzási célú gyógynövényterméknek minősül, alkalmazása a hatályos jogszabályi rendelkezések szerint dohányzásnak számít, emiatt vízipipát – függetlenül annak dohánytartalmától – dohányzási tilalommal érintett zárt légtérű helyiségekben nem lehet használni.

A járási hivatalok népegészségügyi osztályainak munkatársai összesen 292 ellenőrzést végeztek, amelyből, 22 munkaidőn túl történt. A munkaidőn túli ellenőrzések valamennyi esetben szórakoztató- és vendéglátóipari egységekben kerültek lebonyolításra.

2018. január elsejétől átalakult a hatósági ellenőrzés rendszere, amelynek keretében egyszerűsített hatósági jogkört kaptak a járási hivatalok. A *fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról* szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet alapján létrejött új egyszerűsített ellenőrzési hatáskör a népegészségügyi hatáskört érintően a nemdohányzók védelmére vonatkozó egyes szabályok betartására irányult. A hatáskör változás kapcsán a kormányhivatal járási hivatalainak szervezeti egységei 2023. évben 54 alkalommal végeztek népegészségügyi hatáskört érintő egyszerűsített ellenőrzést. Az ellenőrzések közforgalmú intézményekben, szórakoztató- és vendéglátóipari egységekben és munkahelyeken történtek.

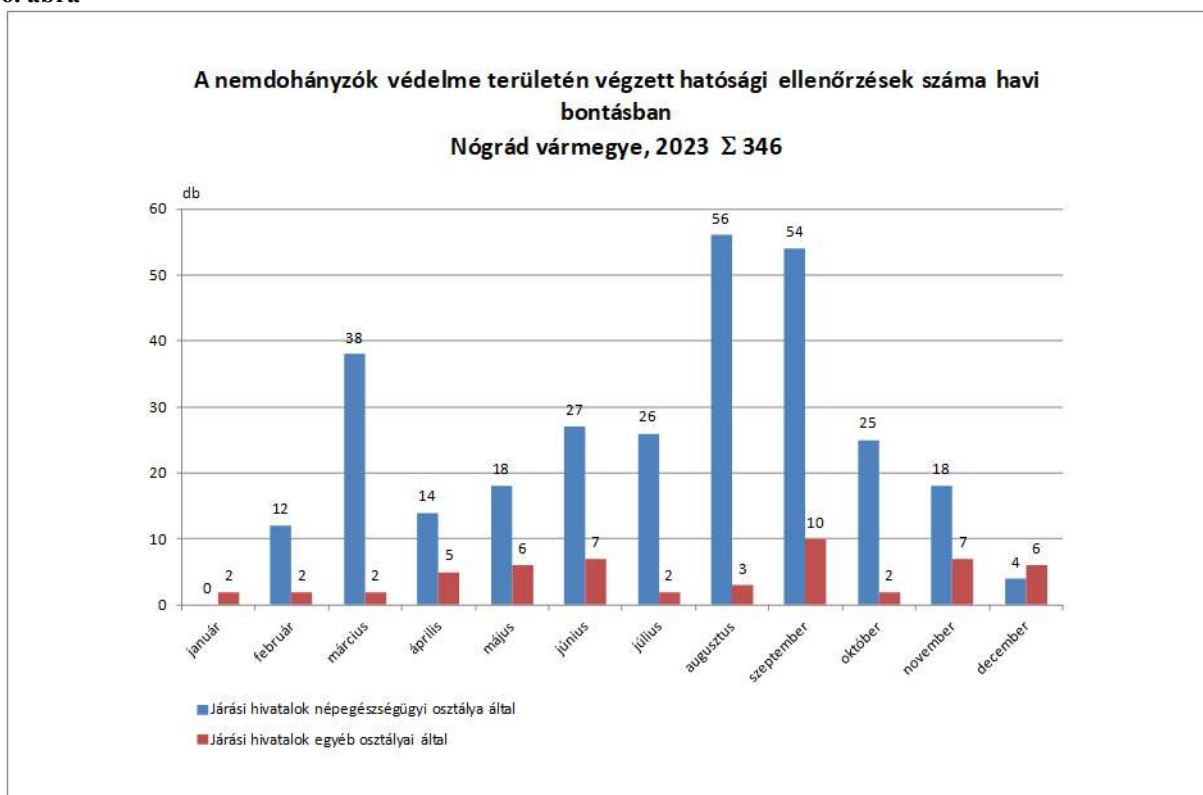
Fenti szervezeti egységeken túl Salgótarján, illetve Balassagyarmat város önkormányzatának közterület-felügyelete is kiemelt feladatként kezeli a közterületet érintő dohányzási korlátozások betartásának ellenőrzését. Szabálytalanság észlelése esetén (korlátozás hatálya alá tartozó területen történő dohányzás, csikk eldobása közterületen) felhívják az érintett figyelmét, szóbeli figyelmeztetéssel élnek.

Hatósági intézkedésre, illetve egészségvédelmi bírság kiszabására tárgyévben nem került sor. Az Nvt.-ben foglaltak megsértése miatt panaszbejelentés sem a Főosztályunkhoz, sem a járási népegészségügyi osztályaihoz nem érkezett.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

46. ábra

47. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

III. Fertőző betegségek epidemiológiája

Jelentésünkben a fertőző betegségek közül azokkal foglalkozunk, melyek járványt és/vagy súlyos betegséget, esetleg maradandó károsodást okozó hatásuk miatt bírnak jelentőséggel. Ezek részben bejelentendő betegségek, részben védőoltással megelőzhetők, valamint ide tartozik az influenza, amivel kapcsolatban figyelőhálózatot működtetünk.

Bejelentendő fertőző megbetegedések

2023-ban 1195 esetdefiníciónak megfelelő fertőzőbeteg bejelentés történt. Valamennyi laborvizsgálattal megerősítendő bejelentett fertőző megbetegedés pozitív vizsgálati eredmény hiányában, illetve negatív vizsgálati eredmény miatt „Nem bejelentendő fertőző megbetegedés”-re módosításra került. 2023-ban 103 ilyen eset fordult elő. Az OSZIR rendszerbe történő jelentéseket a munkatársak folyamatosan figyelemmel kísérik, a bejelentő orvosokkal, a kórházhigiénés szolgálatokkal szükség szerint egyeztetnek és a javításban segítik őket. Életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

Közösségi járványt 24 esetben jelentettek. Enterális közösségi járvány egy esetben fordult elő, Salmonella enteritidis okozott óvodai közösségi járványt. Légúti közösségi járványt 10 esetben SARS-CoV-2, 12 esetben Varicella-zoster vírus (bárányhimlő), továbbá egy esetben erythrogén toxint termelő Streptococcus pyogenes (skarlát) baktérium okozott.

A légúti közösségi járványok közül 7 általános iskola és 2 óvoda volt érintve varicella, egy általános iskola skarlát miatt. A halmozottan előforduló megbetegedések alkalmával a nevelési-oktatási intézmények vezetőinek tájékoztatása megtörtént a folyamatos fertőtlenítőszeres takarítás végzéséről, a személyi higiénia fontosságáról, valamint az óvodai környezetbe történő felvételtől.

SARS-CoV-2 okozta járvány 8 esetben fekvőbeteg ellátó intézményben, 2 esetben pedig szociális intézményben fordult elő.

A járványok kivizsgálása valamennyi esetben megtörtént, a kapcsolódó dokumentumok az OSZIR-ba feltöltésre kerültek.

Kedvező jelenség, hogy a veszettség elleni védőoltások száma a bejelentett sérülések számához képest alacsony, mindössze 18 esetben történt védőoltás. Ez azzal magyarázható, hogy a járványügyi munkatársak nagy hangsúlyt fektetnek az esetek kivizsgálására, a sérülést okozó állat felkutatására és megfigyeltetésére a felesleges oltások elkerülése érdekében.

Mindösszesen egy Legionellosis diagnózissal bejelentett megbetegedés fordult elő a 2023-as évben .

Fertőző megbetegedés okozta halálozás 1 esetben fordult elő. A halálozás Streptococcus pneumoniae által okozott invazív betegséghez köthető.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Kedvezőtlen változás, hogy az előző évhez képest emelkedett a skarlát, a hepatitis E, a salmonellosis, a campylobacteriosis, rotavírus -gastroenteritis, és a varicella megbetegedések száma. A 2020-2022 között fennálló korlátozó intézkedések, lezárások a közösségi járványok számát kedvezően befolyásolták. Az újrainítás és a korlátozó intézkedések visszavonása viszont ezen a területen kedvezőtlen hatást váltott ki.

Stagnáló tendenciát mutat a Lyme-kór és az egyéb patogén E. coli által okozott megbetegedések száma. 2023. évben Haemophilus influenzae által okozott invazív megbetegedés, giardiasis, yersiniosis, echinococcosis megbetegedések is előfordultak.

Egy acut flaccid paralysis (petyhüdt bénulás, mely a járványos gyermekbénulás tüneteinek megfelelő) eset került bejelentésre 2023-ban. A 3 éves gyermek tünetei 2022. decemberében kezdődtek. A klinikai és a virológiai kivizsgálás lezajlott, a bénulás kezdetétől számított 2 héten belül legalább egynapos különbséggel levett két székletminta elküldésre került virológiai vizsgálatra. A bénulás a végtagokra és a légző izmokra lokalizálódott, szimmetrikus volt. Lázat nem regisztráltak, aszeptikus meningitis klinikai jelei voltak észlelhetőek. Az ellenőrző vizsgálat a betegség kezdetétől számított 60-90. nap között megtörtént, a nyomon követés idején maradványtünetek észlelhetőek voltak. A végső diagnózis neurológiai betegség volt, a járványos gyermekbénulás diagnózisát kizárták. A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ laboratóriumában végzett vizsgálatok során a gyermek székletmintáiban poliovírust nem azonosítottak, védőoltásait rendben megkapta.

Bejelentett fertőző betegségek száma 2023-ban Nógrád vármegyében

Légúti megbetegedések	672
Enterális megbetegedések	311
Zoonózisok	116
Idegrendszeri megbetegedések	15
Hepatitis megbetegedések (HAV, HBV, HCV, HEV)	6
HIV/AIDS	0

Bejelentendő enterális fertőző megbetegedések

2023-ban összesen 311 enterális fertőző megbetegedést jelentettek be. A regisztrált esetek 57,8 %-át baktérium (180 eset), 39,5 %-át vírus (123 eset), 2,5 %-át pedig parazita (8 eset) okozta.

Bakteriális enterális fertőző megbetegedések

A bakteriális megbetegedések közül legnagyobb számban campylobacteriosis és salmonellosis fordult elő.

A **campylobacteriosis** megbetegedések száma (106) jelentősen emelkedett az előző évhez képest (66). A betegek 21,6%-a szorult kórházi ápolásra, halálesetet nem jelentettek, járvány nem fordult elő. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 67,38‰, a Balassagyarmati Járási Hivatal

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 46,07%000 volt. A morbiditás a vármegyére vonatkoztatva: 58,23%000. A betegség korstruktúrája az előző évekhez hasonlóan alakult, a legérintettebbek a csecsemők voltak, ezt követte az 1-2, majd a 3-5 évesek morbiditása. A legtöbb megbetegedés a nyári hónapokban, a legkevesebb megbetegedés pedig január-február-március hónapban történt. Az év többi részében hasonló számú eset fordult elő havonta. Az enterális surveillance adatai szerint a C. jejuni dominancia ebben az évben is érvényesült, a regisztrált fertőzések 68,8%-ában a C. jejuni volt a kórokozó.

A regisztrált **salmonellosis** megbetegedések száma (68) szintén emelkedett az előző évi esetszámhoz képest. Salmonella okozta járványt 1 alkalommal jelentettek. A vármegyei morbiditás: 37,35%000, halálozás nem volt. Kórházi kezelést a betegek 41%-a, 16 fő igényelt. A területi megoszlás szerint a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 42,35%000, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 30,71%000. Életkor szerinti megoszlás tekintetében legerőteljesebben az öt éven aluliak korosztálya volt érintett. A legtöbb megbetegedés július (13 eset) és november (11 eset) hónapban fordult elő.

Patogén E. coli által okozott megbetegedést mindössze 2 esetben jelentettek, **yersiniosis** is 2 esetben fordult elő.

Dysenteria megbetegedést 2023. évben nem jelentettek.

Vírusos enterális megbetegedések

Rotavírus-gastroenteritis: 2023 évben az előző évhez képest (61) szintén jelentősen emelkedett a megbetegedések száma, 112 eset került bejelentésre. A vármegyei morbiditás: 61,53%000. A betegek 49,1%-át kellett kórházban ápolni. Halálozás nem volt. A legtöbb megbetegedés november (26 eset) és december (52 eset) hónapban fordult elő. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 29,84%000, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 103,65%000 volt. Életkor szerinti megoszlás tekintetében a legtöbb megbetegedés az 5 év alatti korosztályban fordult elő. A kórokozó ellen elérhető védőoltás, mely a csecsemőknek szájon át adható és hatásosan védi ki a súlyos, kórházi ápolást igénylő betegséget.

Vírushepatitisek:

2023. évben egy **Hepatitis A vírus** okozta fertőző májgyulladás fordult elő, HAV fertőzés következtében halálozás nem történt. A beteg kórházi ápolásra szorult. A megbetegedés ellen szintén elérhető védőoltás.

Hepatitis E megbetegedés 4 esetben fordult elő.

Hepatitis C megbetegedés 1 esetben fordult elő

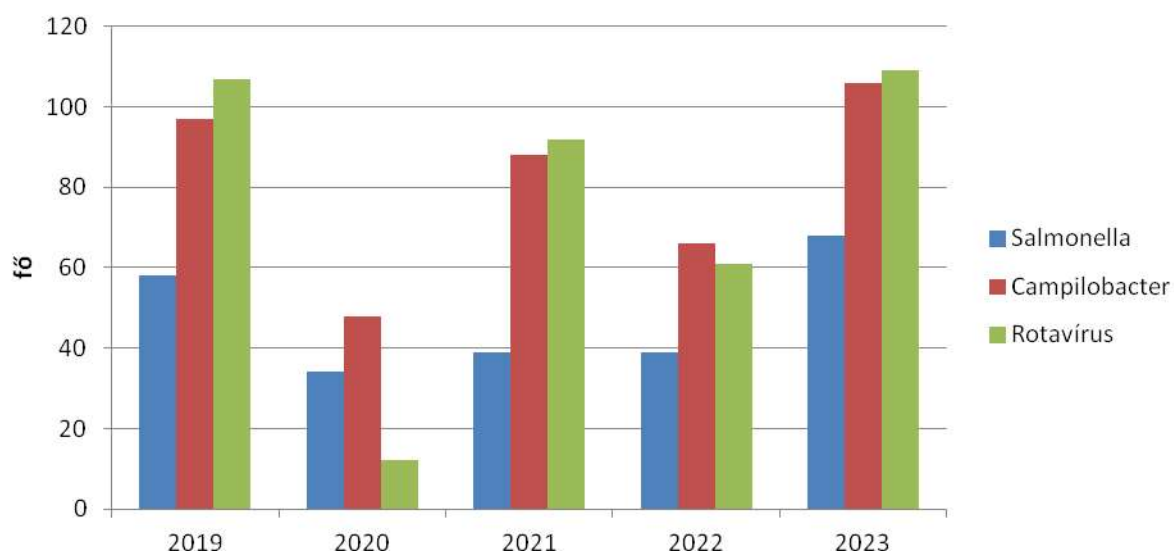
Enterális-közösségi járványt 1 esetben jelentettek, egy óvodai intézményt érintett, a megbetegedéseket Salmonella enteritidis okozta. Az 5 beteg gyermekből egy gyermeket ápoltak kórházban, a járványügyi vizsgálat közös terjesztő tényezőt nem azonosított.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

48. ábra

A leggyakrabban előforduló bejelentett enterális fertőző betegségek száma az elmúlt öt évben (2019-2023) Nógrád vármegyében

Bejelentendő légúti fertőző megbetegedések

Tekintettel arra, hogy a COVID-19 megbetegedés 2023-ban már nem tartozott a bejelentendő fertőző megbetegedések körébe, pontos esetszámokkal nem rendelkezünk.

10 esetben volt kimutatható a kórokozó közösségi légúti járványok okaként. Két esetben szociális intézményben, nyolc esetben pedig fekvőbeteg intézményben azonosították a kórokozó halmozódó előfordulását.

A 2023/24 évi légúti surveillance keretében Nógrád vármegyében levett sentinel mintákban a 42-51. hétig terjedő időszakban kizárólagosan SARS-CoV-2 volt kimutatható.

2023. októberében megkezdjük az influenza elleni védőoltásokkal együtt a COVID-19 elleni emlékeztető oltások népszerűsítését. Minden háziorvost, szociális intézményt, fekvőbeteg intézményt több alkalommal is értesítettünk a vakcináció lehetőségéről, és a beérkező igényeknek megfelelően biztosítottuk a védőoltást az oltóorvosok és az oltópont részére.

A légúti megbetegedések második legnagyobb részét a **varicella (bárányhimlő)** esetek (588) adták. Számuk az előző évhez képest emelkedett. Halálozás nem volt. A morbiditás Nógrád vármegyében 323,01‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 528,43‰, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 49,91‰ volt. Egy beteg sem igényelt kórházi kezelést, szövődményt nem jelentettek. A korszpecifikus morbiditás igen jellegzetesen alakult, kiemelkedően magas volt a 6-9 évesek, valamint a 3-5 évesek érintettsége.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

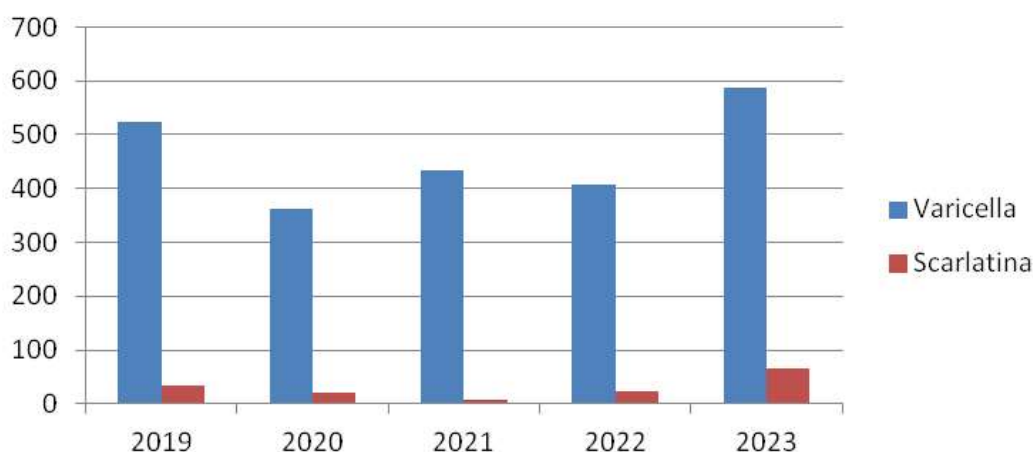
Szezonalitás: a legtöbb megbetegedés (147) május hónapban, a legkevesebb (3) augusztus hónapban fordult elő.

Közösségi varicella járvány 7 általános iskolában és 2 óvodában/bölcsődében fordult elő.

A **skarlát** megbetegedések száma az előző évhez képest a két és félszeresére emelkedett, 65 esetet regisztráltak. Kórházi ápolásra nem szorult senki, minden beteg meggyógyult. A morbiditás Nógrád vármegyében 35,71‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 46,2 ‰, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 21,75 ‰ volt. A legtöbb megbetegedés a 3-5 éves korcsoportban fordult elő. Járvány egy óvodát érintett.

49. ábra

Leggyakrabban előforduló légúti fertőző megbetegedések számának alakulása Nógrád vármegyében 2019-2023 /influenza nélkül/

Idegrendszeri fertőző megbetegedések

Az idegrendszeri fertőző betegségek járványügyi helyzete az előző évekhez hasonlóan alakult. Csak sporadikus esetek fordultak elő.

Az év során a surveillance keretében 1 **invazív meningococcus megbetegedést (járványos agyhártyagyulladás)** jelentettek. A beteget kórházban ápták, gyógyult. A beteg a 35-59 éves korosztályból került ki. A mikrobiológiai vizsgálat során B szerocsoportú Neisseria meningitidis tenyésztett ki.

Streptococcus pneumoniae által okozott invazív megbetegedés összesen 13 esetben fordult elő. 9 megbetegedés a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén, 4 megbetegedés a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén történt. A vármegyei morbiditás: 7,14‰. A betegek a csecsemők és a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

30 év feletti korcsoportokból kerültek ki. A megbetegedettek közül 12 főt ápoltak kórházban, 1 beteg elhalálozott.

Haemophilus influenzae által okozott invazív megbetegedés egy esetben fordult elő.

Kullancsencephalitis megbetegedést illetékességi területünkön nem regisztráltak.

Állatról emberre terjedő betegségek, zoonózisok:

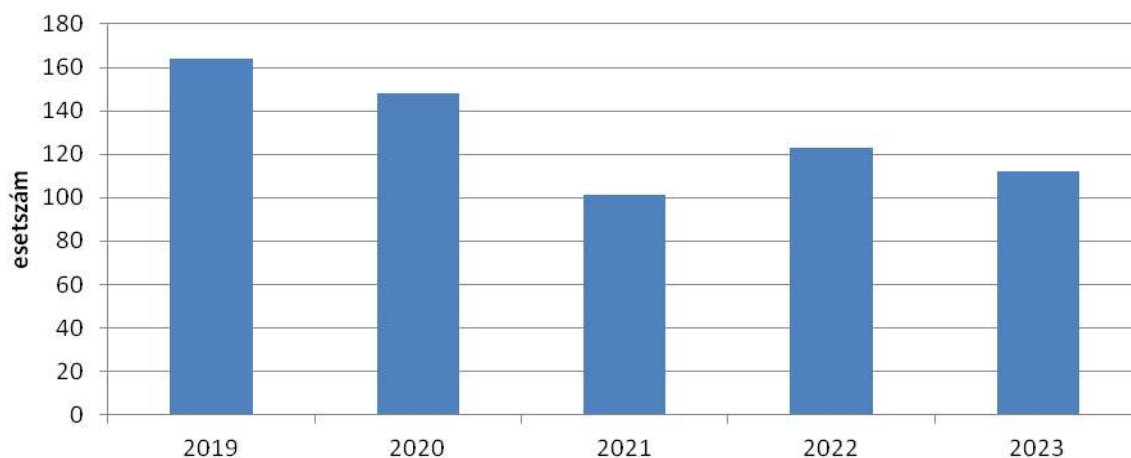
2023.évben 112 **Lyme-kór** megbetegedést jelentettek. Az esetszám kismértékben csökkent az elmúlt évhez képest, 2022-ben 123 fertőzést jelentettek be. A betegek közül 1 főt ápoltak kórházban, halálestet nem történt. A vármegyére vonatkozó morbiditás 61,53 ‰. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 94,33‰, Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 17,92‰ volt. A morbiditás maximumát az 50-59 évesek, valamint a 60 év felettek körében észleltük. A legtöbb megbetegedés június és július hónapban történt.

Tárgyévben **malária, toxoplasmosis, listeriosis** megbetegedést nem diagnosztizáltak.

Echinococcosis 4 esetben fordult elő illetékességi területünkön. Egy fő szorult kórházi kezelésre. Mind a négy beteg meggyógyult.

50. ábra

A bejelentett Lyme-kór esetek száma az elmúlt 5 évben (2019-2023)
Nógrád vármegyében

HIV/AIDS

2023-ban sem **HIV** fertőzést, sem **AIDS** megbetegedését nem jelentettek az OSZIR STD rendszerében. A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya által működtetett HIV/AIDS Tanácsadóban 2023-ban tanácsadáson és szűrésen megjelentek száma összesen 15 fő volt, melyből 7 fő anyatej adományozáshoz kötelezően előírt vizsgálaton, 8 fő pedig önkéntes/anonim szűrésen jelent meg. A vizsgálati eredmények negatív eredményt adtak.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Influenza

Nógrád vármegyében 2022.év 40. hetétől, 2023.év 20. hetéig tartó influenza szezonban az influenza surveillance keretén belül 28 házi orvos és házi gyermekorvos körzetben kísértük figyelemmel az influenzaszerű megbetegedések alakulását.

Az adatgyűjtés az influenzaszerű megbetegedések (ISZM) mellett kiterjedt az akut légúti fertőzésekre, megbetegedésekre (ARI). Az ISZM -re vonatkozó adatgyűjtésben nem volt változás a korábbi évekhez képest.

A házi orvosi praxisok megoszlása:

NVKH Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	Gyermek körzet	Felnőtt körzet	Vegyes körzet	Összesen
NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	4	7	5	16
NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	3	4	5	12
Összesen	7	11	10	28

Praxisok által ellátott személyek száma:

Gyermek körzet 7 – praxisok által ellátott személyek száma: 7122 fő
Felnőtt körzet 11 – praxisok által ellátott személyek száma: 14395 fő
Vegyes körzet 10 – praxisok által ellátott személyek száma: 19165 fő
Összesen: 28 40682 fő

A kijelölt körzetek által ellátott populáció száma **40682 fő** volt, amely a megye lakosságának (187574 fő) **21,68 %-át** adta.

Az NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya illetékességi területén a megfigyelt populáció létszáma **21584 fő** volt.

Az NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya illetékességi területén a megfigyelt populáció **19098 fő** volt.

A megfigyelt populáció korcsoportos megoszlása (fő):

NVKH Járási Hivatal	<1	1-2	3-5	6-9	10-14	15-24	25-34	35-59	60 éven felüli	összes
NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	189	465	700	1 104	1 235	2400	2 417	6 889	6185	21584
NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	265	452	847	1 248	1 262	2276	1 862	5 440	5446	19098
Összesen	454	917	1 547	2 352	2 497	4676	4279	12329	11631	40682

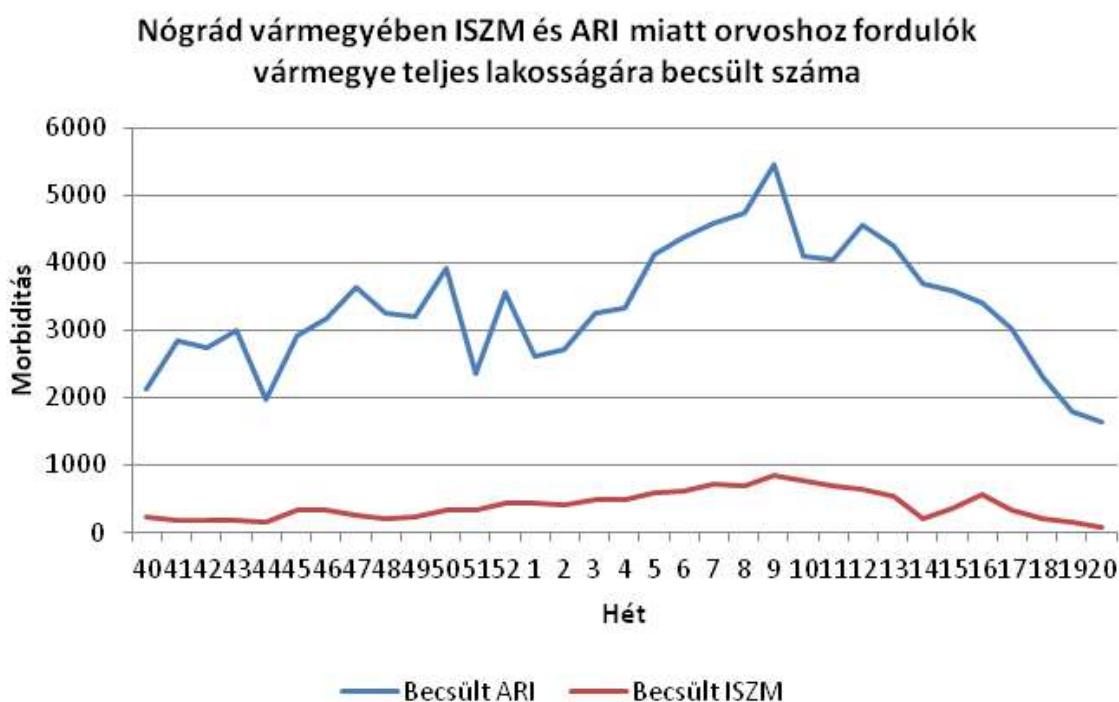
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az Influenza figyelőszolgálat által jelentett és becsült esetek

A 2022/2023. évi influenza szezonban a 40. és a 20. hét között, a megfigyelt populációra (40682 fő) vonatkozó adatok alapján, a teljes lakosságra **becsült** influenzaszerű megbetegedések kumulatív száma **13282** fő, a becsült ARI száma **110378 fő volt**. Ennek megfelelően a vármegye lakosságának kb. 7,08 %-a betegedett meg influenzaszerű tünetekkel és 58,84 %-a esett át akut légúti fertőzés tüneteinek a vizsgált időszakban. Az előző influenza szezonhoz képest (14912 fő) a megbetegedettek száma 1630 fővel csökkent.

A kórházi influenza surveillance megfelelően működött. A fekvőbeteg ellátó intézmények közül vármegyénkben a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház került kijelölésre, amely határidőre megküldte a heti adatszolgáltatásokat. Influenza okozta megbetegedést követő haláleset előfordulásról nem érkezett bejelentés. A súlyos akut légzőszervi betegséggel kórházba kerülőkről a jelentések továbbra is heti rendszerességgel megküldésre kerülnek.

51. ábra

Influenzaszerű megbetegedések időbeli alakulása

Ebben a szezonban a figyelőszolgálatban résztvevő orvosoknak esetdefiníció alapján különbséget kellett tenniük az akut légúti fertőzés és az influenzaszerű megbetegedések között, és a jelentésben mindkettőt rögzíteniük kellett. A figyelőszolgálatban résztvevő házi orvos, házi gyermekorvos az orvos-szakmai tapasztalata, valamint az előző évek gyakorlatának figyelembe vételével döntötte el, hogy kit szerepeltet az ARI jelentésben, és közülük kit az influenzaszerű betegekre vonatkozó jelentésben. Nógrád vármegyében, a figyelőszolgálatban résztvevő

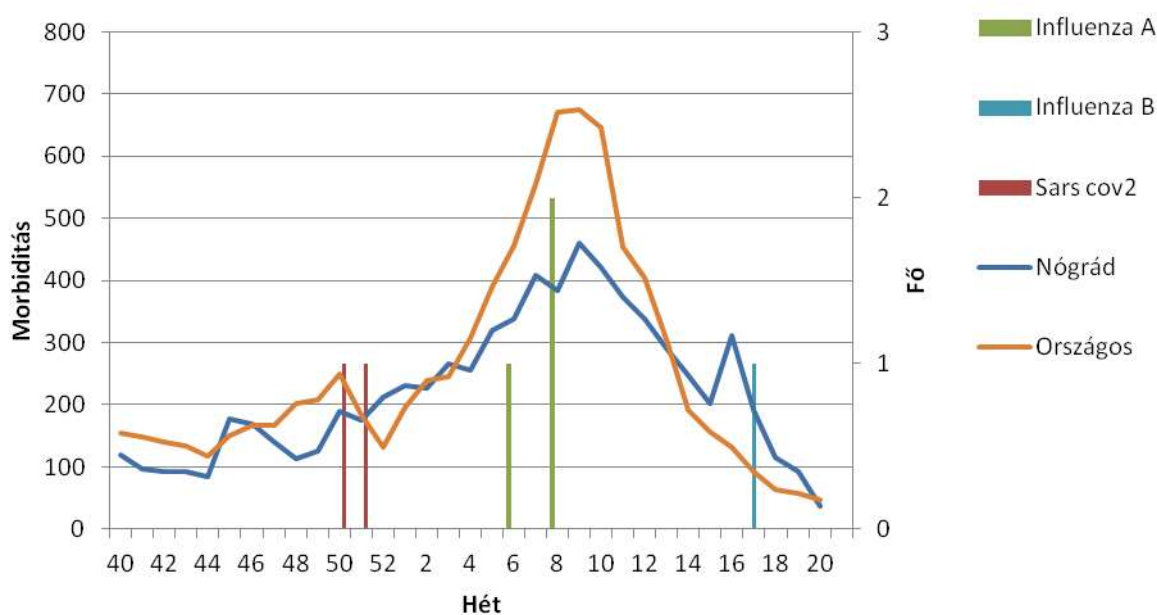
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

praxisok közül a 2022/23-as influenza szezonban 3 sentinel orvos lett kijelölve virológiai minták küldésére. A NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály és az NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéről 2 felnőtt körzetet ellátó háziorvos és 1 házi gyermekorvos látta el ezt a feladatot.

A virológiai adatok egyértelműen azt mutatták, hogy az influenzaszerű tünetekkel orvoshoz forduló betegek egy jelentős részénél SARS-CoV-2 állt a tünetek háttérében, más esetekben a RSV tehető felelőssé a tünetekért, ugyanakkor ezen kórokozók esetében sem ritkák az enyhe tünetekkel járó megbetegedések, ezért az adatok értékelésénél ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni.

52. ábra

Influenzaszerű megbetegedés miatt orvoshoz fordult betegek morbiditása 100 000 lakosra Nógrád vármegyében és Magyarországon és a sentinel mintákból kimutatott kórokozók

Az ISZM morbiditása már a szezon elejétől elérte illetve meghaladta a járványküszöböt (120 ‰) mind országosan, mind vármegyénkben, de a járványgörbén egy nagy egyértelmű emelkedéssel majd csökkenéssel azonosítható járványhullám azonosítható (Nógrádban 2023. év 4. héttől-15. hétig) mely után vármegyénkben még egy kisebb kiugrást (2023. év 16. héten) követően járványküszöb alá csökkent a megbetegedési arány. A sentinel orvosok által beküldött 16 mintából 3 alkalommal Influenza A vírus, 2 alkalommal SARS-CoV-2, 1 alkalommal pedig Influenza B vírus (a 16. heti kiugrás idején) került kimutatásra. A kijelölt fekvőbeteg ellátó intézmény (Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház) által beküldött jelentések alapján összesen 31 alkalommal igazolódott RSV vírus jelenléte, és 13 alkalommal SARS-CoV2 fertőzés a kórházba került betegek esetében.

Ha az elmúlt öt influenzaszezon Nógrád vármegyei adatait vizsgáljuk, látszik, hogy a 2020/21-es évben influenza járványról nem beszélhettünk. A 2021/22-es - korlátozó intézkedések

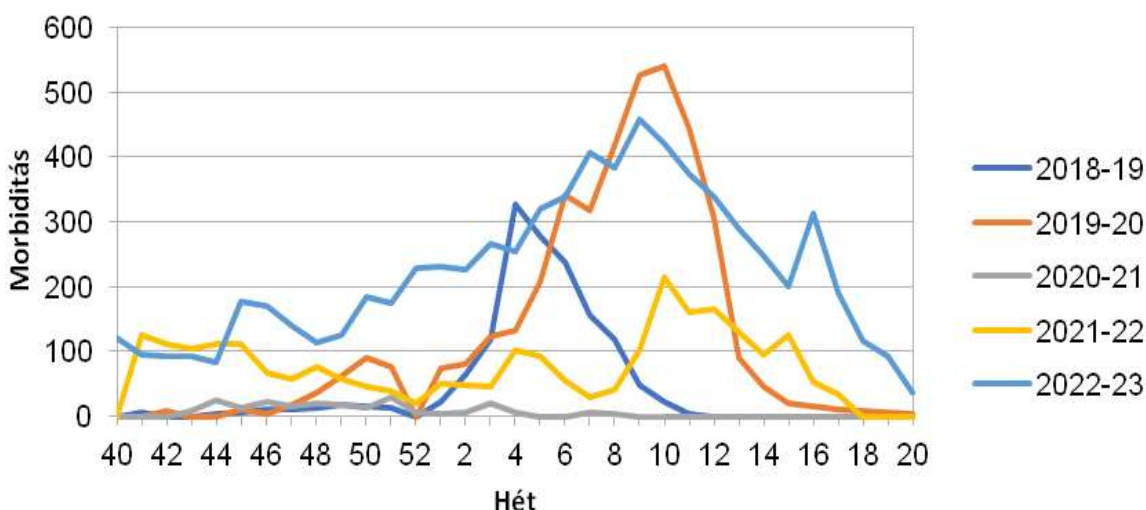

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

közepette zajló - szezonhoz képest pedig a 2022/23-as szezonban jelentősen emelkedett a megbetegedések száma. Csaknem sikerült a 2019/2020-as szezonhoz hasonló adatokat produkálni, azzal a különbséggel, hogy a szezonban végig jelen voltak olyan kórokozók az influenzavírusok mellett, amelyek influenzaszerű megbetegedéseket okoztak, így a csökkenő számú, de még észlelhető SARS-CoV-2, valamint az RSV fertőzések is.

53. ábra

Az elmúlt 5 influenzaszezon 100 000 lakosra számított morbiditási adatai Nógrád vármegyében

Az influenza járvány vármegyén belüli eltérő jellegzetességei

Nógrád vármegye 6 járása két járási népegészségügyi osztályhoz tartozik, 3-3 járással, észak-déli irányban kettéosztva a vármegyét (Kelet-és Nyugat Nógrád). A két járási népegészségügyi osztály illetékességi területén, ahogy az alábbi ábra is mutatja eltérő morbiditást regisztráltunk.

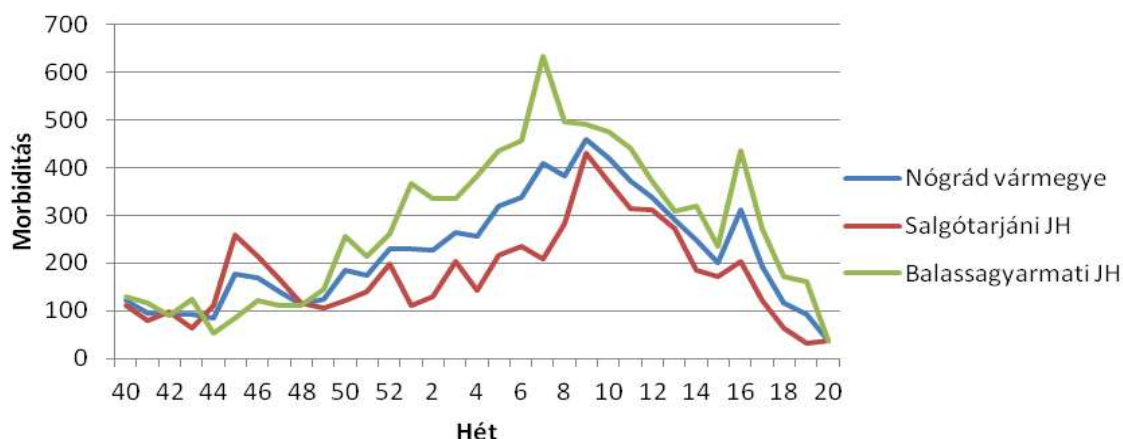
A járvány vármegyei szinten a **9. héten érte el a csúcst**, amikor a Nógrád vármegyére vonatkoztatott morbiditás 459,66 ‰ volt. Ugyanakkor a Nyugat-Nógrádi területeken már két héttel korábban tetőzött a járvány. A 16. héten ismét volt egy kisebb csúcsa a járványgörbének mindkét járási hivatal illetékességi területén, de Nyugat-Nógrádban jelentett nagyobb számú megbetegedést, majd ezt követően jelentős mértékben csökkent az influenzaszerű megbetegedések száma, de a területen eseti jelleggel folyamatosan jelentettek megbetegedéseket a figyelőszolgálati orvosok.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

54. ábra

Az influenzaszerű megbetegedések 100 000 lakosra jutó morbiditásának változása Nógrád vármegyében és a két járási hivatal népegészségügyi osztályának illetékességi területén

Közösségi járványok

A Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház főigazgatója 2023. január 9-én a Csecsemő –és Gyermekosztályon, január 10-én pedig a Belgyógyászati osztályon rendelt el látogatási tilalmat a halmozódó RSV és Influenza A vírus megbetegedések miatt.

A Pásztói Margit Kórház főigazgatója a Krónikus Belgyógyászati osztályon rendelt el látogatási tilalmat 2023.február 10-én az influenzaszerű megbetegedések halmozódása miatt.

A vármegye területéről közösségi halmozódást nem jelentettek.

Oltóanyag felhasználás

Nógrád vármegyében a 2022/23-as influenza szezonban **27000 adag** térítésmentes **3Fluart** és **70 adag Vaxigrip Tetra** oltóanyag állt rendelkezésre.

Az influenza elleni térítésmentes oltás igénybevételének fontosságáról a szezon elején körlevél formájában az Országos Mentőszolgálat Nógrád Vármegyei Kirendeltségét, a Nógrád Vármegyei Rendőr-főkapitányságot, a fekvőbeteg- és szociális intézményeket és a házi orvosokat tájékoztattuk. A lakosság figyelmét több média megjelenés alkalmával is felhívtuk az influenza elleni oltás fontosságára, a szövődmények elkerülése érdekében az oltás felvételére.

Influenza elleni térítésmentes oltóanyag felhasználásának kimutatását az alábbi táblázat szemlélteti.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

3Fluart	Kapott mennyiség:	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati JH	10700	4354	40,69%
Salgótarjáni JH	16000	6974	43,58%
Népegészségügyi Főosztály	300	237	79%
Vaxigrip Tetra	Kapott mennyiség	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati JH	30	11	36,66%
Salgótarjáni JH	40	32	80%
Népegészségügyi Főosztály	0	0	0

A 2022/23-as influenza szezonban a beérkező jelentések alapján az influenza elleni térítésmentes **3Fluart felhasználás az előző szezonhoz hasonlóan 42,83 % volt.** Az oltóanyagok heti fogyasztát mutató jelentések csak a háziorvosok egy részétől érkeztek be. Több alkalommal felhívtuk a háziorvosok figyelmét jelentési kötelezettségükre. Ennek ellenére a három időszakos jelentés sem tükrözi sajnos a praxisok 100 %-ának oltóanyag fogyasztát.

A koronavírus járvány megjelenésekor a Vaxigrip TETRA influenza elleni oltóanyag iránti igény is megnőtt. A 2021-22-es szezonban már ez az igény jelentősen lecsökkent, a 2022/23-as szezonban a vármegyébe ingyenesen beérkező, mindössze 70 db oltóanyagot csak 61,42 %-a fogyott el a jelentések szerint.

A beérkezett jelentések szerint a beoltottak között 457 egészségügyi és 128 szociális intézményi dolgozó volt. Kívánatos lenne az egészségügyi és szociális szférában dolgozók átoltottságának növelése, de sajnos a 2020-ban tapasztalt nagyobb oltási hajlandóság a COVID-19 járvány lecsengésével jelentősen csökkent. Ugyanakkor a korlátozó intézkedések kivezetésével jelentősen emelkedett a légúti fertőzések és az influenzaszerű megbetegedések száma.

Influenza elleni oltást követő nemkívánatos eseményről nem érkezett bejelentés.

TBC- tuberculosis

A tbc járványügyi jelentősége a XX. század második felében végbement esetszám csökkenés után ismét növekedett, hiszen olyan úgynevezett multirezisztens törzsek jelentek meg és okozták az esetek jelentős részét, melyek a klasszikus tbc ellenes szerekek ellenállnak. Mindez nagyfokú kezelési nehézséget okoz, különösen, ha figyelembe vesszük a kezelendő betegek együttműködési készségét.

A jogszabályi változás alapján csak a rizikócsoportban lévő személyeket szűrjük, de őket folyamatosan. Az ellátórendszernek pedig lehetősége van hatóságunktól kérni a kényszergyógykezelés elrendelését.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet adatai alapján 2023-ban diagnosztizált új tbc-s betegek száma 11 fő volt a vármegyében. Az incidencia 6,04 százalék volt, ami a 2022 évhez képest jelentős növekedést mutat.

2023-ban 8 **beteg esetében nem szűrés során** fedezték fel, hanem valamilyen panasz miatt küldték el a tüdőgyógyászhoz, 3 esetben pedig kontaktként került vizsgálatra.

Az újonnan nyilvántartásba vett 11 tbc-s esetből mind a 11 tüdőt érintő megbetegedés volt, nem tüdőt érintő megbetegedést nem diagnosztizáltak a vármegyében.

Nemenkénti megoszlás: férfi: 6 fő, nő: 5 fő

A korcsoportos bontás szerint **gyermekkori megbetegedés 3 fő, minden esetben kontaktként fertőződött.** Felnőttek esetében jellemző korcsoport nincs, 1-1 fő fordul elő korcsoportonként.

- 0-18 éves:3 fő
- 25-29 éves: 1 fő
- 30-34 éves: 1 fő
- 40-44 éves: 2 fő
- 45-49 éves:1 fő
- 55-59 éves:1 fő
- 60-64éves: 1 fő
- 65-69 éves :1 fő

Az újonnan diagnosztizált esetek között 2023-ban 1 fő nem magyar állampolgárságú személy. Nógrád vármegyében 6 **felnőtt és 1 gyermek tüdőgyógyászati szakrendelő,** valamint 2 **SEF** (állandó telephellyel rendelkező) **Tüdőszűrő Állomás működött** 2023-ban. Mobil Tüdőszűrő nem üzemelt.

Szűrővizsgálatok száma: 8808 fő, ebből **kiemeltek száma:** 283 fő (3,2%).

Szűrővizsgálatok kimenetele:

- **aktív tbc:** 13 fő
- tbc-s maradvány: 10 fő
- tüdőrák: 11 fő
- egyéb tüdőbetegség: 32 fő
- nem tüdőbetegség: 46 fő
- kivizsgálás folyamatban: 23 fő
- nem kooperáló páciens: 9 fő
- negatív: 158 fő

Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek

A védőoltások kidolgozása és széleskörű alkalmazása – sok más fontos tényező mellett – nagy szerepet játszott abban a hatalmas változásban, mely az utóbbi fél évszázadban lejajlott. A nemrég még a haláloki statisztika élén álló járványos betegségek napjainkra a sor végére kerültek és nem egy közülük szinte teljesen elveszítette közegészségügyi jelentőségét.

Nógrád vármegyében 2023-ban életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltások olyan fertőző betegségekkel szemben védik meg a gyermekeket, amelyek nemrégiben még igen súlyos, tömeges járványokat, vagy akár halált okoztak. Magyarországon minden gyermek ingyenesen részesül 12 féle kötelező védőoltásban, további egy védőoltás szintén ingyenesen, de önkéntesen vehető igénybe.

Elsőként beadandó a **BCG** (Bacillus Calmette-Guérin) védőoltás, amely az egy éves kor alatti tuberculosis (tbc, gümőkór) legsúlyosabb formái ellen alakít ki védettséget. Ezt az oltást az újszülött a születés utáni néhány napban, még a kórházban megkapja. A **diphtheria-torokgyík** (D), **tetanusz-merevgörcs** (T), a **pertussis-szamárköhögés** (aP), valamint a **poliomyelitis-járványos gyermekbénulás** (IPV) és a **Haemophilus influenzae b** (Hib) ellen védő kombinált oltás első adagját 2 hónapos korban kapják a csecsemők. Egy éves kor alatt még további két adagra van szükség (3 hónapos és 4 hónapos korban), míg a második életévben egyszer (18 hónapos korban) kapnak DTPa+IPV+Hib oltást az oltási naptárnak megfelelően. 6 évesen a gyermekek Hib komponens nélkül DTPa+IPV oltást, 6. osztályban diphtheria, tetanusz, pertussis emlékeztető oltást kapnak.

Az **MMR morbilli-kanyaró, mumpsz-járványos fültőmirigy gyulladás és rubeola-rózsahimlő** elleni oltást 15 hónaposan kapják a csecsemők. 6. osztályban az oltást megismétlik. A rubeola elleni védettség kiemelten fontos, hiszen a várandósság első szakaszában átvészelt fertőzés súlyos magzati károsodást okozhat.

A **pneumococcus** baktérium gennyes középfülgyulladást, tüdőgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is okozhat. Elsősorban az 5 év alatti korosztály, azon belül is a csecsemők a legveszélyeztetettebbek a fertőzéssel szemben. Az oltást (PCV) 2, 4 és 12 hónapos korban kapják meg a csecsemők.

A **varicella-bárányhimlő** elleni védőoltás 2019 szeptemberétől került a kötelező védőoltások közé. Az oltást két részletben kapják meg a gyermekek 13 és 16 hónaposan.

A **hepatitis B vírus** elleni védőoltást 7. osztályban kapják a tanulók. A vírus vérrel és testnedvek útján terjed és májgyulladást okozhat.

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokon belül megkülönböztetünk **folyamatos** (BCG, DTPa+Hib +IPV, PCV, Varicella, MMR) és **kampányoltásokat** (MMR újraoltás, dTap újraoltás, Hepatitis B). Az életkorhoz kötött kötelező oltásokat 11 éves kortól iskolai oltások keretében kell elvégezni. A kampányoltások iskolai osztályokra és nem a tanulók életkorára vonatkoznak.

A 2022/2023-as tanévben az általános iskola VI. osztályát (6. évfolyam) végzők körében az **MMR és a dTap** emlékeztető oltások beadása szeptember hónapban, az általános iskola VII. osztályát végzők körében a **hepatitis B elleni oltás I. részoltása és az önkéntes humán papillomavírus** elleni védőoltások beadása október hónapban került megszervezésre.

A védőoltások teljesítési aránya igen jónak mondható, vármegyei szinten valamennyi oltást 98 % feletti arányban hajtottak végre.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az oltáselmaradások oka jellemzően: külföldön tartózkodó magántanuló, immunterápia vagy egyéb orvosi ellenjavallat, az oltandó ismeretlen helyen való tartózkodása, várandóssága.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások teljesítése Nógrád vármegye, 2023			
Védőoltás megnevezése	Oltásra kötelezettek száma	Oltott személyek száma	Átoltottság (%)
BCG (0-4 hét)	1675	1674	100
DTPa + Hib + IPV (2 hó)	1675	1675	100
PCV (2 hó)	1675	1675	100
DTPa + Hib + IPV (3 hó)	1675	1675	100
DTPa + Hib + IPV (4 hó)	1675	1675	100
PCV (4 hó)	1675	1675	100
PCV (12 hó)	1821	1820	99,9
Varicella (13 hó)	1821	1803	99
MMR (11 év)	1821	1821	100
Varicella (16 hó)	1821	1788	98,2
DTPa + Hib + IPV (18 hó)	1821	1817	99,8
DTPa + IPV (6 év)	1648	1643	99,7
MMR újraoltás	1483	1475	99,5
dTap újraoltás (11 év)	1494	1485	99,4
Hepatitis B I. oltás* (12 év)	1436	1428	99,4
Hepatitis B II. oltás** (12 év)	1580	1566	99,1

* a 2023/2024 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

**a 2022/2023 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

Megbetegedési veszély esetén kötelező védőoltások

A várandós gondozás keretében végzett Hepatitis B vírus kimutatásra irányuló szűrővizsgálatok száma az év során 1532 volt. 2023 évben igazolt HbsAg pozitív anyától 1 csecsemő született, aki születésekor megkapta a szükséges vakcinát. A járványügyi vizsgálat során felderítésre került 1 fő közös háztartásban élő veszélyeztetett személy, akinek a szerológiai eredménye HbsAg negatív lett, ezért aktív immunizálásban részesült. Gondozatlan terhességből született (emiatt anyai szűrővizsgálat elmaradása miatt) további 14 csecsemő kapott védőoltást.

Veszetség fertőzésre gyanús sérülés miatt védőoltásban 18 fő részesült teljes oltási sorozatban.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Megbetegedési veszély elhárítása céljából térítésmentesen végzett védőoltások

A dializált betegek körében összesen 100 Hepatitis B elleni oltást végeztek. I. oltását 33 beteg, II. oltását 20 beteg, III. oltását 28, IV. oltását pedig 12 beteg kapta meg. Emlékeztető oltásban 7 fő részesült.

Hastífusz kórokozó-hordozó környezetében védőoltás nem történt. A vármegyénkben nyilvántartott bacillusgazdák félévenkénti szűrővizsgálata és a helyszíni ellenőrzés megtörtént. Egy hordozó elhalálozott.

A Népegészségügyi Főosztály a Nemzetközi Oltóponton térítésmentes influenzaoltást 106 esetben végzett.

Munkakörhöz kapcsolódó védőoltások

A megbetegedési veszély csökkentése érdekében – a munkáltatónak a foglalkoztatás feltételeként – biztosítania kell az adott veszélyeztetett munkakörben foglalkoztatott dolgozók védőoltását.

Jogszabály írja elő, hogy valamennyi foglalkozás-egészségügyi szolgálat az általa végzett védőoltásokról évente, a tárgyévet követően összefoglaló jelentést készít a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal és a munkavédelmi hatóság számára.

Az alábbiakban a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által felírt és beadott védőoltások megoszlása látható.

55. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az ábrából jól látszik, hogy 2023. évben a legtöbb esetben (75 fő) Hepatitis B elleni védőoltásban részesültek. Hepatitis B elleni védőoltásban főképpen azon egészségügyi dolgozók részesülnek, akik tevékenységük során rendszeresen kontaminálódhatnak vérrel, vérkészítményekkel, szövetnedvekkel, váladékokkal, testfolyadékokkal, illetve az ezekkel szennyezett eszközökkel, műszerekkel.

A kullancs által terjesztett vírusos agyvelőgyulladás (kullancsencephalitis) elleni védőoltásban 72 fő részesült. A kullancsencephalitis elleni védőoltást főként azon dolgozóknak érdemes felvenni, akiknél a munkavégzés alkalmával a kullancsencephalitis-vírussal történő fertőzés kullancsexpozíció révén nem zárható ki (pl.: erdészeti dolgozók).

Influenza elleni térítésmentes védőoltás beadására 44 esetben került sor a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által, elsősorban egészségügyi dolgozók részére. Hepatitis A elleni védőoltás beadására szintén 44 esetben került sor. Hepatitis A elleni védőoltásban azokat a fogékony munkavállalókat kell részesíteni, akik a munkájuk révén szennyvízzel, humán fekáliával rendszeresen kontaktusba kerülhetnek. Hastífusz elleni védőoltásban 36 fő részesült. Elsősorban azon munkavállalók, akik munkájuk során szennyvízzel, emberi ürülékkel rendszeresen kontaktusba kerülhetnek (pl.: csatornamunkások, mélyépítők, laboratóriumok és kórházi fertőző osztályok munkatársai). Tetanusz elleni védőoltásban 25 fő részesült. A tetanusz elleni védőoltás azon személyek számára szükséges, akik olyan munkakört látnak el, melynek esetében földdel szennyezett sérülések fordulhatnak elő (pl.: mélyépítés, mezőgazdasági tevékenység, állatgondozás).

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Nem kötelező védőoltások

A nem kötelező védőoltások – hasonlóan a kötelező védőoltásokhoz – olyan fertőző betegségek ellen nyújtanak védelmet, amelyek akár súlyos szövődményekkel is járhatnak.

2023 évben a NEAK adatai alapján a Nógrád vármegyei orvosok által felírt (nem kötelező) védőoltások típus szerint csoportosítva a következőképpen alakultak:

Nógrád vármegyei orvosok által felírt oltóanyagok száma 2023-ban	
Diftéria-tetanusz-acelluláris pertussis	2
Diftéria-tetanusz-poliomyelitis	0
Hastífusz	90
Hepatitis A	187
Hepatitis B	163
Hepatitis A és B	74
Humán papillomavírus	23
Influenza elleni oltóanyagok	108
Kullancsencephalitis	623
Meningococcus meningitis	3701
Kanyaró, mumpsz és rubeola	3
Invazív pneumococcus	97
Rotavírus enteritis	672
Tetanusz	114
RSV	0
Varicella	51

A táblázatból kitűnik, hogy vármegyénkben az önkéntesen igénybe vehető védőoltások száma továbbra is alacsony. 2023. évben legnagyobb számban (3701 fő) valószínűleg a 2 éves kor alatti gyermekek védőoltásának támogatása miatt a meningococcus baktérium különböző típusai által okozott **gennyes agyhártyagyulladás** (meningitis) elleni oltás felírása szerepelt. Ennél a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

betegségnél kamaszkorban – mely az egyik legveszélyeztetettebb korosztály – már egy oltás elegendő a védettség kialakításához, két éves kor alatt pedig 100 %-os társadalombiztosítási támogatással rendelhető az oltóanyag.

A második helyen rotavírus enteritis (672 fő) elleni vakcina szerepel. A **rotavírus** a gyomor és a belek fertőzését előidéző vírus, amely súlyos gyomor-bélhurutot okozhat. Csecsemő- és kisdedkorban az egyik leggyakoribb okozója a súlyos hasmenésnek. Évente világszerte mintegy 500 000 halálos áldozatot követel, leggyakrabban az 5 év alatti gyermekek körében. Kétféle vakcina létezik, mindkettőt szájon át kell beadni, az egyik három, a másik két részletből áll. Az első oltás a 6. élethétől adható, a további adagok ezt követően, leghamarabb 4 hetente alkalmazhatóak. A gyermeknek 24 hetes koráig az oltás valamennyi adagját meg kell kapnia, hiszen a megfelelő védelem időben történő kialakítása a cél.

A harmadik helyre a kullancs által terjesztett **vírusos agyvelőgyulladás** (kullancsencephalitis) elleni védőoltás (623 fő) került. A védőoltás 1 éves kortól adható. Az alapimmunizálás 3 oltásból áll, a védettség fenntartása érdekében 5 évente ismétlődő oltás szükséges.

97 alkalommal került felírásra az invazív pneumococcus elleni vakcina .

A **pneumococcus** baktérium a tüdőgyulladás leggyakoribb kórokozója, de okozhat gennyes középfülgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is okozhat. A betegség leginkább az 5 év alattiakat érinti, azon belül is **egyéves kor alatt különösen** sebezhetőek a gyerekek, majd az életkor előre haladtával **50 éves** kor felett ismét emelkedés figyelhető meg. **Hazánkban 2014 óta** már nem csak választható, hanem **kötelező a védőoltás csecsemőkorban**, ami 3 oltásból álló sorozat oltást jelent.

Bárányhimlő elleni védőoltásban 51 fő részesült. Ez a védőoltás Magyarországon 2019 szeptemberétől az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közé tartozik, melyet 13 illetve 16 hónapos korban kapnak meg a gyermekek, ám a betegségen át nem esett idősebb gyermekeknek és felnőtteknek is érdemes beadatni. Hazánkban az összes fertőző megbetegedés mintegy felét a bárányhimlő okozza. Kétféle vakcina érhető el a bárányhimlő vírusa ellen. Mindkettő élő, legyengített vírust tartalmaz, amely egészséges embereknél nem okoz megbetegedést. Az oltás két adagból áll, a második beadását követően alakul ki a védettség. A két oltás között (az oltóanyagtól függően) 4-6 illetve 4-8 hetet szükséges várni. Az oltás 9 hónapos kortól adható, de leginkább másfél éves kor környékén ideális, még mielőtt a gyermek közösségbe kerülne.

A **merevgörcs** (tetanusz) egy viszonylag ritka, de súlyos betegség, melyet a Clostridium tetani nevű baktérium okoz. Ez a baktérium olyan toxinokat termel, melyek az idegeket támadják meg, és izomgörcsöket okozhat. Tetanusz elleni vakcina 114 esetben került felírásra posztexpozíciós (fertőzést követő) profilaxisként. Erre elsősorban akkor van szükség, ha esély van arra, hogy megfertőződünk a baktériummal, vagyis szennyezett (különösen földdel szennyezett) eszközzel vágtuk vagy szúrtuk meg magunkat.

Az **influenza** elleni vakcina beadatása különösen ajánlott az időseknek, a krónikus betegeknek és a munkakörükből kifolyólag sok emberrel érintkezőknek, illetve a gyermekközösségek tagjainak. Az oltás 6 hónapos kortól adható. Az oltást évenként ismételni kell, beadatásának

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

legalkalmasabb pillanata kora őszre tehető. A védettség kialakulásához 2-3 hétre van szükség. Influenza elleni oltóanyag 108 fő részére került felírásra.

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal 2013 óta működtet Nemzetközi Oltóhelyet, melyet elsősorban a külföldre utazók vesznek igénybe kötelező vagy ajánlott védőoltások felvétele, tanácsadás céljából. 2023-ban összesen 1 védőoltást végeztünk.

Továbbra is szükségesnek tartjuk a lakosság informálását a védőoltások tekintetében.

Védőoltásokat követő nemkívánatos események:

2023-as évben illetékességi területünkön védőoltásokat követő nemkívánatos esemény és oltási baleset nem volt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

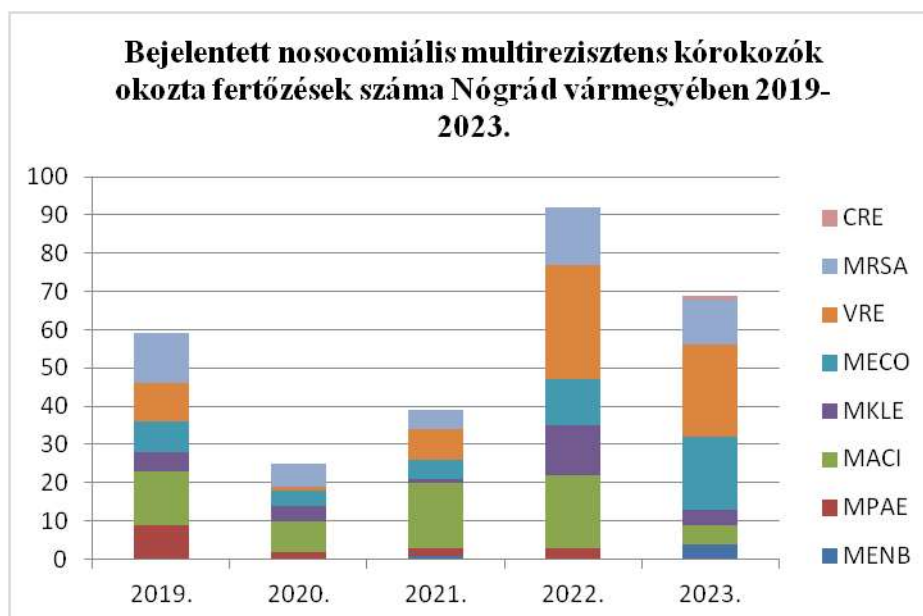
Egészségügyi ellátással összefüggő (nosocomiális) fertőzések

Multirezisztens kórokozók:

Vármegyénk 3 fekvőbeteg-ellátó intézménye 2023-ban összesen 69 multirezisztens kórokozó okozta fertőzést jelentett.

Az egészségügyi ellátással összefüggő, ún. nosocomiális eredetű, multirezisztens kórokozó okozta fertőzések számának alakulását szemlélteti az alábbi grafikon Nógrád vármegyében 2019. és 2023. között.

56. ábra

Jelmagyarázat:

CRE: Imipenem/meropenem rezisztens egyéb Enterobacteriaceae

MRSA: Methicillin-rezisztens Staphylococcus aureus;

VRE: Vancomycin-rezisztens Enterococcus spp.;

MECO: Multirezisztens Escherichia coli;

MKLE: Multirezisztens Klebsiella spp.;

MACI: Multirezisztens (imipenem/meropenemmel szemben nem érzékeny) Acinetobacter baumannii;

MPAE: Multirezisztens Pseudomonas aeruginosa;

MENB: Multirezisztens Enterobacter spp.;

A COVID-19 pandémia alatt visszaesett a bejelentés szám, majd folyamatos növekedés volt látható, 2023-ban a bejelentések száma a pandémia előtti szintet közelíti. 2023-ban jelentették az első CRE esetet.

Az intézményekben az elvégzett mikrobiológiai diagnosztikus vizsgálatok száma és a kórházhigiénés szakemberek leterheltsége meghatározó abban, hogy bejelentésre kerülnek-e ezek a fertőzések. Az infekciókontroll folyamatos fejlesztésével az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések száma csökkenthető, de csak akkor tudunk a folyamatokba hatékonyan

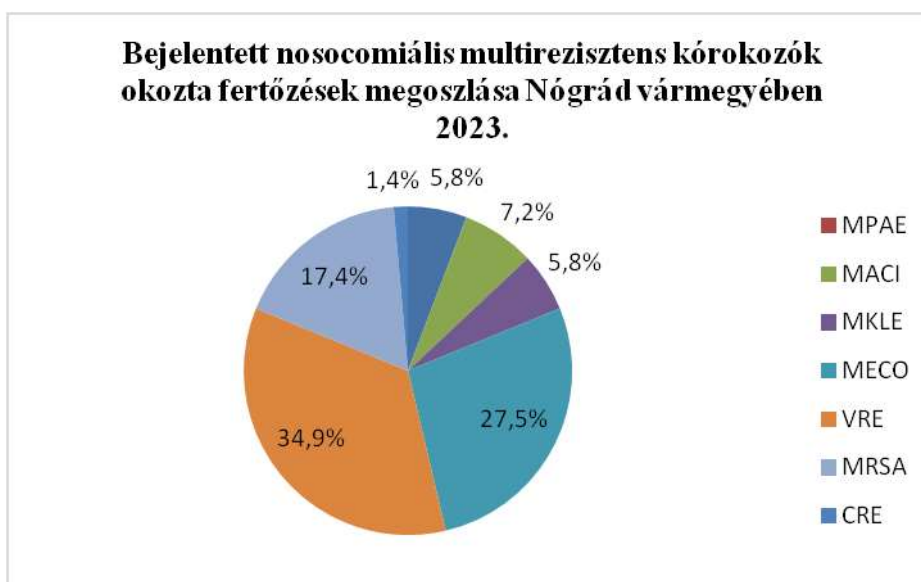

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

beavatkozni, ha folyamatosan monitorozzuk a megjelenő fertőzéseket, azok kórokozóit, és feltárjuk a védekezés lehetőségeit.

Ezért esetszám növekedés abból is adódhat, hogy az intézmények jobban odafigyelnek a fertőzések megjelenésére, elvégzik a szükséges mikrobiológiai laboratóriumi vizsgálatokat, kontrollálják a betegellátás folyamatát a fertőzések elterjedésének megakadályozása érdekében és szigorú szabályokat vezetnek be az antibiotikumok alkalmazását illetően. Ugyanakkor az antibiotikumok nem megfelelő indikáció alapján történő alkalmazása az alapellátásban, vagy a beteg „önkezelése” a háziapatikából elősegíti a rezisztens kórokozók kialakulását, melyekkel végső soron a fekvőbeteg ellátásnak kell megküzdenie.

57. ábra

2023-ban a multirezisztens fertőzések egyharmadát a vancomycinre rezisztens *Enterococcus* okozták. A VRE baktériumot az emberek egy kis része tünetek jelentkezése nélkül hordozhatja a bélrendszerében (kolonizáció), ahonnan a széklettel folyamatosan vagy időszakonként a környezetbe kerülhet. Mivel e baktériumok nagy része a bélben él, továbbterjedésükre is főként széklet közvetítésével kell számítani. A kórházban fekvő, VRE hordozó vagy VRE-vel fertőzött betegről a kórokozó másokra is átterjedhet. Ennek megakadályozására a beteget el kell különíteni, környezetében óvintézkedésekre van szükség. Leggyakrabban húgyúti fertőzést, véráramfertőzést, szívbelhártya gyulladást, hasüregi és kismedencei fertőzést, valamint sebfertőzést, illetve bőr- vagy lágyrész fertőzést okozhat.

Clostridioides (korábban: Clostridium) difficile (CDI) fertőzések:

A *Clostridioides difficile* egy baktérium, amely antibiotikum kúrát követően túlzottan elszaporodhat a vastagbélben, a gyógyszer ugyanis felborítja a bélrendszer normális baktériumflóráját. A megjelenő nagyszámú *Clostridioides* baktérium olyan toxinokat termel, mely súlyos hasmenéshez, a folyadék-elektrolit háztartás felborulásához, bélgyulladásához vezet. Különösen veszélyeztetettek az idős, krónikus betegséggel küzdő betegek, gyakori a visszaesés, és köztük nem ritka a halálos megbetegedés kialakulása sem. A 2000-es évek elejétől olyan

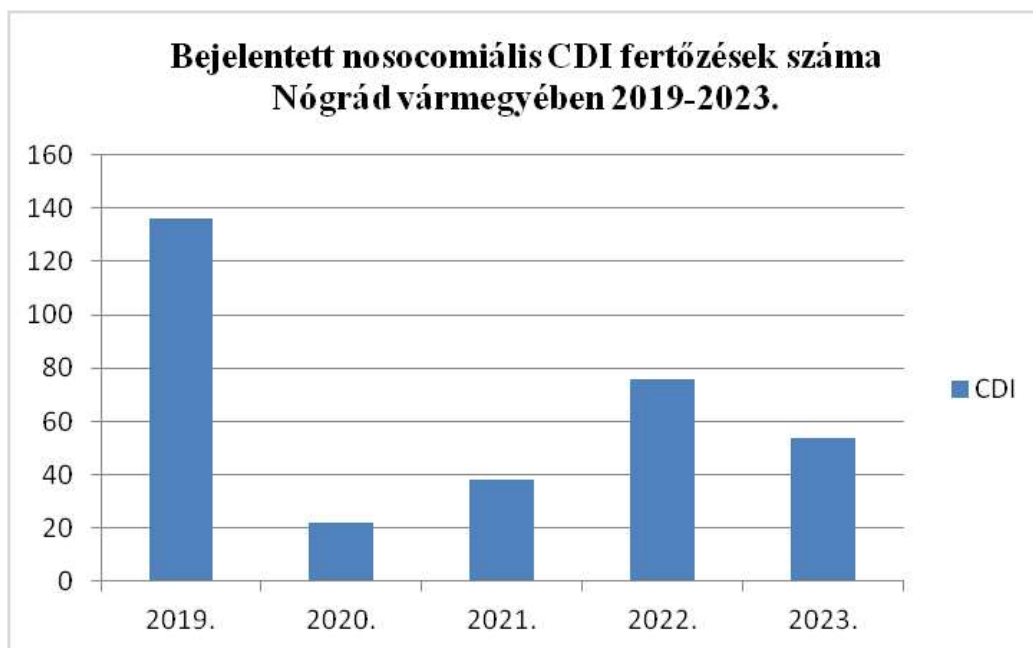

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

hipervirulens, ellenálló és nagyobb toxintermelésre képes törzsek elterjedése jellemző, amelyek sokkal súlyosabb megbetegedéseket okoznak, mint a korábban jellemző törzsek.

2023-ban összesen 54 Clostridioides difficile esetet regisztráltak Nógrád vármegye kórházaiban. Az elmúlt 5 év adatait vizsgálva látható, hogy 2019-ben volt a legmagasabb az esetszám. A CDI fertőzések esetén 2019-ben végeztünk validációs vizsgálatot, melyet előzetesen egyeztetünk az intézményekkel a Megyei Infekciókontroll és Antibiotikum Bizottság (MIAB) ülésén. A MIAB ülésén a jelentések megfelelősége érdekében részletes tájékoztatást adtunk, a validáció elvégzése után pedig a CDI megfelelő bejelentésének érdekében, valamint a betegek izolációjának, a megfelelő kórházhigiénés intézkedések megtételének érdekében rövid tájékoztatót állítottunk össze a kórházaknak. A COVID-19 pandémia alatt a bejelentések száma visszaesett ugyan, de folyamatos növekedés volt látható, 2023-ra a bejelentések száma ismét visszaesett.

58. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

IV. Egészségügyi ellátás

Háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és ügyeleti ellátás

A vármegyében a közfinanszírozott háziorvosi szolgálatok száma 2024. július 31-ei állapot szerint: 133, ebből felnőtt háziorvosi szolgálat: 53, házi gyermekorvosi szolgálat: 23, vegyes körzet: 57. Területi ellátási kötelezettség nélküli közfinanszírozott körzet nem működik a vármegyében.

A betöltetlen szolgálatok száma: 39, ebből 12 felnőtt háziorvosi, 6 házi gyermekorvosi, 21 vegyes körzet. Tartósan, tehát több mint 6 hónapja betöltetlen 1-1 vegyes, felnőtt és gyermekorvosi körzet kivételével 36 körzet a vármegyében.

Háziorvosi alapellátás Nógrád vármegyében 2024. július 31.

	Engedélyezett	Betöltött	Betöltetlen	Ebből tartósan betöltetlen
Felnőtt háziorvosi körzet	53	41	12	11
Gyermek háziorvosi körzet	23	17	6	5
Vegyes körzet	57	36	21	20
Háziorvosi ellátás összesen	133	94	39	36

A betöltetlen körzetek száma az előző évhez képest növekedett. Továbbra is betöltetlenek a felnőtt háziorvosi körzetek Bátonyterenyén (3 körzet), Romhányban (2 körzet) továbbá Salgótarjánban (3 körzet), Érsekvadkerten, Diósjenőn, Balassagyarmaton, Rétságon 1-1 körzet. **A gyermekkörzetek betöltetlenek maradtak Salgótarjánban (5 körzet) továbbá Bátonyterenyén is megüresedett egy gyermekkörzet.** Szintén betöltetlenek maradtak a vegyes Ecseg, Litke-Ipolytarnóc, Mátranovák, Sóshartyán-Kishartyán, Szirák-Bér, Cserhátsurány-Herencsény, Endrefalva-Szécsényfelfalu-Piliny háziorvosi körzetek, Karancslapujtón egy körzet, valamint a 2017. június 30-a után betöltetlenné vált Nagybárkány-Lucfalva-Nagykeresztúr-Kisbárkány-Márkháza-Sámsonháza körzet, a 2018-ban betöltetlenné vált Jobbágyi körzet. A 2023-ban betöltetlenné vált Nógrádmegyer-Magyargéc, Mátraszőlős, Bárna, Kálló-Erdőkürt-Erdőtarcsa, Tereske-Szátok, Karancskeszi, Somoskőújfalu lakosságát ellátó vegyes körzet mellett betöltetlenek a Borsosberény-Horpács, Drégelypalánk, Nagylóc-Hollókő, Mohora körzetek is. A 133 közfinanszírozott engedélyezett körzet közül 94-ben van állandó orvos, 77 háziorvos és 17 házi gyermekorvos.

Háziorvosok és házi gyermekorvosok számának alakulása 2020. és 2024. július 31. között
Nógrád vármegyében

2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
111	107	103	102	94

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A Balassagyarmati járásban 14 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Rétsági járásban 9 házi orvos és 3 házi gyermekorvos, a Szécsényi járásban 6 házi orvos és 2 házi gyermekorvos látja el a betegeket.

A Salgótarjáni járásban 28 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Pásztói járásban 12 házi orvos és 2 házi gyermekorvos, a Bátorterenyei járásban 8 házi orvos és 2 házi gyermekorvos működik.

A vármegyében dolgozó állandó házi orvosok átlagéletkora 62 év, a házi gyermekorvosoké 64 év.

Az alábbi táblázatokban járásonként tüntettük fel a 2024. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő házi orvosok és házi gyermekorvosok számát.

Járás	Házi orvosok száma	50. életévüket betöltött házi orvosok száma	60. életévüket betöltött házi orvosok száma	65. életévüket betöltött házi orvosok száma
Balassagyarmat	14	10	6	4
Rétság	9	7	3	2
Szécsény	6	5	4	3
Salgótarján	28	26	22	20
Pásztó	12	11	7	6
Bátorterenye	8	8	6	6
Vármegye összesen	77	67	48	41

Amennyiben a körzetek betöltésében változás nem következik be 2024 végére Nógrád vármegyében **a házi orvosok 53,2 %-a, a házi gyermekorvosok 47 %-a lesz várhatóan 65 év feletti.**

Járás	Házi gyermekorvosok száma	50. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma	60. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma	65. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma
Balassagyarmat	4	3	3	1
Rétság	3	3	2	2
Szécsény	2	2	2	1
Salgótarján	4	4	3	2
Pásztó	2	2	2	1
Bátorterenye	2	2	2	1
Vármegye összesen	17	16	14	8

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A házi gyermekorvosi, a felnőtt és vegyes háziorvosi ellátást tekintve valamennyi járásban feladatot ró az önkormányzatokra az orvosok nyugállományba vonulása esetén az alapellátás biztosítása.

Fogászati ellátás

A közfinanszírozott fogorvosi körzetek száma összesen a vármegyében 58, ebből 36 a salgótarjáni járási népegészségügyi osztály illetékességi területén található, közülük 18 körzetben az ellátás helyettes fogorvossal történik. A balassagyarmati járási népegészségügyi osztály területén 22 db közfinanszírozott körzet található, 7 körzetben helyettes orvossal tudják a feladatot ellátni az önkormányzatok.

Helyettes fogorvosi ellátás áll csak rendelkezésre Salgótarján négy körzetében, Bátortereny három körzetében, Pásztó két körzetében, Rétság és Karancslapujtő egy körzetében valamint Cered, Ecseg, Jobbágyi, Lucfalva, Mátraszele, Mátraverebély, Vanyarc, Márkháza, Nagybárcány, Kisbárcány, Sámsonháza, Etes, Bárna, Bercel, Galgaguta, Drégelypalánk, Ipolyvece, Hont, Érsekivadkert, Magyaránador, Debercsény, Terény, Mohora, Szanda, Cserhátaláp, Nógrádkövesd, Szécsénke, Becske, Nőtincs, Ósagárd, Felsőpetény, Tolmács, Tereske települések lakói részére. Több esetben a lakosok ellátása nem a saját településükön, hanem csak másik településre, közeli városba való utazással oldható meg.

A vármegyében dolgozó állandó és helyettes fogorvosok átlagéletkora 50,35 év, 26 %-uk 2024 év végéig betölti a 65. életévét.

Az alábbi táblázatban tüntettük fel a 2024. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő, Nógrád vármegyében dolgozó állandó és helyettes fogorvosok számát.

	Fogorvosok száma	50. életévüket betöltött fogorvosok száma	60. életévüket betöltött fogorvosok száma	65. életévüket betöltött fogorvosok száma
Nógrád vármegye	54	27	19	14

Számos lehetőség van a betöltetlen alapellátási körzetek meghirdetésére, ingyenesen is az Országos Kórházi Főigazgatóság honlapján, a háziorvosok letelepedését, praxisjog vásárlását pedig pályázatok is segítik.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása szerint Nógrád vármegyében a betöltetlen háziorvosi/fogorvosi körzetek közül az alábbi sikeres pályázatok történtek 2023-ban.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Pályázatot benyújtó egészségügyi alapellátási szolgálat típusa	A betölteni kívánt háziiorvosi/fogorvosi szolgálat helye (települései)	Pályázat típusa
fogorvosi	Romhány, Szente, Kétdodony, Kiscset, Bánk, Szátok	letelepedési
háziiorvosi	Bátonyterenye	letelepedési

A NEAK minden évben közzéteszi a honlapján (www.neak.gov.hu) az aktuális pályázati kiírással kapcsolatos valamennyi információt, valamint az előző évben sikeresen pályázók nevét. **A pályázatot mindig az aktuális kiírásnak megfelelően kell benyújtani, a naprakész információk a NEAK honlapján megtalálhatóak.** A főbb pályázati célokról az alábbiakban leírtak szerint adunk tájékoztatást.

A háziiorvosi praxisjog vásárlásának támogatása

A támogatás célja:

A támogatás célja a praxisjoggal nem rendelkező háziiorvosok és fogorvosok részére a praxisjog megvásárlásához vissza nem térítendő támogatás nyújtása a háziiorvosi/fogorvosi életpályán való elinduláshoz/újrainduláshoz. A praxisjogukat értékesíteni kívánó háziiorvosok/fogorvosok pótlása, annak érdekében, hogy a betöltetlen szolgálatok száma csökkenjen, illetve ne növekedjen, a lakosság folyamatos háziiorvosi/fogorvosi ellátása biztosított legyen, így a háziiorvosi/fogorvosi ellátás magasabb színvonalon működjön.

A tartósan betöltetlen háziiorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő orvosok letelepedésének támogatása

A támogatás célja:

A támogatás célja a legalább 12 hónapja betöltetlen háziiorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő orvosok letelepedésének támogatása, ezáltal az ott élő lakosság folyamatos ellátásának biztosítása, az alapellátás (háziiorvosi ellátás; fogorvosi ellátás) magasabb színvonalon és minőségben történő ellátása érdekében.

Alapellátás ápolási vonatkozásai

Vármegyénkben alapellátási ápolási tevékenységet 252 szolgáltató végez, tevékenységük a felnőtt háziiorvosi ellátástól a foglalkozás egészségügyi ellátáson át, a rendvédelmi szervek alapellátásáig több szakterületet felölel. Jellemzően egy szolgáltató egy szakdolgozót alkalmaz, elenyésző a két főt foglalkoztató vállalkozások száma. A szakdolgozók szakképzettségi mutatói az ellátás ebben a szegmensében is nagyrészt megfelelőek.

Központi ügyeleti ellátás

Központi ügyelet 2017. december 31-ig 8 településen (Salgótarján, Balassagyarmat, Bátonyterenye, Pásztó, Rétság, Szécsény, Héhalom, Bercel) működött a vármegyében. 2018. január 1-től a Bercelen működő ügyelet megszűnt, az ellátandó települések lakosságát a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

balassagyarmati, rétsági és héhalmi ügyeletek látták el. A salgótarjáni központi ügyelet működtetését 2018. január 1-től a Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ vette át, az ügyelet telephelyében változás nem történt, továbbra is a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban működött.

2023. január 1-től a Héhalmon működő ügyelet is megszűnt, ellátási területe a pásztói ügyelethez került.

2023. december 1-től Nógrád vármegyében is átvette az Országos Mentőszolgálat a központi ügyeletek működtetését. Háziorvosi ügyeleti ellátás 2023. december 1-től Nógrád vármegyében Salgótarjában, Balassagyarmaton, Szécsényben és Pásztón működik, Szécsényben és Pásztón hétköznap 16.00-22.00 óráig, munkaszüneti és ünnepnapon 8.00-14.00 óráig. Salgótarjában és Balassagyarmaton hétköznap 16.00 órától másnap reggel 8.00 óráig, munkaszüneti és ünnepnapon 8.00 órától másnap 8.00-ig működnek az ügyeletek. Az ügyeleti telephelyekben változás csak Balassagyarmaton történt, az ügyelet a kórház épületében kapott helyet. Az OMSZ általi működtetés egyik legnagyobb hozadéka, hogy újra van házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás Salgótarjában, hétköznap 8.00 órától 22.00 óráig, munkaszüneti és ünnepnapon 8.00-14.00 óráig. Az ügyeleti ellátásban bekövetkezett változást megelőzően hónapokkal már megkezdődtek az egyeztetések hivatalunk, az irányító vármegyei kórház és a mentőszolgálat között. Együtt tekintettük át a vármegye földrajzi, társadalmi adottságai alapján a kialakítandó ügyeletek helyét, működési rendjét. A háziorvosokat, házi gyermekorvosokat közös értekezlet keretében két helyszínen tájékoztattuk az új ügyeleti ellátásról, és kértük együttműködésüket. Két alkalommal írtunk hivatalos levelet valamennyi háziorvosnak, melyben felhívtuk figyelmüket az ügyeleti ellátásra való kötelezettség betartására. Az ügyeletek működése eddig zavartalan, panasz a lakosság részéről nem érkezett. Fogászati ügyelet csak Salgótarjában működik, munkaszüneti, ünnep- és pihenőnapokon 8.00-14.00 óráig.

A központi ügyeletek betegforgalmának elemzését az alábbi táblázatok tartalmazzák. Ezzel párhuzamosan érdemes a kórházak sürgősségi betegellátó osztályainak esetforgalmát is figyelemmel kísérni.

Központi ügyeletek betegforgalmának alakulása 2019-2023. között

Ügyelet helye	Összes esetszám				
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	11 270	6799	6805	8940	8537
Pásztó	3976	2650	2376	2636	2644
Héhalom	n.a.	1156	1053	1172	-
Bátonyterenye	4495	2818	2812	3194	2728
Balassagyarmat	5369	5137	4640	2605	2311
Szécsény	5710	4551	4563	5195	4103
Rétság	2001	1651	1625	1802	1555
Vármegye összesen	32 821	24 762	23 874	25 544	21 878

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az ügyeletek esetforgalmát elemezve látható, hogy a COVID-19 pandémia alatti csökkenés a 2022-es évben már nem folytatódott, lassan közelítette a pandémia előtti évek esetforgalmát, a csökkenés folyamatos a balassagyarmati ügyeleten, a legkisebb forgalom a rétsági ügyeleten volt. A két legnagyobb esetszámot ellátó ügyelet évek óta a salgótarjáni és a szécsényi ügyelet.

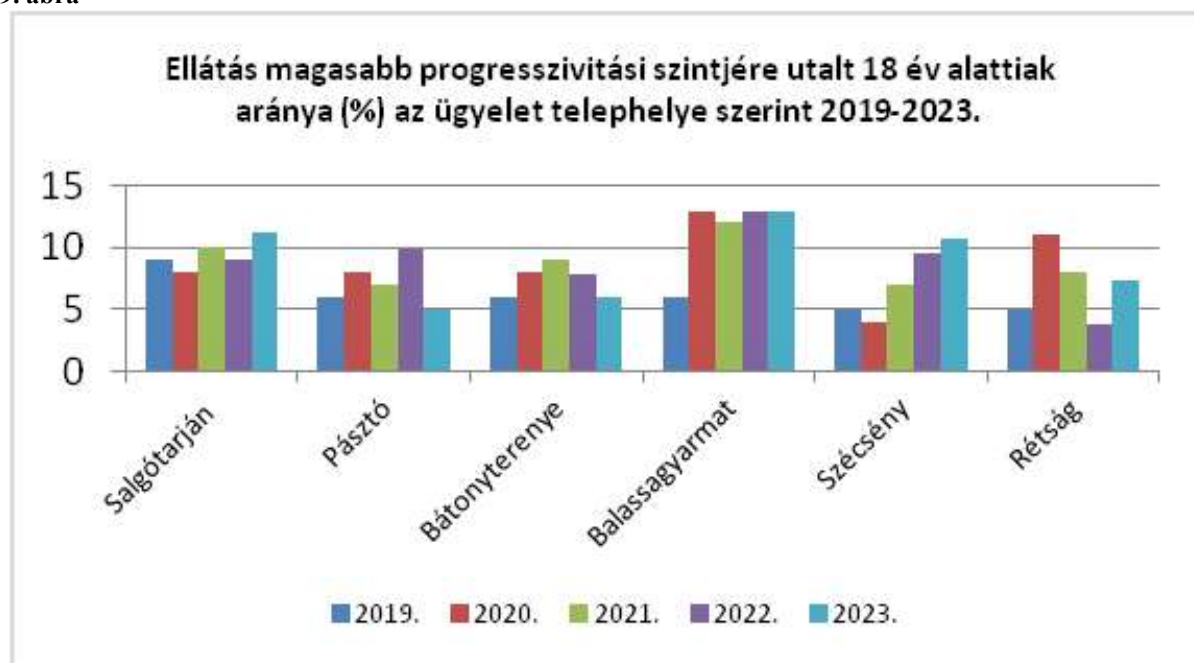
Központi ügyeletek 1000 lakosra jutó esetszáma ügyeleti telephely szerint 2019-2023. között

Ügyelet helye	1000 lakosra jutó esetszám				
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	183	112	113	153	143
Pásztó	200	136	122	136	139
Héhalom	n.a.	105	96	107	-
Bátonyterenye	194	131	133	151	127
Balassagyarmat	152	147	135	76	67
Szécsény	304	242	243	279	220
Rétság	79	61	60	66	57
Vármegye összesen	178	128	124	134	121

Ha lakosságszám arányosan elemezzük az adatokat, akkor látható, hogy évek óta a szécsényi ügyeleten a legmagasabb az 1000 ellátottra jutó betegszám.

Az ügyeleti ellátás során a továbbutalások arányát az alábbi ábra szemlélteti, mind a gyermekek mind a felnőttek esetében, 2019. és 2023. között.

59. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

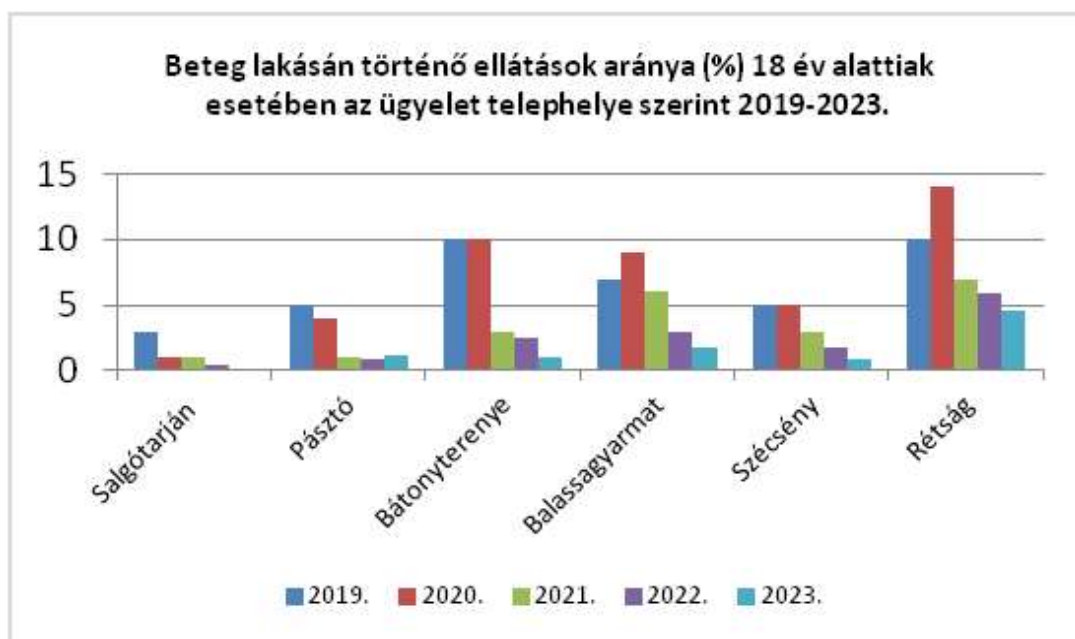
60. ábra

Látható, hogy gyermekek esetében néhány ügyeleten kissé magasabbak a továbbutalási arányok a felnőttekéhez képest. A balassagyarmati ügyeleten nőtt legnagyobb mértékben az elmúlt években a gyermekek továbbutalási aránya. Felnőttek esetében a továbbutalási arányok a legtöbb ügyeleten kevésbé változtak az elmúlt években, kivéve a balassagyarmati és szécsényi ügyeletet.

A központi ügyeletek feladatai közé tartozik a beteg lakásán történő ellátás is, amennyiben a beteg ügyeleti rendelőbe történő eljutása akadályozott. Az alábbi ábrák mutatják ennek arányát 18 év alattiak és felettiak esetében 2019. és 2023. között.

61. ábra

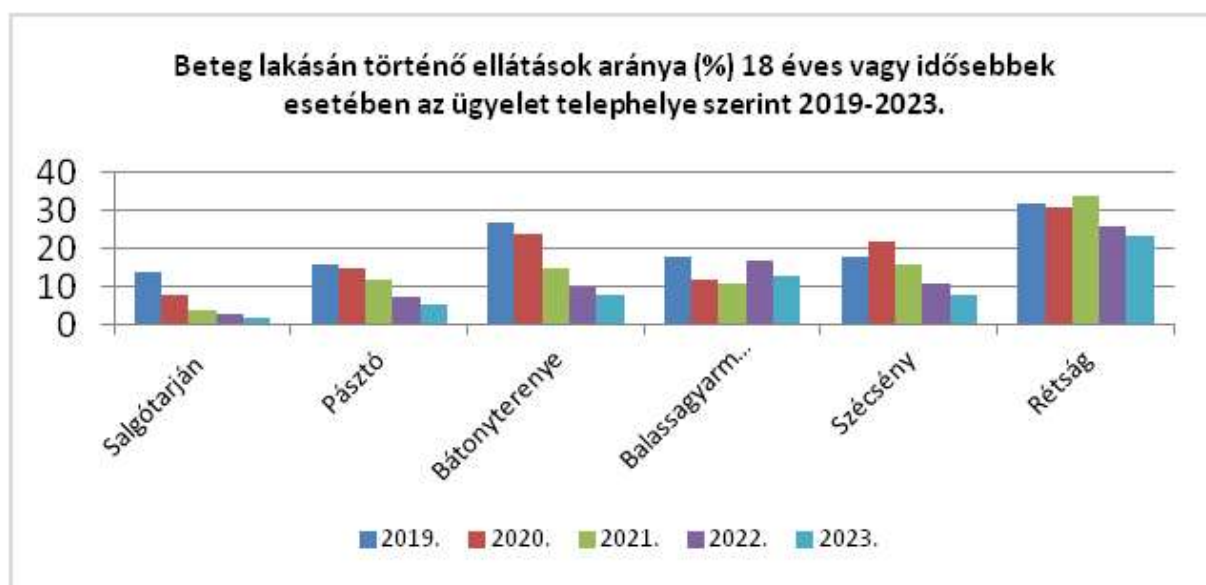

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Látható, hogy gyermekek esetében valamennyi ügyeleten csökkent a lakáson történő ellátások aránya.

62. ábra

Felnőttek esetében nagyobb arányban szükséges a beteg lakásán történő ellátása mint gyermekek esetében. Felnőttek esetében az utóbbi 3 évben a legtöbb ügyeleten csökkent a lakáson történő ellátások aránya.

Nógrád vármegyében a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban és a Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézetben működik Sürgősségi Betegellátó Osztály. Pásztón a 24 órás belgyógyászati járóbeteg ellátást 2019-ben megszüntették.

Kórházak sürgősségi betegellátó egységeiben ellátottak száma 2019-2023. között

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház	25 715	22 945	24 635	25 721	26 364
Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	22 408	19 339	20 903	18 125	16 503
Vármegye összesen	48 123	42 284	45 538	43 846	42 867

A sürgősségi betegellátó osztályok esetforgalmában a COVID-19 járvány kitörése során inkább csökkenés volt tapasztalható, majd 2021-től a vármegyei kórházban növekedést míg Balassagyarmaton csökkenést tapasztalunk.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Védőnői ellátás

A védőnői tevékenység elsődlegesen megelőző tevékenység, hiszen fontos, hogy mindenki élete első pillanatától megkapja az esélyt az egészséges fejlődéshez, felnőtté váláshoz. Ehhez egy komplex gondozást nyújt a védőnői hálózat, amely a fogantatástól az iskoláskor végéig kíséri, és a nővédelemmel folytatva megalapozza egy egészséges új élet létrejöttét.

A védőnők képzettsége kiemelkedően magas fokú, és rendkívül széleskörű feladatot látnak el a település egészségügyi rendszerében, mellyel hozzájárulnak a felelős családtervezéshez, az anyák, illetve gyermekeik védelméhez, emellett a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében is szerepet vállalnak. A 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról, alapján a védőnők területi ellátási kötelezettség alapján gondoznak.

Az ellátottak:

- ▼ a várandós nő
- ▼ a gyermekágyas anya,
- ▼ gyermekek (újszülött kortól az iskoláskorig)
- ▼ iskolás gyermekek (amennyiben nincs főállású iskolai védőnő)
- ▼ nővédelem (családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, szűrővizsgálatok végzése, szervezése);
- ▼ otthon gondozott gyermekek ellátása (oktatási intézménybe nem járó 6 éven felüli)
- ▼ családgondozás (környezet-és mentális problémák esetén segítségnyújtás, tájékoztatás, jelzés a társszakmák felé, azokkal való együtt működés stb.)

A védőnői ellátás személyi feltételei

Az egészségügyi átalakítások a védőnőket is érintették, 2023. július 1-jén életbe lépett az a rendelkezés, amelynek értelmében a védőnők feletti munkáltatói jogokat nem az önkormányzatok gyakorolják, hanem a vármegyei irányító kórházak.

A magyar védőnői rendszerben az addigi 2600 munkáltatóhoz képest, mindössze 23 munkáltatóhoz tartoznak így a védőnők.

A jogszabály nem vonja el teljes mértékben az önkormányzatok jogköreit. Az önkormányzatoknak joguk van ahhoz, hogy tájékoztassák őket az ellátásról, vagyis, hogy az állami intézményfenntartó tájékoztatásul megküldje az önkormányzatnak a védőnői ellátás megszervezésével összefüggő, a személyi és a tárgyi feltételek megteremtésére vonatkozó döntéseket.

Vármegyénkben többszöri egyeztetés után, határidőre megtörtént a területi védőnők munkáltató váltása, így a Szent Lázár Vármegyei Kórház alkalmazásában 73 védőnő folytatja egészségügyi szolgálati jogviszonyban a feladatellátását 2023. július 1-től. Valamennyien rendelkeznek a munkakörük ellátásához szükséges főiskolai végzettséggel. Vállalkozás formájában történő védőnői ellátásra már nincs lehetőség.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nógrád vármegyében a lakosság védőnői ellátásának biztosítása céljából az alapellátásban a szervezett védőnői állások száma 113. Közülük 93 területi védőnői, 15 iskola-védőnői állás, 2 kórházi védőnői, és 3 Családvédelmi Szolgálati állás.

Illetékességi területünkön az alapellátásban lévő 15 iskola védőnői körzetet 14 iskola védőnő látja el, az ő munkáltatói jogviszonyuk változatlan maradt.

A 93 szervezett védőnői körzetből 61 területi védőnői körzetben (65,6 %) a védőnők iskola-egészségügyi feladatokat is ellátnak.

A munkáltatói jogviszony változások miatt két védőnő nyugdíjba vonult, vármegyénben pályát nem módosított senki.

Pozitívum, hogy míg nálunk senki nem hagyta el a pályát, addig országosan összesen huszonnégy szakember a védőnői szolgálat átadás-átvételét megelőzően nyújtotta be felmondását, valamint huszonegy védőnő nyugdíjba vonult, hatan más egészségügyi munkakörben folytatják munkájukat.

A védőnői szolgáltatás ellátása és finanszírozása minden körzetben biztosított, körzetmódosítás a változásokkal nem történt, az ellátottak továbbra is a megszokott helyen és időpontokban érhetik el védőnőjüket.

A jogszabály szerint az egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők, gyermekek száma összesen 250 fő lehet, főként ez alapján történik a védőnői körzetek kialakítása, módosítása amely esetén figyelembe kell venni a létszám adatok mellett a település szerkezetét, lakosság összetételét, oktatási intézményeket, és mindezekre vonatkozóan a szakmai felügyelet véleményét. 2023-ban körzetmódosítás nem történt vármegyénkben.

A kórházi védőnői állások ellátása 2023-ban változott, 1 fő kórházi alkalmazott, 1 fő pedig vállalkozóként szerződéssel látta el feladatát 2023. június 30-ig, július 01-től főállású védőnőt alkalmaznak mindkét kórházi osztályon.

A vármegyénkben 3 Családvédelmi szolgálat működik, melyekben kormánytisztviselőként végzik feladatukat a védőnők, 1 főállású 2 fő pedig részmunkaidőben.

A vármegyei vezető védőnői állás betöltött, a két járási hivatalból a Salgótarjáni Járási Hivatalban a vezető védőnői állás szintén betöltött volt, a balassagyarmati járási vezető védőnői feladatokat pedig helyettesítéssel látták el 2023-ban.

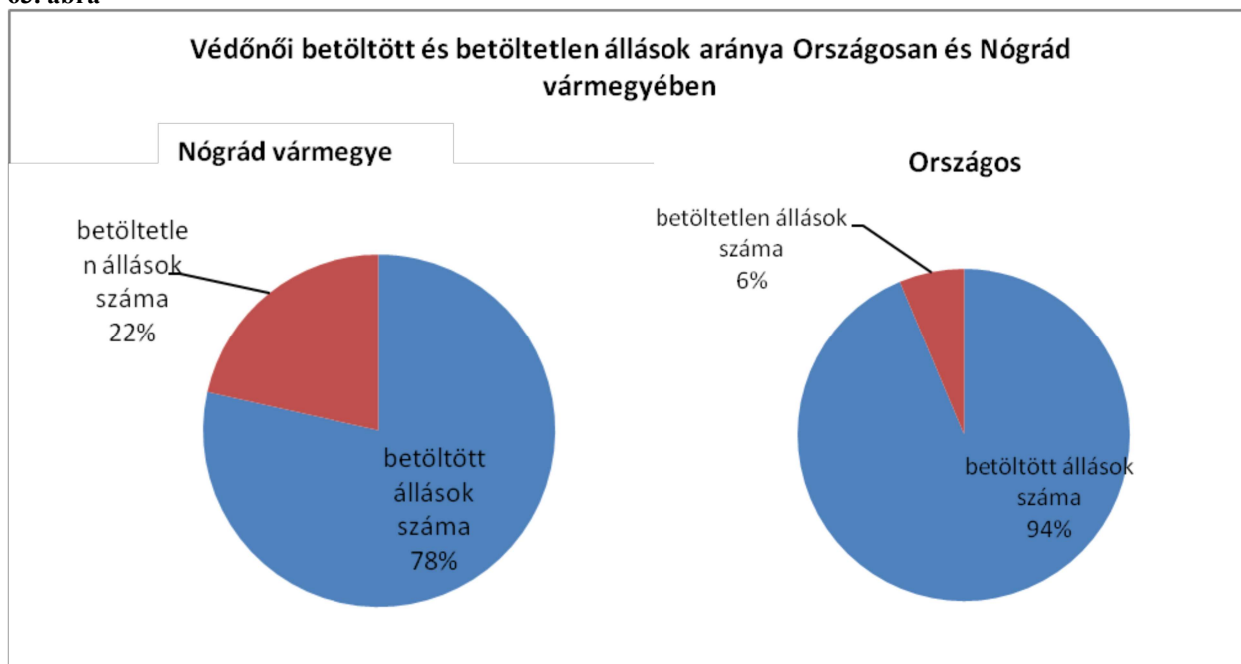

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az alapellátásban szervezett védőnői állások járásonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2023. december 31.)

	Területi védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	betöltetlen állások száma
Balassagyarmati járás	18	15 (83,3 %)	3 (16,7%)
Bátonyterenyei járás	10	9 (90 %)	1 (10%)
Pásztói járás	17	11 (58,8 %)	6 (41,2%)
Rétsági járás	13	11 (84,6 %)	2 (15,4%)
Szécsényi járás	9	6 (66,7 %)	3 (33,3 %)
Salgótarjáni járás	26	21 (76,9 %)	5 (23,1 %)
Nógrád vármegye összesen	93	73 (78,5 %)	20 (21,5 %)

2023. december 31-én a szervezett területi védőnői állások száma 93, ez több éve változatlan.
63. ábra

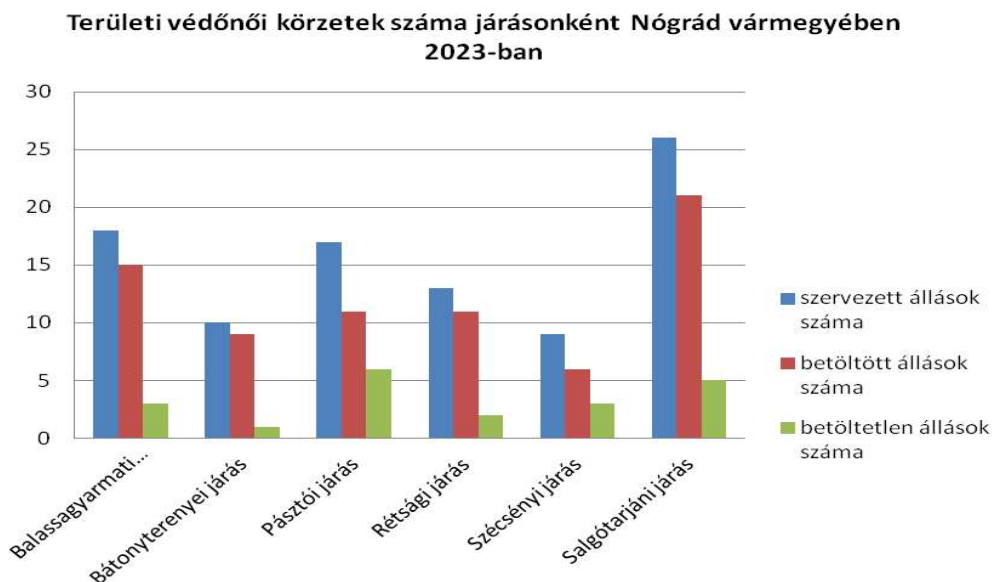

Vármegyénkben a területi védőnői állások 78,5 %-a betöltött (országos: 93,5 %), a maradék 21,5 % betöltetlen (országos: 6,5%) melyet tartós helyettesítéssel látnak el.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

64. ábra

A járási hivatalok illetékességi területét összehasonlítva, továbbra is a Salgótarjáni Járási Hivatal illetékességi területén, ezen belül is a Pásztói járásban a legtöbb a betöltetlen állások aránya. A táblázatban feltüntetett betöltetlen körzeteken felül öt körzetben gyermekvállalás miatt tartósan távol lévő védőnők helyettesítése történik, amely a táblázatban betöltött állásként szerepel.

Az országoshoz képest több mint háromszoros védőnő hiányt az új munkáltató próbálja enyhíteni, amely a vármegye hátrányos helyzete miatt nehéz, de már van előrelépés.

Az alapellátásban szervezett iskola védőnői állások járásonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2023. december 31.)

	Iskola-egészségügyi feladatot főállásban ellátó védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	betöltetlen állások száma
Balassagyarmati járás	4	3	1
Bátorterenyei járás	2	2	0
Pásztói járás	1	1	0
Rétsági járás	0	0	0
Szécsényi járás	1	1	0
Salgótarjáni járás	7	7	0
Nógrád vármegye összesen	15	14	1(6.6%)

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

2023. december 31-én a 15 szervezett iskola-védőnői állásból 14 betöltött.

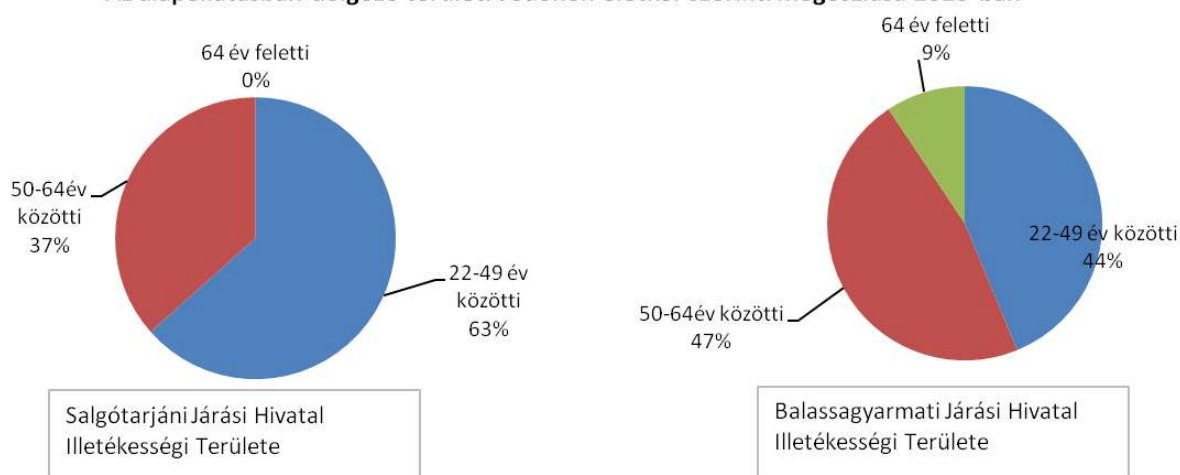
Az alapellátásban dolgozó területi védőnők életkor szerinti megoszlását 2023-ban az alábbi táblázat mutatja

Járási Hivatal	Területi védőnők száma			
	22-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Átlag életkor
Balassagyarmati	14	15	3	49.53
Salgótarjáni	26	15	0	41.68
Összesen	39	29	5	45.60

Az alapellátásban dolgozó védőnők átlag életkora 45.60 év, az előző évhez képest csökkent (2022. évben 49.84 év volt).

65. ábra

Az alapellátásban dolgozó területi védőnők életkor szerinti megoszlása 2023-ban

Az alapellátásban dolgozó iskola védőnők életkor szerinti megoszlása 2023-ban

Járási Hivatal	Területi védőnők száma			
	24-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Átlag életkor
Balassagyarmati	1	4	0	53.25
Salgótarjáni	4	3	2	50.22
Összesen	5	7	2	51.73

Az iskola védőnők átlagéletkora: 51.73 év.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A védőnői ellátás tárgyi feltételei

Területi védőnő

A munkáltatónak ellenére a munkavégzés helyeül szolgáló ingatlan továbbra is az önkormányzat biztosítja, azonban a szakmai minimumfeltételeket az új munkáltató, amely ez esetben a vármegyei irányító kórház.

Az ellátás jogszabályban előírt tárgyi feltételeit a kórház a települési önkormányzattal kötött megállapodás útján is biztosíthatja. Mivel lakosságszomszagos ellátásról van szó, a települési önkormányzatok együttműködése így továbbra is nélkülözhetetlen.

A 93 védőnői körzetben 80 önálló védőnői tanácsadó működik, 6 tanácsadó közös az orvosi rendelővel, illetve vannak olyan tanácsadók, ahol több védőnő dolgozik egy helyiségben. Utóbbi esetekben korlátozott időben tudnak a gondozottak rendelkezésére állni.

A tanácsadók felszereltsége megfelel a minimum követelményeknek, azonban az eszközök sok esetben elavultak. A munkáltató váltás során főleg kisebb értékű, nagyon elavult eszközök cseréje történt meg, illetve próbálják folyamatosan a nagyobb értékűek cseréjét is megoldani.

Iskola védőnő

Az iskola védőnők 15 körzetben 32 alap- és középfokú köznevelési intézményben végeznek védőnői tevékenységet. Közülük 14 intézményben orvosi rendelő/szoba, 15 intézményben védőnői szoba biztosított. Három intézményben az iskola-egészségügyi ellátás keretében végzendő védőnői alapfeladatok ellátásához sem iskolaorvosi rendelő, sem védőnői szoba, sem olyan helyiség nem biztosított, ahol a vizsgálatok szabályosan elvégezhetők. Ezekben az esetekben az iskola-védőnői tevékenységet a védőnői tanácsadóban, illetve másik köznevelési intézmény védőnői szobájában végzik a főállású iskola védőnők.

Az alapfelszereltség hasonló módon alakul a területi védőnőkéhez, de az eszközök nagy százaléka elavult.

Ahol nincs főállású iskola védőnő a területi védőnő látja el az iskola védőnői tevékenységet is. Ezzel tevékenysége, figyelme is jóval megosztottabb, szétforgácsolódik, előnye viszont, hogy nemcsak 6 éves korig, hanem az iskoláskor végéig nyomon követi a gyermek fejlődését, így hatékonyabb lehet a gyermekek gondozása.

Sajnos az ilyen körzeteket ellátó védőnők is helyettesítenek, ami nemcsak rendkívül megterhelő szellemileg, és pszichésen egyaránt, hanem a fent említett előny egy része is elvész.

Kórházi védőnő

Nógrád vármegyében 2 kórházi védőnői ellátást biztosító újszülött osztállyal rendelkező kórház működik, Salgótarjánban a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház, és a Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet.

Mindkét kórház újszülött osztálya a védőnői feladatok ellátására a tárgyi minimum feltételeknek megfelel, adott a lehetőség a négy szemközti gondozásra, a szükséges informatikai háttér biztosított, a szemléltető eszközök rendelkezésre állnak.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

CSVSZ védőnő

A Családvédelmi szolgálat vármegyénkben három tanácsadóban működik, mindhárom megfelel a minimum feltételeknek.

A Balassagyarmati Járási Hivatal illetékességi területéhez 1 tanácsadó tartozik, a Salgótarjáni Járási Hivatalhoz kettő (Salgótarjában és Pásztón).

Mindhárom helyen adott a lehetőség a négy szemközti gondozásra, a szükséges informatikai háttér biztosított, a szemléltető eszközök rendelkezésre állnak.

Járóbeteg szakellátás

A járóbetegek ellátását 3 fekvőbeteg ellátáshoz integrált járó beteg szakellátó, valamint 2 önálló rendelőintézet biztosítja Szécsényben és Rétságon. Valamennyi szakdolgozó megfelel a munkavégzéshez szükséges előírt feltételeknek. A fluktuáció minimális.

Mindkét járóbeteg szakellátó központ modern, szépen felújított, az előírásoknak megfelelő. 2024. július 1-től költségvetési szervként működnek, Szécsény és Térsége Egészségügyi Centrum és Rétsági Egészségügyi Centrum néven.

Mentés, betegszállítás

A vármegyében 2023. évben 18 szervezett mentőegység látta el a feladatokat. A vármegye területén 8 mentőállomás (egymástól 15-20 km távolságra), 1 mentésirányító és 1 betegszállítás irányító csoport működik. A salgótarjáni mentőállomáson rohamkocsi szolgálat és 12 órás esetkocsi szolgálat működik. Salgótarján, Balassagyarmat, Pásztó és Rétság mentőállomásokon folyamatos az esetkocsi szolgálat, a mentőtisztai autó a szécsényi mentőállomásról riasztható. Bercel mentőállomáson munkanapi 12 órás esetkocsi fut.

Összes mentési feladat szám 2023. évben 25 708 volt, ez az előző évhez képest 4 % növekedést mutatott.

A mentő-gépkocsik átlagos életkora 2023-ban 6,27 év volt, egy darab Mercedes Sprinter típusú mentőgépkocsit kapott a mentőszolgálat, illetve az ügyeleti feladatok ellátására 3 db Suzuki Vitara gépkocsit így összesen 37 db gépkocsival rendelkeztek.

A mentőállomások eszközparkja és felszerelése az előírtaknak megfelelő. A berceli esetkocsin kívül minden egységen megtalálható a LUKAS 2 és 3 melkaskompressziós eszköz, mely az újraélesztések során fontos felszerelése a mentőszolgálatnak. A mentéstechnikai eszközök beszerzésében a mentőállomásoknak nagy segítséget nyújtanak a különböző pályázatok, alapítványi illetve önkormányzati támogatások. Legnagyobb szükség tartalék mentéstechnikai eszközökre van, melyek nem csak a mentésben, de a rendezvények magas szintű egészségügyi biztosításában is segítik a mentőszolgálat munkáját.

Nógrád vármegyében 2023-ban 1 tömeges baleset történt, mely közlekedési baleset volt, 7 fő sérülttel.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Humánerőforrás ellátottság:

- Szervezett orvosi létszám: 4,8 fő
Betöltött orvosi létszám 1,6 fő
- Szervezett mentőtiszti létszám: 23,31 fő
Betöltött mentőtiszti létszám 26 fő
- Szervezett mentőápolói létszám: 67,53 fő
Betöltött mentőápolói létszám: 65,3 fő
Szakképzett mentőápolók: 57 fő, ebből 6 fő mentőtechnikus
Szakképzetlen ápolók: 8 fő (Szakképzésük folyamatban van.)
- Szervezett mentőgépkocsi-vezetői létszám: 72,33 fő
Betöltött mentőgépkocsi-vezetői létszám: 69 fő, ebből 24 fő mentőtechnikus

A Mentés Irányító Csoportok jelenlegi állománya: 10 fő, ebből: 9 fő mentőápoló képesítéssel rendelkezik, 1 fő mentőápolói képesítése folyamatban.

A Betegszállítási Irányító Csoportok összlétszáma: 5 fő.

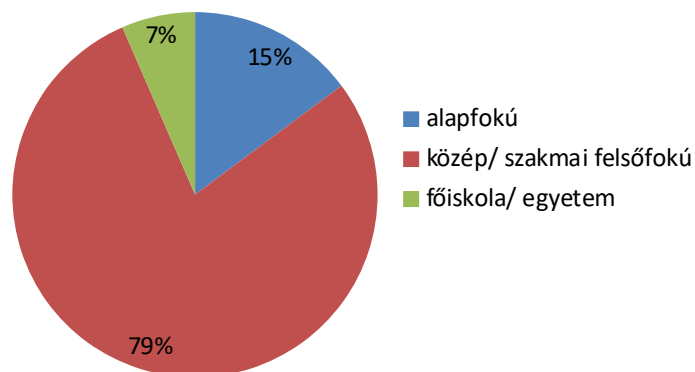
Egyéb dolgozó: 8 fő

Fekvőbeteg ellátás ápolási vonatkozásai

A Nógrád vármegyében működő 3 fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézményben 48 szervezeti egységben 1499 ágyon történik fekvőbeteg ellátás. A szakdolgozók vonatkozásában az engedélyezett szakdolgozói létszám 768 fő, amiből a betöltött álláshelyek száma 745. A szakdolgozók jelentős rétegét képező középfokú végzettséggel rendelkező ápolók tekintetében kiemelendő az ellátás szakmai színvonalának előfeltételét jelentő szakképzettségi mutató igen magas aránya. A szakdolgozók több mint 94%-a rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakképzettséssel.

66. ábra

Ápolók végzettség szerinti megoszlása (%) 2023

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A kompetenciakörök meghatározásának hiányában a főiskolai/ egyetemi végzettségű ápolók alig több jogosítvánnyal rendelkeznek az „OKJ képzésben” résztvevő társaikhoz képest, ezáltal széles szakmai tudásuk „kihasználása” nehézségbe ütközik. A sok-sok nehézség ellenére az elmúlt évhez képest a fekvőbeteg intézményekből felsőfokú tanulmányokat folytató szakdolgozók számának lassú növekedése figyelhető meg, elsősorban az Ápolás és betegellátás (BsC és MsC) szakon.

A segédápolók tekintetében sem tapasztalható lényeges változás a korábbi évhez képest. Segédápolói feladatokat a munkaügyi központ által a közfoglalkoztatási program keretén belül foglalkoztatott munkavállalók látnak el. Az ő alkalmazásuk kilenc, illetve tizenkét hónapra terjed, legtöbbjük minimális ápolási gondozási ismerettel rendelkezik. A munkavégzésük során kiemelkedő teljesítményt nyújtó, az osztályok megelégedésére szolgáló munkavállalók további foglalkoztatására nagyon kevés lehetőség van. Ugyanakkor fontos lenne segédápolók foglalkoztatása, mert ha az alapápolási tevékenységeket a segédápolók végeznék a szakápolók helyett, több idő jutna a szakápolási tevékenységekre, amely az ápolás minőségi javulását eredményezhetné.

Míg korábban csak a megváltozott élethelyzetekből (pl. nyugdíjazás, gyermekvállalás) adódóan lehetett elvándorlással számolni és problémát csak a speciális szakképesítést és hosszabb gyakorlati időt igénylő szakterületek hiányzó szakembereinek pótlása jelentett, addig 2022-től a pandémia, illetve az azt követő *burnout* (kiegési szindróma: egy olyan speciális munkahelyi ártalom orvosi elnevezése, amely vezető tünete a fizikai-érzelmi-mentális kimerülés), valamint a jogviszonyváltozás következtében már a kevesebb tapasztalatot igénylő területekre is nehéz a megfelelő szakemberek felvétele.

Mindhárom fekvőbeteg ellátó intézmény felismerte, hogy az orvostudomány és a technológiai környezet állandó fejlődése megkívánja a folyamatos alkalmazkodást a szakdolgozók részéről is. Az intézmények saját és pályázati forrást is felhasználva próbálják biztosítani az ismeretek folyamatos fejlesztését a szakdolgozók vonatkozásában is, részben új szakképesítések, részben pedig továbbképzések támogatásával.

Szakképesítések típusai és a képzésben résztvevők száma (2023-2024 év)

Szakképesítés	2023. évben lezárult képzések	2024. évre áthúzódó képzések
Ápolás és betegellátás (Msc)		1
Ápolás és betegellátás (BsC)		3
Általános ápoló (5)	4	13
Fizioterápiás asszisztens		1
Biológus (MsC)		1
Komplett rehabilitációs szakember(MsC)	1	
Gyógytornász (MsC)		1
Klinikai biokémikus		1
Felnőtt intenzív terápiás szakápoló		7
Biológus (BsC)		1

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Diabetológiai szakasszisztens	2	
Humán Kineziológia Msc		1
Hospice szakápoló, palliatív gondozó		3
Mentőápoló		2
Intervenció asszisztens	3	
Műtősségéd, gipszmester	6	
Műtéti szakasszisztens		4
Szövetteni asszisztens		1
Orvosi labordiagnosztikai analitikus (MsC)		3
Fizikus		1
Szülészet, nőgyógyászat szonográfus		1
Orvosi diagnosztikai analitikus (MsC)	1	

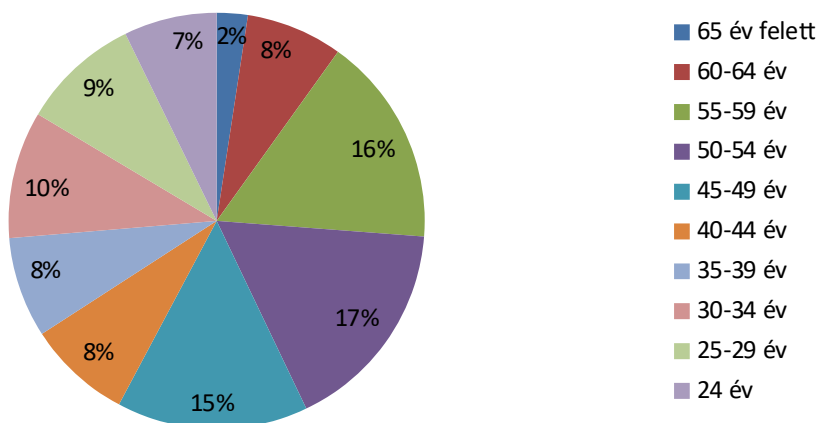
Annak érdekében, hogy minél teljesebb képpel rendelkezünk a szakdolgozókról, évről évre széleskörű felmérést végzünk körükben. Az elemzéshez szükséges adatokat az ápolási igazgatók minden évben egy meghatározott szempontrendszer alapján rendelkezésünkre bocsájtják. A fentiekben már bemutatott szakképesítési mutatók mellett vizsgáltuk a szakdolgozók életkori megoszlását is.

A nyilvántartás adatai alapján a fekvőbeteg ellátásban foglalkoztatott szakdolgozók legnagyobb részét 50-54 éves (17%), 55-59 éves (16%) és az 49-54 éves (15%) dolgozók teszik ki.

A részletes elemzésből kitűnik, hogy a szakdolgozók döntő többsége legalább 10 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik, mely stabil alapot teremt a biztonságos, magas színvonalú betegellátáshoz. Ugyanakkor a fiatal pályakezdők arányát nézzük (7%), lehet látni, hogy nincs igazi utánpótlás nemzedék, tehát a szakma továbbra sem vonzó a fiatalok számára.

67. ábra

Ápolók életkor szerinti megoszlása
2023-ban

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház úgy próbálja a fiatalok számára vonzóvá tenni az ápolói pályát, hogy pályaorientációs programokat szervez külső helyszíneken (pl. iskolák - osztályfőnöki óra, pályaorientációs rendezvények helyszínei, állásbörzék), kórházuk instruktorai által, Skill labor eszközeivel.

Az ápolásvezetők jelzése alapján az előző évekhez hasonlóan folytatódik az elvándorlás a szakdolgozók tekintetében, akiknek pótlása elsősorban a betegágy mellett dolgozó ápolók esetében jelent nagy problémát.

Az intézmények a dolgozók megtartása érdekében számos alternatívával próbálkoznak. Elismerik a legjobban teljesítő ápolókat, példaként állítva őket valamennyi szakdolgozó elé. Ezen kívül az intézmények támogatják a konferenciákon, szakmai rendezvényeken, versenyeken való részvételt is.

Az ápolók és asszisztensek szakmai versenyének vármegyei fordulóját a Nógrád Vármegye Szent Lázár Kórház „Fúzió” fantázianevet viselő csapata nyerte, akik győzelmükkel továbbjutottak az országos döntőbe.

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Országos Szakmai Versenye 2023. március 25-én került megrendezésre Budapesten, melyen a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház csapata országos II. helyezést ért el.

A jólléti intézkedések mellett az intézmények a munkakörülmények javítására is megpróbálnak hangsúlyt fektetni. Mindhárom fekvőbeteg ellátást nyújtó intézmény keresi a lehetőséget olyan pályázatokon való részvételre, mely az intézmények infrastrukturális fejlesztését célozzák meg. A sikeres pályázatoknak köszönhetően számos olyan a betegellátást, ápolás könnyítését célzó eszközt sikerült beszerezni, amely hozzájárulhat az ápolók munkaterhelésének csökkentéséhez, ezáltal az ápolás minőségének a javulásához.

A fekvőbeteg ellátásból elbocsátott betegek számát vizsgálva 2019. és 2023. között látható, hogy a COVID-19 pandémia alatt mind országosan, mind Nógrád vármegyében csökkenés figyelhető meg, a betegek nagy része valószínűleg COVID-19 miatt ellátott beteg, hiszen egyéb ellátások, főleg a krónikus és rehabilitációs ellátások háttérbe szorultak ezen időszak alatt. A járványhelyzet javulásával, az ellátások normál rend szerinti visszaállításával viszont 2022-től már növekedés tapasztalható.

Fekvőbeteg ellátása

Fekvőbeteg-ellátásból elbocsátott betegek száma 2019. és 2023. között (aktív és krónikus osztályok együtt)

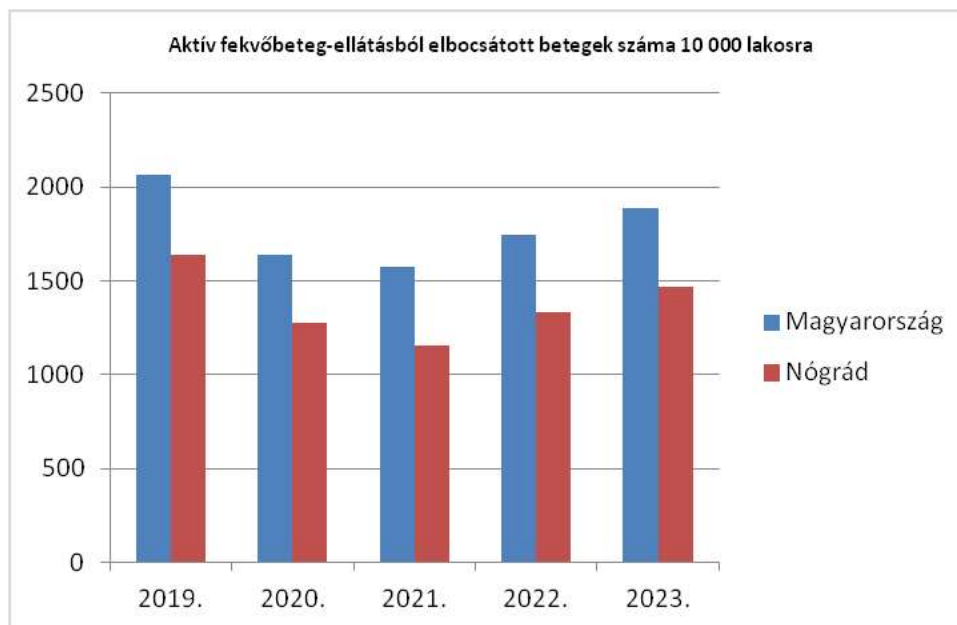
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Nógrád vármegye	35 909	27 408	23 641	27 284	29 888
Magyarország	2 264 892	1 761 372	1 645 230	1 829 661	1 991 468

Lakosság szám arányosan vizsgálva az aktív és krónikus ellátást végző osztályokról elbocsátott betegek száma vármegyénkben az utóbbi 3 évben alatta marad az országos adatnak.

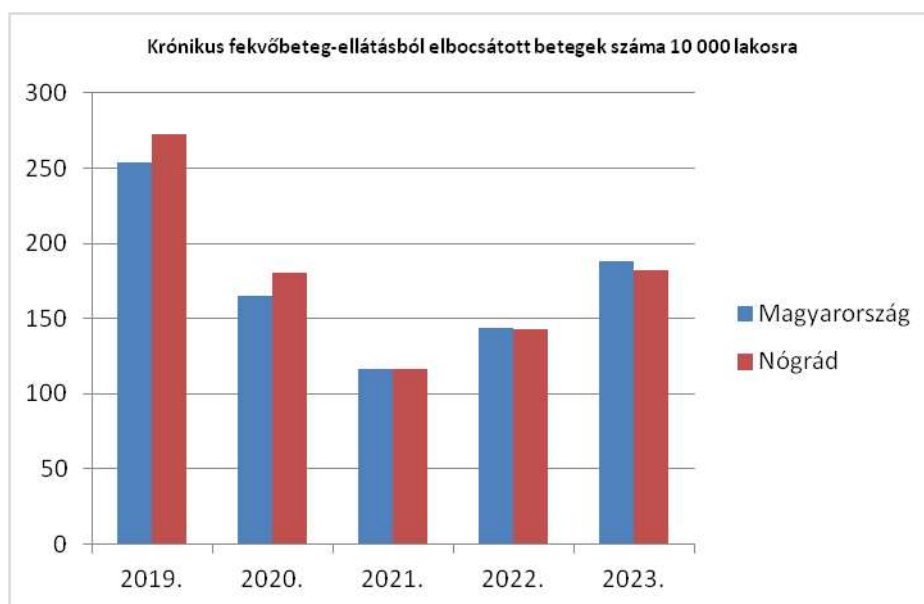

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

68. ábra

69. ábra

Az egynapos ellátásban részesültek száma a vármegyében folyamatos növekedést mutatott a COVID-19 járvány előtti években, a járvány azonban ezt a tendenciát visszavetette, de ez országosan is hasonlóan alakult.

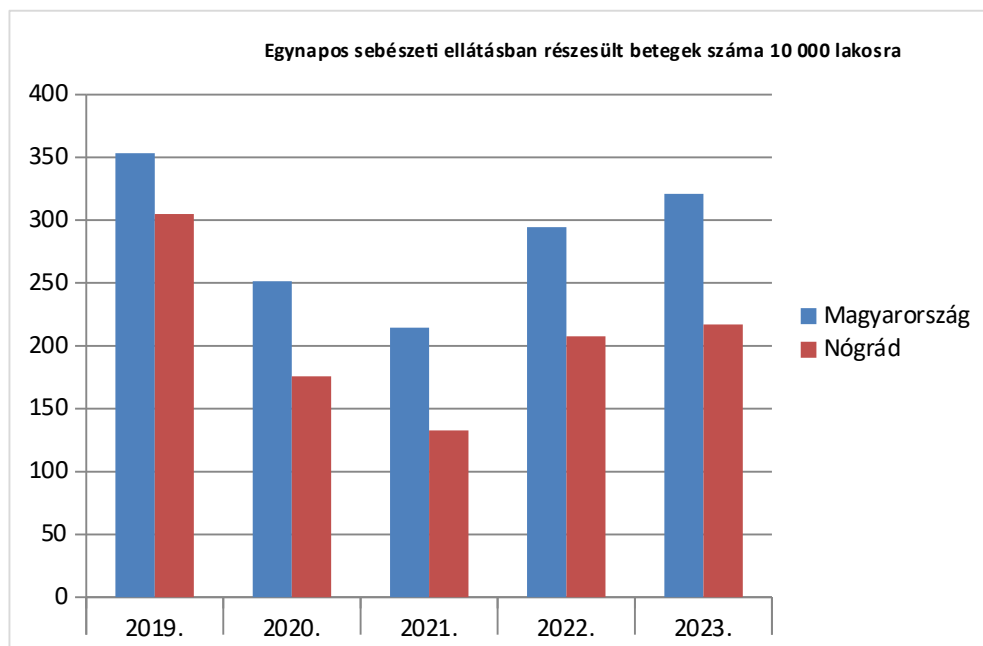
Egynapos ellátási esetszám 2019. és 2023. között

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Nógrád vármegye	5735	3304	2469	3839	3927
Magyarország	345 084	245 007	208 258	285 189	307 851

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

70. ábra

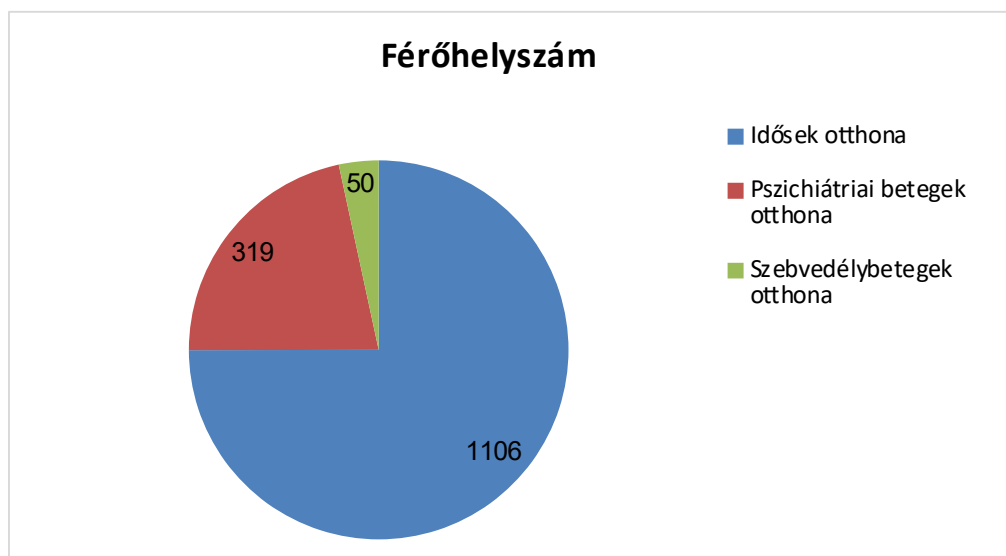

Az egynapos ellátások elterjedése (mely során a beteg egészségügyi intézményben tartózkodása nem haladja meg a 24 órát) az intézmény számára az ellátási költségek csökkenése miatt, az ellátott számára a munkából való kiesés csökkenése, a kórházi fertőzések elkerülése végett előnyös.

Bentlakásos szociális intézményi ellátás

Nógrád vármegye területén 15 db bentlakásos idősök ápoló, gondozó otthona van 1106 férőhellyel, 2 db pszichiátriai betegek otthona található 319 férőhellyel és 1 db szenvedélybetegeket ellátó otthon van 50 férőhellyel.

71. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az idősök ellátása terén elmondható, hogy szükséges lenne több támogatást és szolgáltatást biztosítani a helyzet javítása érdekében. Infrastruktúra és humánerőforrás fejlesztés égetően szükséges, főleg hogy vármegyénkben a legmagasabb az időskorúak aránya országosan, valamint a legfrissebb adatok szerint a lakosság kb.25%-a nyugdíjas korú. Az idősök otthonában való elhelyezésre hosszú várólisták vannak, és nagy problémának érzik a szakemberek, hogy nem rendelkezik a térségünk megfelelő ágyszámmal a speciális ellátást igénylő idősök ellátásához. Emelkedik a demens betegek, Alzheimer kórban, Parkinson kórban szenvedők aránya, valamint az addiktológiai segítséget igénylő idős betegeké is régóta fennálló probléma. Az ideális az lenne, ha külön intézményi keretek között történne ezen speciális igényű gondozottak ellátása, foglalkoztatása, ahol erre szakosodott szakemberek tudnák az ápolásukat végezni. Ez nagyban hozzájárulna az önállóságuk megőrzésében és az életminőségük javításában. Nem beszélve arról, hogy a szellemi hanyatlástól mentes idősökkel való egy intézményben való elhelyezésük, komoly pszichés megterhelést jelent lakótársaiknak, ez által náluk életminőség romlás tapasztalható.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

V. Ellenőrzési tevékenység

Egészségügyi igazgatás

Az alapellátás ellenőrzése

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai a hatáskörükbe tartozó egészségügyi szolgáltatók ellenőrzését egy évre előre ütemezve, munkatervi feladatként vagy esetileg (panasz vagy közérdekű bejelentés miatt) végzik.

2023-ban ilyen munkatervi feladat volt a nem közfinanszírozott szülészeti-nőgyógyászati és szemészeti ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatók vonatkozásában a személyi, tárgyi, szakmai környezeti feltételek ellenőrzése.

Nógrád vármegyében a közhiteles nyilvántartás adatai alapján összesen 7 nem közfinanszírozott szülészeti-nőgyógyászati szakmát ellátó egészségügyi szolgáltató, és 1 nem közfinanszírozott szemészeti szakmát ellátó egészségügyi szolgáltató működik. A szülészeti-nőgyógyászati szakmát ellátó szolgáltatók közül 1 esetében 1 éve nem folyik ellátás, de szüneteltetést a szolgáltató nem jelentett be. Az ellenőrzés a szolgáltató telephelyén megtörtént, hiányosságot nem tapasztaltak a járási kollégák, a szolgáltató figyelmét felhívták a szüneteltetés bejelentésére, vagy a működési engedély visszavonásának kérelmezésére. A szemészeti ellátást nyújtó szolgáltató esetében az ellenőrzés a megfelelő időpont egyeztetés hiányában elmaradt, az ellenőrzést 2024-ben pótolják. Hiányosság egy szülészeti-nőgyógyászati ellátást nyújtó szolgáltató esetében volt: cégtábla hiánya és orvosi csaptelep hiánya. Az ellenőrzést követően a hiányosságok pótlása megtörtént, hatósági eljárást nem indított a járási hivatal.

Az ellenőrzött szolgáltatók működési engedélyében szereplő óraszám megegyezik a rendelés helyén kiírt rendelési idővel, érvényes felelősségbiztosítással rendelkeznek az ellenőrzött szakmában tevékenységet végzőkre vonatkozóan. Jogszabály szerinti információs kötelezettség (cégtábla) egy szolgáltató kivételével a 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelt.

Az orvostechnikai eszközök, műszerek időszakos műszaki felülvizsgálatát 4/2009. (III.17.) EüM rendelet szerint nyomon követik és betartják.

A személyi minimumfeltételek (szakképesítés, munkaköri alkalmassági vizsgálat érvényessége, szakdolgozói kamarai tagság, működési nyilvántartás érvényes regisztráció) megfelelőek.

Dokumentáció vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a betegek a telefonos előjegyzést részesítik előnyben. Az egészségügyi dokumentációt elektronikus rendszerben és az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben (EESZT) is rögzítik. A páciensek számára papír alapon ambuláns lap átadásra kerül, az átvételt aláírásukkal igazolják.

Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 14/C. § szerint az egészségügyi ellátással összefüggésben tett panaszbejelentés kivizsgálására a működési engedélyt kiadó hatóság jogosult. A járási hivatalok népegészségügyi osztályaihoz 2023-ban összesen 2 közérdekű bejelentés és 11 panaszbejelentés érkezett. Egy közérdekű bejelentés kivizsgálását mellőzték, mivel 1 éven belül ugyanarra tettek bejelentést. Egy panaszbejelentést hatáskör hiánya miatt a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központnak tették át. Ezen kívül a kivizsgálás mellett 2 esetben a bejelentések etikai szabályok megsértését is érintették, ezért azokat etikai bizottságokhoz tették át, 2 esetben pedig a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő részére is megküldték azokat.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Összesen 11 bejelentés kivizsgálására került sor, jellemzően iratbekéréssel, két esetben szakfelügyelő bevonásával.

A panaszbejelentések 1 esetben házi gyermekorvosi ellátásra, 1 esetben felnőtt háziorvosi ellátásra, 2 esetben vegyes körzetet ellátó háziorvosi ellátására, 3 esetben fogorvosi ellátásra, 2 esetben központi ügyeleti ellátásra, 1 esetben járóbeteg ellátásra terjedtek ki. A közérdekű bejelentés gyógytorna ellátással kapcsolatban érkezett.

Két panaszbejelentés esetében volt szükség szakfelügyelő főorvos megbízására a panasz teljes körű kivizsgálása érdekében, egy esetben háziorvostan, másik esetben házi gyermekorvos szakfelügyelő főorvos felkérése történt meg. Mindkét szakvélemény az előírt határidőre érkezett meg, a szakfelügyelők dokumentumok alapján adtak véleményt, helyszíni ellenőrzésre nem került sor.

A bejelentések alapvetően alaptalannak bizonyultak, egy esetben volt szükség a háziorvos figyelmét felhívni a beteg otthonában történő ellátás szükségességére.

2023 évben az ápolás szakfelügyelet szakterületen az otthoni szakápolási szolgálatok ápolásszakmai, személyi, tárgyi, szakmai környezeti feltételeinek, valamint szakmai tevékenységének ellenőrzése valósult meg 7 szolgáltatónál, intézkedésre okot adó hiányosságot nem tapasztaltunk.

Örvendetes, hogy 2023-ban tovább folytatódtak az önkormányzati tulajdonban lévő rendelők felújítási, korszerűsítési munkái.

Szendehelyen új egészségügyi centrum épült, benne kapott helyett a háziorvosi rendelő és a védőnői tanácsadó. Diósjenőn a háziorvosi rendelő, fogorvosi rendelő és védőnői tanácsadó meglévő épülete teljes felújításon és átalakításon esett át.

Salgótarjánban az Acélgyári út 32. szám alatti épületben újabb egészségügyi ellátóhelyeket alakítottak ki. Az ingatlanon meglévő 4 db lakásból az épület földszintjén 1 db védőnői tanácsadó és 1 db fogorvosi rendelő, az emeleten pedig 2 db háziorvosi rendelő kialakítása illetve korszerűsítése, akadálymentesítése történt. Az épületben működik a 11. sz. fogászati körzet valamint az 5. sz. felnőtt háziorvosi szolgálat és a 28. sz. hajléktalanokat ellátó háziorvosi körzet.

Kórházhigiénés ellenőrzések

Az aktív fekvőbeteg ellátó intézményekben a 2023. év volt a nyolcadik év, hogy megtörtént a **WHO Kézhigiénés Önértékelő Rendszer** felmérése. Az előző évekhez képest lassú előrelépés figyelhető meg a kézhigiéné terén mindhárom fekvőbeteg-ellátó intézmény tekintetében. Vármegyénk kettő aktív fekvőbeteg ellátó intézménye haladó, míg krónikus, illetve rehabilitációs fekvőbeteg ellátó intézménye közepes szintre értékelte intézményük kézhigiénés tevékenységét.

Kiemelt munkatervi feladatként végrehajtottuk a **multirezisztens kórokozók okozta fertőzés OSZIR NNSR moduljába 2022. évben bejelentett esetek validációs vizsgálatát**.

Nógrád vármegyében 3 fekvőbeteg ellátó intézmény működik, melyből 2 aktív és krónikus ellátást, 1 pedig csak krónikus és rehabilitációs ellátást végez. A fent említett intézmények közül csak a kettő aktív ellátást nyújtó intézmény jelentett egészségügyi ellátással összefüggésben

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

multirezisztens kórokozók okozta megbetegedéseket az OSZIR NNSR modulba. A validációs vizsgálat során megállapítottuk, hogy a bejelentet esetek megfeleltek az esetdefiníciónak, de az is kiderült a vizsgálatból, hogy nem minden eset kerül bejelentésre.

Szintén kiemelt munkatervi feladat volt a **kézfertőtlenítőszer adagolók** felmérése a belgyógyászati osztályokon. A Pásztói Margit Kórház esetében a krónikus belgyógyászati osztályon, vármegyénk kettő aktív ellátást végző fekvőbeteg -ellátó intézménye esetében pedig a három aktív ellátást végző belgyógyászati osztály ellenőrzésére került sor. A három intézményben mindösszesen 43 kézfertőtlenítőről készült felmérés. Az ellenőrzések kisebb hiányosságokat tártak fel, melyre az intézmények azonnal intézkedtek.

Az **Intézményi infékciónkontroll és Antibiotikum Bizottságok (IIAB) működésének** felmérése vármegyénk mindhárom kórházában megtörtént. A működés felmérésére előzetesen kérdőívet küldtünk az intézmények felé és az intézményi kapcsolattartóval előre egyeztetett időpontban részt vettünk a soron következő IIAB ülésen. Az IIAB ülésen az intézményi napirendi pontok átbeszélését követően, megtörtént a megküldött kérdőívekben rögzített válaszok megbeszélése, pontosítása.

Kozmetikai termékek, gyártóhelyek ellenőrzése

Kozmetikai gyártóhely:

Az előző éveknek megfelelően továbbra sem bővült a kozmetikai gyártóhelyek száma, 1 db működik a vármegyében. Összesen 26 féle gyógynövény tartalmú kozmetikai termék előállítás történik. A gyártás gyógyszerész szakmai felügyelete mellett zajlik. A cégvezető jól ismeri és alkalmazza a jogszabályban foglaltakat, az üzem példa értékű higiénés körülmények között működik. Minőségi probléma miatt még nem érkezett reklamáció, termék visszatartásra, illetve a kereskedelemről történő visszahívásra még nem volt szükség.

Forgalomban lévő kozmetikai termékek címke ellenőrzése laborvizsgálattal kiegészítve:

Vizsgált egységek száma: 6 db

Vizsgált termékek száma: 19 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (gyermek smink termék)

Kifogásolt termékek száma: 2 db

A laboratóriumi vizsgálat célja: ólom, kadmium meghatározása volt.

Vizsgálati eredmény: **A levett minta vizsgálati eredménye a jogszabályi előírásoknak megfelelő lett ólom és kadmium tartalom tekintetében.** Az ellenminta azonban továbbra sem volt visszahelyezhető a forgalomba az ellenőrzés során feltárt egyéb jogszabályi hiányosságok miatt.

Általános tapasztalat: A vizsgált termékek kiválasztása szűrőpróbaszerűen történt. Két kifogásolható termék esetében a magyar nyelvű címke megtalálható volt, azonban a címkéken nem szerepelt a termékek névleges tartalma súlyban vagy töltési térfogatban, a minőség megőrzési időre vonatkozó információ, felhasználásra vonatkozó különleges óvintézkedés, összetevők felsorolása. A hatósági ellenőrzés keretében már a helyszínen megállapítást nyert, hogy a vizsgált termékek a jogszabályi előírásoknak nem feleltek meg, mivel a vizsgált termékek

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

csomagolásán nem megfelelő magyar nyelvű címke volt megtalálható, továbbá az összetevők felsorolása is elmaradt. Későbbiekben az is megállapításra került, hogy a termékek CPNP rendszerbe történő bejelentésére nem került sor. Az ellenőrzés lefolytatásakor jelen lévő személy a vizsgált termékek beszedéséről az ellenőrzés lefolytatását követően azonnali hatállyal gondoskodott. A forgalmazó a kifogásolt termékek forgalmazását azonnali hatállyal befejezte.

A továbbiakban vizsgált 17 db terméken magyar nyelvű címke megtalálható volt, melyen a felelős személy adatai, a névleges tartalom, a minőség megőrzési időre vonatkozó információ, a gyártási tételszám, a termék rendeltetése, az összetevők, a tárolásra vonatkozó javaslatok szerepeltek. A vizsgált termékek a CPNP rendszerben szerepelnek.

Kozmetikai szolgáltatást nyújtó egységek és fodrászüzletek ellenőrzése:

Vizsgált egységek száma: 20 db

Vizsgált termékek száma: 75 db

Kifogásolt termékek száma: 24 db

Általános tapasztalatok: Kifogásolt termékek száma az ellenőrzések során kiemelten magas volt. A kifogásoltság oka leggyakrabban a CPNP portálra történő bejelentés hiánya volt 19 esetben, és a magyar nyelvű címke hiánya 8 termék esetében, 5 db termék esetében pedig a címkén található információk alapján megállapításra került, hogy a termékek tiltott összetevőt tartalmaznak.

A Termékinformációs dokumentáció tartalmának nem megfelelőisége miatt a forgalomból kitiltott kozmetikai termékek ellenőrzése:

A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő termékinformációs dokumentációk ellenőrzése kapcsán indult eljárások során esetenként a kozmetikai készítmény forgalmazása megtiltásra kerül. Ezen termékek forgalomból való tényleges kivonását ellenőriztük a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ nyilvántartása alapján.

Vizsgált egységek száma: 19 db

Az ellenőrzések során megállapításra került, hogy az NNGYK által vezetett nyilvántartásban szereplő kozmetikai termékeket nem forgalmazzák.

Kozmetikai termék címkéjén feltüntetett „felelős személy adatbázis” létrehozása:

Kiemelt munkatervi feladatként 16 db forgalomban lévő kozmetikai termék címkéjén feltüntetett magyarországi „felelős személy”-ek adatainak vizsgálatára került sor, az országos adatbázis frissítéséhez.

RAPEX riasztás:

A 2023. évben 1 db RAPEX riasztással kapcsolatos tájékoztatás érkezett a Hivatalhoz, melyben összesen 9 db kozmetikai készítmény szerepelt. A riasztás szerint Butylphenyl Methylpropionalt tartalmaztak, mely tiltott kozmetikai összetevő. A riasztási dokumentumban szereplő termékek értékesítését 3 db kiskereskedelmi egységben ellenőriztük., de a riasztásban szereplő termékeket egyik egységben sem forgalmazták.

Étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése

Jogszabályban foglalt jelöléseket, egészségügyi állításokat ellenőriztünk, vitamintartalomra, valamint gyógyszerhatóanyag tartalomra vonatkozó célzott laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Csontokra ható étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése, fő komponensként kalciumot és D-vitamint tartalmazó termékek esetében címkevizsgálat, valamint célzott laboratóriumi vizsgálat:

Vizsgált egységek száma: 4 db
Vizsgált termékek száma: 8 db
Kifogásolt termékek száma: 1 db
Laboratóriumi vizsgálat: 1 db

Laboratóriumi vizsgálat célja: kalcium és D-vitamin tartalom meghatározása

Laboratóriumi vizsgálat eredménye: A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ jogelődje, az Országos Gyógyszerészeti és Élelmiszer-egészségügyi Intézet (továbbiakban: OGYÉI) Laboratóriumi Főosztályának Élelmiszerkémiai és Analitikai Laboratóriumában végzett vizsgálat eredménye szerint, az ellenőrzött készítmény ajánlott napi adagjában a D-vitamin és a kalcium megfelelő mennyiségben volt jelen.

Megjegyzendő azonban, hogy a vizsgált készítmény csomagolásán szereplő állítás alapján **1 db tableta (ajánlott napi mennyiség) D₃-vitamin tartalma 10 mg, mely a laboreredmény alapján nem felel meg a valóságnak.**

Az étrend-kiegészítő készítmény laboratóriumi vizsgálata során tehát a mért érték és a csomagoláson szereplő érték különbözősége miatt, intézkedés céljából a NVKH Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztályának tájékoztatása is megtörtént.

Általános tapasztalatok:

- OGYÉI felé történő bejelentés megtörtént,
- valamennyi terméken szerepelt az étrend-kiegészítő megnevezés,
- a címkén az ajánlott napi fogyasztási mennyiség megtalálható volt,
- ajánlott napi fogyasztási mennyiség túllépésére vonatkozó figyelmeztetés fel volt tüntetve,
- figyelemfelhívások – a termék a vegyes étrendet nem helyettesíti, kisgyermek elől elzárva tartandó – szerepeltek a termékeken,
- megjelenés nem sugallta azt, hogy a változatos étrend nem alkalmas a szükséges tápanyagok bevitelére,
- termékek leírásánál szerepeltek az összetevők, adagolási javaslat, gyártó és tárolási javaslat, hatóanyagok mennyisége a termék javasolt napi adagjára vonatkoztatva,
- összetevők között az étrend-kiegészítők előállításához felhasználható vitamin és ásványi anyag vegyületek szerepeltek,
- betegséget megelőző, gyógyító hatás nem került feltüntetésre,
- nettó mennyiség, minőség-megőrzési idő fel volt tüntetve a csomagoláson.

Interneten forgalmazott potencianövelő termékek jelölésének és célzott laboratóriumi vizsgálatának elvégzése:

Vizsgált egységek száma: 2 db (webáruház)
Vizsgált termékek száma: 2 db
Kifogásolt termékek száma: 1 db
Laboratóriumi vizsgálat: 1 db

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Laboratóriumi vizsgálat célja: gyógyszer-hatóanyag (szildenafil, tadalafil, vardenafil) jelenlétének meghatározása

Laboratóriumi vizsgálat eredménye: sildenafil jelenléte

Az elvégzett laboratóriumi vizsgálat alapján megállapítást nyert, hogy a vizsgált minta sildenafil gyógyszerhatóanyagot tartalmaz. A vizsgált mintában más gyógyszerhatóanyag nem volt azonosítható.

Fentiekre való tekintettel az ügyben ideiglenes intézkedés történt, valamint a gyógyszer-hamisítás büntett megalapozott gyanúja miatti feljelentés megtétele megtörtént.

Általános tapasztalatok:

Az étrend-kiegészítők ellenőrzése kiterjedt a weblapokon látható címkézési elemek ellenőrzésére, a vizsgált termékek weblapon látható jelöléseinek és a weblapokon feltüntetett fogyasztási mennyiség, egészségre vonatkozó állítások és figyelemfelhívások vizsgálatára.

A termékek megnevezése jól olvashatóan feltüntetésre került az internetes portálokon. Szerepel a termékeken az étrend-kiegészítő megnevezés. Betegséget megelőző, gyógyító hatás nem került feltüntetésre. A termékek összetevői feltüntetésre kerültek az internetes portálon az összetevők címszó alatt. A termékek internetes portálon található megjelenítése nem állítja vagy sugallja, hogy a változatos étrend nem alkalmas a szükséges tápanyagok bevitelére. A vizsgált készítmények OGYÉI felé történő bejelentése megtörtént.

OGYÉI által megküldött kockázatértékelés során kifogásolt étrend-kiegészítő készítmények vizsgálata:

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály illetékességi területén a 2023. évi ellenőrzési időszakban az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet, valamint jogutódja, a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ részéről notifikációs igazolás nem érkezett, kivizsgálásra nem volt szükség.

Jogerős határozattal kitiltott étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése:

Vizsgált egységek száma: 2 db

Vizsgált termékek száma: 10 db

Az OGYÉI honlapján található „Forgalomba hozataltól eltiltott étrend-kiegészítő termékek” listájában szereplő, jogerős határozattal kitiltott CBD tartalmú étrend-kiegészítő készítmények szűrőpróbaszerű ellenőrzése során megállapításra került, hogy a termékeket nem forgalmazzák.

Élelmiszer eredetű megbetegedések

Tárgyévben élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúját 4 esetben jelentették, melyek során összesen 6 fő betegedett meg, valamennyien kórházi ellátásra szorultak, akik közül 1 fő elhunyt. A megbetegedéseket saját szedésű erdei gomba okozta, a vizsgálat gyilkos galóca okozta mérgezést igazolt.

Gyermek- és ifjúság-egészségügyi tevékenység

Bölcsőde, egységes óvoda-bölcsőde

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2023-ban is folytatódott az a tendencia, hogy egyre több bölcsőde kezdi meg működését, és egyre több további bölcsőde létesítésére van igény. Tárgyévben 4 db új bölcsőde, valamint 2 db új mini bölcsőde kezdte meg működését vármegyénkben. Az ellenőrzéseken tapasztalt higiénés helyzet a működő bölcsődék esetében megfelelő volt. A vármegyében működő intézmények közül 15 egység ellenőrzése történt meg, további 32 esetben működtek közre a járási hivatalok szakkérdés, szakvélemény vizsgálata céljából. Az érintett intézmények minden esetben közegészségügyi szempontból megfelelőek voltak.

Óvoda

2023-ban Nógrád vármegye területén nem létesült új óvoda. Az illetékességi területünkön működő intézmények közül 15 egységet ellenőriztünk, további 7 esetben óvodákat érintő közegészségügyi szakkérdés vizsgálatára is sor került.

Az óvodák higiénés helyzete általánosságban megfelelő. A szükséges karbantartási munkákat többnyire a nyári szünetben végzik el, a hiányosságokat prioritás szerint pótolják a meglévő szűkös anyagi korlátok figyelembe vételével. Az ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordítottunk az intézményekben előforduló balesetveszélyes helyzetek felderítésére és azok megelőzésére.

Általános iskola

2023-ban megvalósuló helyszíni ellenőrzések során 2 esetben került sor eljárás megindítására közegészségügyi hiányosságok miatt, melyekkel kapcsolatban a járási hivatalok rendelkező határozatban intézkedtek. 2023-ban 5 esetben kértek a járási hivataloktól szakhatósági állásfoglalást általános iskolák esetében.

Középiskolák

Illetékességi területünkön 19 középfokú oktatási intézmény működik. A Bátonyterenyei Váci Mihály Gimnázium megszűnt. Két esetben történt telephely változás illetve bővítés, melyben szakhatósági állásfoglalások kiadása történt. A vizsgált helyszínek közegészségügyi szempontból megfelelőek voltak.

Felsőfokú oktatási intézmény

2023-ban megnyílt az Óbudai Egyetem Salgótarjáni Képzési Központja, saját épületben. Az intézményben villamos-üzemtechnikus, gazdálkodási és menedzsment, kereskedelmi és marketing, valamint mérnök informatikus alapképzés indult.

Kollégiumok

Általános iskolai oktatásban résztvevők számára elhelyezést nyújtó kollégiumok közül 3 egység, míg középiskolai tanulmányokat folytató diákok számára fenntartott kollégiumok közül 5 egység működik vármegyénkben.

A pásztoi Mikszáth Kálmán Gimnázium és Kollégium (3060 Pásztó, Rákóczi út 5.) közegészségügyi ellenőrzésén a járási hivatalok munkatársai több helyen beázási nyomokat, illetve balesetveszélyes nyílászárókat találtak. A feltárt hiányosságokkal kapcsolatban eljárást indítottak, rendelkező határozatban intézkedtek. A nyílászárók cseréje a nyári szünetben megtörtént, a beázási nyomokat lefestették.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Gyermekotthon, lakásotthon

A gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások otthont nyújtó formái közül 2023-ban a 369/2013. (X.24.) Korm.r. szerint a működést engedélyező szerv 11 esetben kereste meg a járási hivatalokat közegészségügyi ellenőrzés lefolytatása céljából. 4 esetben találtak hiányosságokat a járási hivatalok munkatársai, ebből 2 esetben indítottak eljárást, további 2 esetben a hiányosságokat pár napon belül pótolták a jegyzőkönyvekben rögzítettek szerint.

Szálláshellyel rendelkező táborok, napközis táborok, táborok

2023. évben illetékességi területünkön 170 esetben került sor igazolás kiadására táborhelyek részére bejelentéssel és engedélyezéssel kapcsolatban. 2023-ban 7 táborhely komplex ellenőrzése történt meg. Egy diáktáborban – közös ellenőrzés keretében az élelmiszer-biztonsági szakügyintézőkkel -közegészségügyi és kémiai biztonsági hiányosságokat tapasztaltak munkatársaink, ezért határozatban kötelezték a diáktábort üzemeltető tulajdonos kft-t. a hiányosságok 30 napon belül történő megszüntetésére. A további 6 ellenőrzött tábor közegészségügyi szempontból megfelelt a jogszabályi előírásoknak. A táborozók orvosi ellátását megszervezték, a gyermekek szülői nyilatkozattal rendelkeztek. Elsősegély-nyújtó felszerelést minden táborhelyen biztosítottak, a táborokban a járási hivatalok munkatársai balesetveszélyes körülményeket nem tapasztaltak. Élelmezéssel kapcsolatban közegészségügyi probléma nem merült fel. Egyik táborban sem fordult elő étel okozta vagy egyéb fertőzés.

Vármegyénkben 190 db játszótér és 3 db játszóház hatósági helyszíni ellenőrzés keretében történő vizsgálatára került sor.

Általános észrevételek:

- Sok helyen panaszkodtak, hogy a játszótereket nem csak a megfelelő korosztály használja és tönkreteszik a játékokat, emiatt több helyen kamerát szereltek fel, hogy a vandalizmust visszaszorítsák.
- A játszóterek közegészségügyi ellenőrzésével egy időben megtörtén a dohányzási tilalom, valamint az e- cigaretta használat kiemelt vizsgálatát is. Az ellenőrzések alkalmával a népegészségügyi feladatkörben eljáró kollégák - munkaidőben – nem találtak dohányzó személyt, de a fenntartók sok esetben panaszkodtak, hogy a délutáni, esti órákban fiatalok gyakran dohányoznak a játszótereken.

Ivóvíz minőség ellenőrzés

Nógrád vármegye területe 2545 km², hat járásának valamennyi települése és településrésze kiépített közműves ivóvíz szolgáltatással (elosztóhálózat) rendelkezik. Létesítésük még az elmúlt évszázadban megtörtént. Az ivóvízhálózat teljes hossza hozzávetőlegesen 2200 km.

2023 évben az ivóvíz távvezetékek és települési elosztóhálózatok tekintetében jelentősebb fejlesztésre, rekonstrukcióra nem került sor.

A közüemi ivóvízhálózatba bekötött lakások számában lényeges változás nem történt. Ez a szám hozzávetőlegesen 80.000 épület, az összes lakásállomány 90,8%-a.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvényből fakadó kötelezettségek miatt a vármegyében korábban működő ivóvíz szolgáltatók jelentős száma mindösszesen háromra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

fogyatkozott [DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: DMRV Zrt.), Északmagyarországi Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: ÉRV Zrt.), Heves Megyei Vízmű Zrt. (továbbiakban: HMV Zrt.)].

A DMRV Zrt. a vármegye nyugati részén, 55 településen végez ivóvíz szolgáltatást két jelentős vízbázis vizének felhasználásával. Az egyik a Váci Vízellátási Üzem által működtetett, vármegyén kívüli verőcei vízbázis, ahonnan a kitermelt víz a hermányi vízműtelepen keresztül kerül a szendehelyi 2x1000 m³-es tárolómedencébe, majd a Balassagyarmati Vízellátási Üzem rendszerébe. A másik vízbázis, a sérülékeny besorolású dejtári, amely a Dejtár és Patak települések közötti kútsorra (20 db) támaszkodik. Az Ipoly folyó kavicssteraszára települt talajvízes kutakból különféle tisztítási eljárások (ülepítés, savtalanítás, lágyítás, vas- és mangáneltávolítás) és klórgázos fertőtlenítés után juttatják az ivóvizet távvezetéken és hozzátartozó különféle műtárgyakon keresztül a települési elosztóhálózatokba.

A HMV Zrt. Bátonyterenyei Üzemegysége három településen (Bátonyterenye, Mátraverebély, Rákócziabánya) és azok településrészein végez ivóvíz szolgáltatást részben saját maga által termelt (Bátonyterenye, Káposztási vízműtelep, Mátraverebély P/A kút), részben az ÉRV Zrt-től a hasznosi víztisztító műből távvezetéken érkező, átvett vízzel. A saját víztermelés részben talajvízdúsítás útján történik, amely természetes talajszűrést felhasználó felszínivíz-tisztítási eljárás. Lényege, hogy alkalmasan kialakított szivárogtató medencéken, nyelőkutakon keresztül előtisztított (derített) felszíni vizet (Zagyva) juttatnak a termelő kutakba. Ezáltal a kitermelhető víz mennyisége növelhető, a háttérszennyeződések minőségrontó hatása csökkenthető.

Az ÉRV Zrt. a fennmaradó 73 településen, főként a vármegye északi, déli és keleti területén folytatja ivóvíz szolgáltató tevékenységét. Az ivóvízellátást két felszíni víztározó (Hasznos, Komravölgy) és víztisztító mű, valamint több felszín alatti vízbázis (pl.: Pásztó, Mátraszele, István forrás) üzemeltetésével biztosította 2023-ban. 2019-től vízminőségi problémák miatt a szurdokpüspöki és mátranováki kutak nem termelnek a hálózatba, illetve 2023 szeptember végétől a sziráki kutak leállításra kerültek. Szurdokpüspöki település vízellátása a pásztói vízműről, Mátranovák Mátraterenye és Szirák vízellátása pedig a hasznosi távvezetéken keresztül történik.

A Komra-völgyi tározó (vízkivétel helye: Rárópuszta, Ipoly folyó) Salgótarján, Szécsény, valamint a Dobroda és Ménes völgyi települések vízellátását szolgálja. A tisztítási technológia (derítés, szűrés) után a vizet klórdioxidos fertőtlenítés útján csírátlanítják.

Az ÉRV Zrt. másik jelentős felszíni vízbázisa a Hasznosi tározó, amely a Kövicses patak vizére települt. A hasznosi tisztítóműben a tisztítási technológia sor végén (derítés, szűrés) klórdioxidos fertőtlenítést alkalmaznak. Elsősorban Salgótarján déli irányból történő megtáplálására, valamint Salgótarján és a köztes települések ellátására létesült a 80-as években. Későbbiekben a Kis-Zagyvavölgy, az Északnyugati Mátra, Közép- és Dél-Nógrád településeinek vízellátása is erről a vízbázisról épült ki.

Nógrád vármegyében 2023. évben átmeneti ivóvízellátás vagy vízkorlátozás bevezetésére nem került sor.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A szolgáltatók által történt adatszolgáltatás alapján a hálózatba juttatott ivóvíz mennyisége 2023 évben megközelítőleg 6.369.980 m³ volt. Ebből lakossági ivóvíz célú felhasználás 6.019.912 m³ volt, a fennmaradó mennyiség élelmiszer előállítás és egyéb célra került felhasználásra.

A közüzemi vízművek a népegészségügyi hatóság által határozatban jóváhagyott ivóvízbiztonsági tervek alapján üzemelnek.

A közüzemi hálózaton szolgáltatott ivóvíz 47%-a felszíni víz eredetű, a rétegeredetű nem számottevő (<4%). A fennmaradó vízmennyiség fele-fele arányban talajvizes, illetve parti szűrésű kutakból származik.

A települési elosztóhálózatok rekonstrukciója (cseréje) több településen, elsősorban Salgótarjánban, indokolt lenne, ezáltal a másodlagos vízminőség romlás és hálózati deficitből (exfiltráció, csőtörés) eredő anyagi veszteség megelőzhető, illetve csökkenthető lenne.

A kitermelt vizek minősége néhány kivételtől eltekintve a vonatkozó jogszabályi határértékeknek megfelel. Néhány településen (Cered, Zabar, Szilaspogony) az ivóvízellátást biztosító kutak vízminősége ammónium- és/vagy vastartalom tekintetében meghaladta az előírt határértéket. Ennek következtében a Cered és térsége ivóvízminőség javító program keretében a helyi vízbázisok kiváltása az elmúlt években megtörtént. A mátraszelei vízbázis - ahonnan említett települések ellátása történik - kútjaiból kitermelt víz minősége vastartalom tekintetében ugyancsak meghaladja az előírt határértéket, azonban vas- mangántalanító berendezés közbeiktatásával többnyire biztosítani tudják a megfelelő hálózati vízminőséget.

Főosztályunk 2023. évben laboratóriumi vizsgálat céljából 165 db bakteriológiai, 165 db kémiai és 60 db mikroszkópos biológiai hatósági mintavételezést végzett a vármegye településeinek elosztóhálózatán lévő mintavételi pontokon, elsősorban közkifolyókon, illetve közintézményekben (óvoda, polgármesteri hivatal). A laboratóriumi vizsgálatokat a kijelölt Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya végezte.

A bakteriológiai ivóvízminták 24,8%-a bizonyult kifogásoltnak elsősorban Coliform szám miatt. A minták közül E.coli miatt 3%, Enterococcus miatt 9,7 % ivóvízként nem volt elfogadható. A kémiai minták közül a vas 3%-ban, a mangán 1% alatt bizonyult kifogásoltnak. Mikroszkópos biológiai vízminőségi jellemzők közül a házas amőbák (12,3%) és az egyéb féreg tartalom (8,3%) emelkedett ki a vizsgált minták kifogásoltságával. Az egyéb véglények, illetve a magasabb rendű szervezetek a minták közel 6%-ában fordultak elő. Üledék egyetlen esetben volt kimutatható parametrikus érték felett.

Hatósági mintavételezésekből eredően az ivóvízminőség helyreállítása érdekében 2023-ban a szolgáltatók felé 14 azonnal végrehajtandó határozati intézkedés kiadására került sor.

A határozatokban az elvégzett minőségjavító intézkedések igazolását célzó negatív vízvizsgálati eredmény beküldését is előírjuk. Az elrendelt minőségjavító munkálatok elvégzését a szolgáltatók írásban jelzik, a vizsgálati eredményeket megküldik.

A közüzemi szolgáltatók a vonatkozó jogszabály által előírt önellenőrző vizsgálat keretében 2023-ban összesen 970 vízvizsgálatot (kémiai, bakteriológiai, biológiai) végeztek-végeztettek akkreditált laboratóriumban. A vizsgálati eredmények megközelítőleg 17%-a Coliform

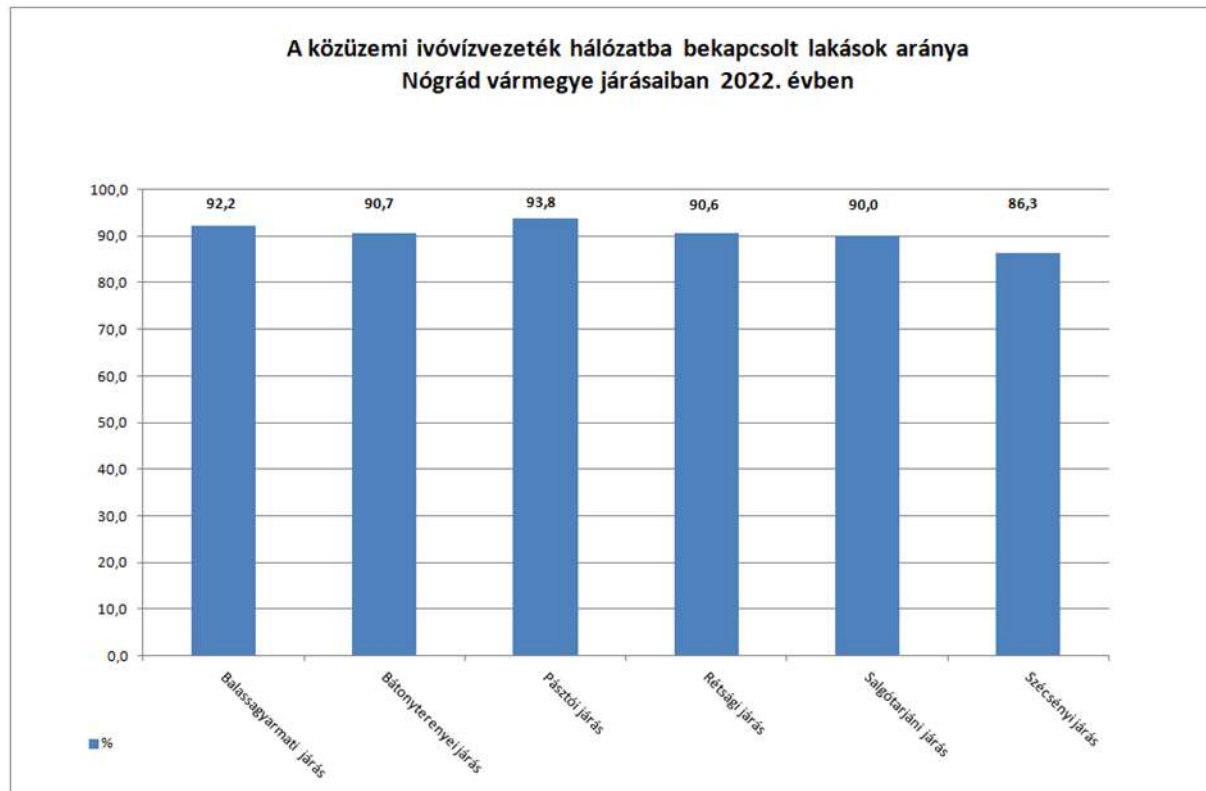
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

szennyezettség miatt bizonyult kifogásoltnak. *Pseudomonas aeruginosa* szennyezettség egyetlen esetben volt kimutatható. Vas- és mangántartalom miatt a minták közel 5 %-a kapott kifogásolt minősítést. *Enterococcus* szennyezettség miatt a minták 3,3%-a, *E.coli* szennyezettség miatt pedig a minták 1,8%-a ivóvízként nem volt elfogadható. Mikroszkópos biológiai vízminőségi jellemzők közül az egyéb férgek tartalom emelkedett ki a vizsgált minták közel 4,3%-os kifogásoltságával. A minták 3%-a nematodák, 2,6%-a házas amőbák, 1,85%-a algák és cianobaktériumok miatt bizonyult kifogásoltnak. Az egyéb véglények, illetve a magasabb rendű szervezetek miatti kifogásoltság 1% alatt maradt.

A víziközmű-szolgáltatók az önellenőrző vizsgálatok során általuk tapasztalt vízminőségi problémákról és a vízminőség helyreállítása érdekében tett intézkedésekről a hatályos jogszabály előírásainak megfelelően tájékoztatást adnak hatóságunknak.

Az elmúlt időszakban a vármegye ivóvízellátásában rendkívüli esemény nem történt, az ivóvíz fogyasztásával összefüggésben enterális (hasmenés) megbetegedés előfordulásáról tudomásunk nincs. Methaemoglobinaemiás megbetegedés (a víz magas nitráttartalma által előidézett oxigénhiányos állapot csecsemők körében) az elmúlt években nem fordult elő.

72. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Talajhigéne

Nógrád vármegyében a települések csatornázottságának aránya hozzávetőlegesen 90 %.

A csatornahálózattal rendelkező településeken a házi rákötések aránya 77%-os. A csatornahálózaton keresztül elvezetett szennyvizek tisztítására 35 közüzemi szennyvíztisztító telep szolgál a vármegyében. Üzemeltetésüket az ÉRV Zrt., a DMRV Zrt. és HMV Zrt. végzi. Kapacitásuk változó néhány 10 m³-tól 10.000 m³-ig terjed. Nagyobb kapacitású telepek esetében a tisztított szennyvíz befogadója élővíz, kisebb telepek esetében gyakori a talajban történő elszikkasztás. A tisztított szennyvizek minőségére nézve vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, mivel hatóságunk részére nincs jogszabályi kötelezettség ilyen jellegű vizsgálatok végzésére.

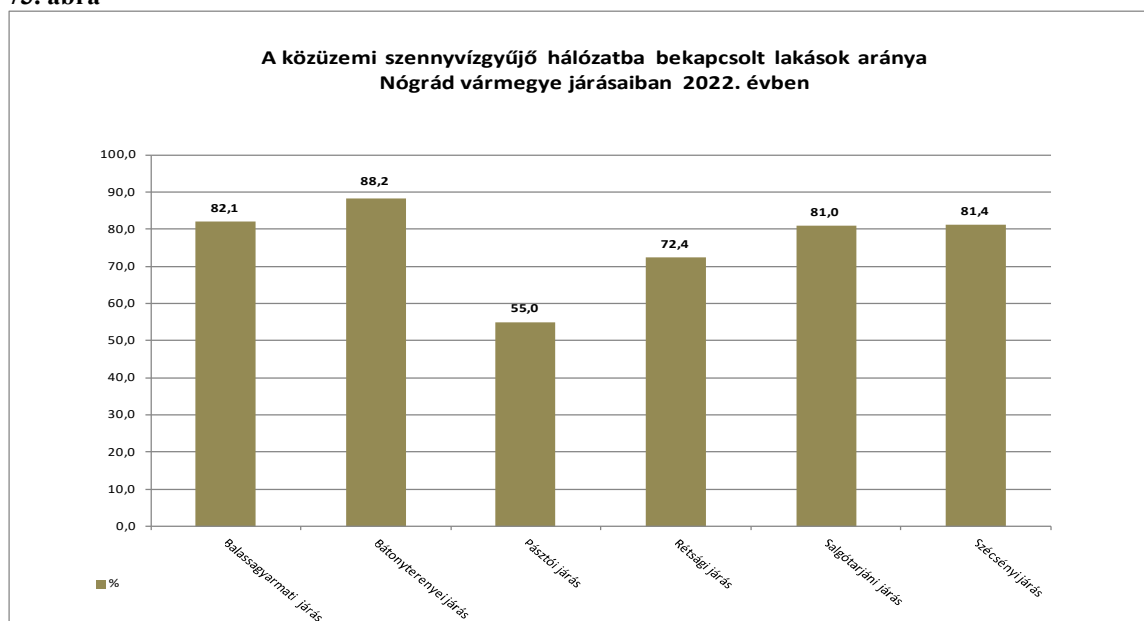
A tisztítótelepeken keletkező víztelenített szennyiszap elhelyezése részben a REG Kft. Lőrinciben levő ártalmatlanító telepén, igen kis részben szántóföldi kihelyezéssel megoldott.

A nagyobb kapacitású, elsősorban városi szennyvíztisztító telepek alkalmasak tengelyen beszállított szippantott szennyvizek fogadására, ártalmatlanítására, megfelelő mennyiségben adagolva a közcsatornán érkező szennyvízhez.

A vármegyében jelentős környezet-egészségügyi problémát okoz a közcsatorna hálózattal még nem rendelkező településeken, illetve a szennyvízcsatorna bekötésekkel nem rendelkező ingatlanokon keletkező, szippantással eltávolított szennyvizek illegális elhelyezése, ártalmatlanítása.

2023. évben három település (Kálló, Erdőkürt, Vanyarc) kommunális szennyvízhálózatának kiépítése, valamint Kálló településen a tervezett szennyvíztisztító építése kapcsán az engedélyek beszerzése megtörtént. Továbbá Ecseg, Csécse, Szarvasgede, Jobbágyi és Szurdokpüspöki települések kommunális szennyvízhálózatának kiépítése és a Jobbágyi szennyvíztisztító telepre való rákötése megtörtént. 2023. évtől a jobbágyi szennyvíztisztító telep teljes üzemmel működik, nem közművel összegyűjtött szennyvizet is fogad.

73. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A települési szilárd kommunális hulladékok gyűjtése (szelektív is), szállítása és ártalmatlanítása a vármegyében megoldott.

Nógrád vármegyében már csak három kommunális szilárd hulladék ártalmatlanító telep működik (Salgótarján, Jobbágyi, Nógrádmarcal), mivel a bátonyterenyei hulladék ártalmatlanító telep megszüntette működését. A salgótarjáni és nógrádmarcali térségi telepeken a vármegye közel 100 településének hulladékát ártalmatlanítják.

Medencés fürdők, természetes fürdőhelyek

2023 évben 17 egység (beleértve a hidroterápiás medencével rendelkező két fekvőbeteg ellátó gyógyintézményt) 31 db medencéjéből, illetve 1 db mélyfúrásos kútból összesen 32 db kémiai és 32 db bakteriológiai hatósági mintavételre került sor.

A kifogásolt fürdővíz vizsgálati eredmények kézhezvételét követően az üzemeltetők felé 11 esetben határozat formájában intézkedtünk szükség esetén a víztisztítási technológia felülvizsgálatára, a medencevíz fertőtlenítési hatékonyságának növelésére és soron kívüli önellenőrző medencevíz vizsgálati eredmények benyújtására.

Jogszabály által előírt helyszíni higiénés ellenőrzést két esetben végeztünk a vármegyében található egyetlen kijelölt természetes fürdőhelyen (Bánki Tó-Strand). Az ellenőrzések során hiányosságot nem tapasztaltunk, intézkedés nem történt.

Kártevők elleni védekezés

A tetvesség helyzetének értékelése

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya illetékességi területén 136 óvoda működik 5999 fő gyermekkel. 2023. év során 18 egységből összesen 32 főt jelentett a védőnői szolgálat fejtetvességgel. Általános iskola 83 egységgel működik a vármegyében 12622 diákkal. 2023. évben 20 egységből jelentettek fejtetvességet 101 fő érintettségével. Bölcsődéből és középiskolából 2023. évben nem jelentettek fejtetvességet.

A tetvességi helyzet az előző évekhez hasonlóan alakult. Gyermekközösségekben a tetvességi vizsgálatokat a védőnők végzik, évi 3 alkalommal (január, április és szeptember hónapokban). A köztés időszakban a szűrésnél tetvesnek talált gyermekek utóellenőrzése, illetve a pedagógusok által jelzett problémás személyek vizsgálata történik. A tetves gyermekek szüleit értesítik az elvégzendő tetvetlenítésről. Az iskolavédőnők havi, ill. negyedévi bontásban jelentik az eseteket. Nagymértékben tetves személynél, elhúzódó tetvesség esetén a védőnők a járási hivatalok népegészségügyi osztályától kérnek segítséget. 2023 évben góckutatás nem történt, nem jelentettek kirívó esetet.

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai felé tetvességgel kapcsolatos panaszbejelentés nem érkezett, észrevétel tetűirtószer felhasználásával kapcsolatosan, illetve technikai akadály a beszerzéssel kapcsolatban nem merült fel.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal területén egy koedukált hajléktalan szálló (Hajléktalanokat Ellátó Egyesített Intézmény – 2660 Balassagyarmat, Baltik Frigyes utca 10.) működik. Férőhely 20 fő, bővítés nem lehetséges. Az intézmény fenntartója a Magyar Vöröskereszt Nógrád Vármegyei Szervezete. Ellátási területe Balassagyarmat és környéke.

A Salgótarjáni Népegészségügyi Osztály területén az alábbi hajléktalan szállások működnek:

- .Női Átmeneti Szálló, Salgótarján, Hősök út 35. - 20 férőhelyes
- .Férfi Átmeneti Szálló, Salgótarján, Acélgyári út 61. - 40 férőhelyes
- .Nappali melegedő-éjjeli menedékhely, Salgótarján, Hősök út 35. - 15 férőhelyes,
- .Menedék Családok Átmeneti Otthona Salgótarján, Bóna Kovács út 4/B. - 40 férőhelyes
- .Családok Átmeneti Otthona, Etes, Művelődés út 2. - 16 férőhelyes

A tetvességi vizsgálatokat és a tetves személyek kezelését szakgondozó, családgondozó, szociális gondozó végzettségű személyek felvételkor, illetve havi rendszerességgel (a családi otthonban hetente) és szükség esetén végeznek. Ruha és lapostetű, valamint fejtetvesség a szállókon nem fordult elő a 2023-as év folyamán.

A szállókon a vizsgálatokat a kiadott módszertani levél 4/a. táblázata szerint vezetik, melynek másolatát havi rendszerességgel megküldik a területileg illetékes népegészségügyi osztálynak. A tetvesnek talált személyek kezelését észlelést követően elvégzik, ehhez tetűirtó szer (Pedex) az intézményekben folyamatosan rendelkezésre áll. Ha személykezelés szükséges, akkor a szálló zuhanyozó helyiségében végzik el. Az irtószer ellátottság megfelelő. Az intézményekben literes kiszerezésben szerzik be a Pedex tetűirtószert.

Ruhatetvességet évek óta nem tapasztaltak. Esetleges előfordulása esetén lehetőség lenne a ruházat cseréjére. Ruhát az intézmények adományokból, magánszemélyektől, illetve karitatív szervektől kapnak. Ruhatetvesség esetén a tetűvel fertőzött textíliákat műanyag zsákban gyűjtenék össze és helyeznék el, majd elégetésre kerülne.

2023. évben az intézményekben nem történt ellenőrzés, de a járási hivatalok népegészségügyi osztályának munkatársai folyamatosan tartották telefonon keresztül a kapcsolatot az intézmények vezetőivel.

Az egyes kártevők elleni védekezés helyzete, alakulása

A csótányok nagymértékű elszaporodásával kapcsolatban 1 panasz érkezett a járási hivatalok népegészségügyi osztályaihoz. Ebben az esetben a panaszolt vendéglátó egység üzemtetője felé rovarirtásra intézkedés történt.

Rágcsálók jelenlétével kapcsolatosan az év során 22 bejelentés érkezett a járási népegészségügyi osztályokhoz, melyből a kivizsgálás során 14 alaptalannak bizonyult. A bejelentéssel érintett ingatlanok magánlakások illetve családi házak voltak.

A panaszbejelentéseket követően valamennyi esetben helyszíni szemle történt. Ezt követően a járási hivatalok népegészségügyi osztályán dolgozó kollégák írásban felszólították a terület

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

tulajdonosát az irtás elvégzésére, valamint felhívták a bejelentő szomszéd figyelmét, hogy a saját területén belül ő is köteles gondoskodni a rágcsálóirtás elvégzéséről. A szemléket követően a rágcsálóirtás minden esetben megtörtént.

Nógrád vármegyében összesen 9 kártevő irtó vállalkozás rendelkezik engedéllyel egészségügyi kártevő irtó tevékenység végzésére.

Az egészségügyi kártevőirtással foglalkozó vállalatok/egyéni vállalkozók körében 2023 évben 2 ellenőrzés történt. Az ellenőrzések során hiányosságot nem tapasztaltak a munkatársak, intézkedésre nem került sor.

Kémiai biztonság

Területünkön kémiai biztonsági szempontból jelentős egységek a nagy ipari üzemek, melyek termékeik gyártásához alapanyagként, segédanyagként használnak jelentősebb mennyiségű vegyi anyagokat, keverékeket. Az üzemekben jellemzően fémszerkezet-, alkatrész- és gépgyártás, illetve műanyaggyártás történik. A gyártás során különböző fém- és műanyagöntést, felületkezelést (zsírtalanítást, szinterezést, fényezést) végeznek. Az alapanyagok és a vegyi anyagok nagy részét magyarországi forgalmazóktól és az Európai Unió országaiból szerzik be.

Az illetékességi területünkön 3 db veszélyes anyagot, keveréket gyártó egység működik. Az egyik veszélyes anyagot gyártó egység 2022. évben kezdte meg működését Bátonyterenye Iparterületén, amely felső küszöb értékű veszélyes üzem besorolású. Akkumulátor hulladék gyűjtő és hasznosító cég (SungEel Hitech Hungary Kft.) a bátonyterenyei telephelyén a tevékenység során visszanyert és megszüntetett hulladékstátuszú anyag a Cobalt Lithium Manganese Nickel Oxide (EC 480-390-0) veszélyes anyagot (HLOP Powder) gyárt és a harmadik országbeli anyagcégnek adja tovább, további feldolgozás céljából.

Az üzemekben a kémiai biztonsági helyzet jónak mondható, többségükben a kémiai biztonsággal összefüggő feladatok elvégzésére külsős szakembert alkalmaznak. Így elmondható, hogy a rájuk vonatkozó jogszabályi előírásokat jól ismerik, komolyan veszik és eleget tesznek az ezzel összefüggő kötelezettségeknek. A kisvállalkozások, kiskereskedők és egyéb továbbfelhasználó egységek esetében már ez nem mondható el, bár itt is igyekeznek megfelelni, együttműködnek, de a kémiai biztonsági jogszabályi előírások folyamatos változásait nem tudják megfelelően követni.

A kémiai biztonsági felügyelők teljes körű ellenőrzéseket végeznek az egységekben. A teljes körű kémiai biztonsági ellenőrzések ipari üzemekben, strandokon, uszodákban, ivóvíz szolgáltató egységben, valamint vegyi anyagokat, biocid termékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységekben történnek. A többi szakterületen a szakterületi ellenőrzések alkalmával, illetve a megelőző tevékenységhez kapcsolódóan, a kémiai biztonsági munkatársak által összeállított formajegyzőkönyv felhasználásával végzik a felügyelők az ellenőrzést. Minden szakterületre vonatkozóan az új egységek esetében a helyszíni szemlén a felügyelők az ügyfeleket tájékoztatják a vonatkozó kémiai biztonsági előírásokról, valamint, hogy a veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes keverékekkel végzett tevékenység bejelentése elektronikus úton a KBIR rendszerbe történik. Ennek is köszönhetően a biztonsági adatlapok megfelelőségének tekintetében és a bejelentési fegyelem vonatkozásában is javulást tapasztaltunk.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az illetékességi területünkön működő egységek – a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló 1907/2006/EK (REACH) rendeletben foglalt szerepük szerint – elsősorban továbbfelhasználók.

Az ellenőrzések a hazai jogszabályokban, valamint a REACH és a veszélyes anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK (CLP) rendeletben foglalt kötelezettségek betartásának vizsgálatára is kiterjedtek. Biocid termékek esetén a forgalmazás jogszerűségét, valamint a felhasználás körülményeit ellenőrizzük.

A biocid hatóanyagok jóváhagyásához kapcsolódó ellenőrzési feladat kapcsán 24 db termék került ellenőrzésre, hiányosságot nem tapasztaltunk. A biocid termékekhez kapcsolódó célzott ellenőrzési feladat keretén belül 9 db egészségügyi intézményben 12 db felület és/vagy kézfertőtlenítőszer ellenőrzését végeztük el, 8 db nem egészségügyi intézményben 8 db felület és/vagy kézfertőtlenítőszer ellenőrzése történt meg, valamint egészségügyi kártevőirtó tevékenység keretében felhasznált 8 db termék ellenőrzését végeztük el összesen 5 egységben. Az illetékességi területünkön biocid terméket gyártó nincsen.

Az OSZIR-KBIR szakrendszerbe 2018. január 1-jét megelőzően bejelentett, hiánypótlásra váró veszélyes anyag, veszélyes keverék és biocid termék bejelentések ellenőrzése munkatervi feladat kapcsán valamennyi érintett egység tájékoztatása megtörtént, melyben egyúttal a bejelentések rendezésével vagy törlésének kérelmével kapcsolatosan nyilatkozatuk kérése is megtörtént. Ahol lehetséges volt helyszíni ellenőrzést is végeztünk.

A REACH korlátozás szerinti ellenőrzés: tetoválásra szánt keverékekre vonatkozó egyes követelmények ellenőrzése során 7 db tetováláson lett ellenőrizve, melyek közül 1 db szalonban a tetoválásra szánt pigmentek nem feleltek meg a jogszabályi előírásoknak, a hiányosság miatt a forgalmazás helye szerint illetékességgel rendelkező népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalnak áttételre került az ügy.

Az importálók és importált termékek ellenőrzése munkatervi feladat keretein belül 5 db importáló ellenőrzése történt meg REACH regisztrációs kötelezettség, valamint CLP rendelet szerinti harmonizált osztályozás megfelelését tekintve, ezen belül az egyik vállalat kötelezve lett magyar nyelvű biztonsági adatlap elkészíttetésére, egy cég esetében a Hivatal eljárást indított REACH hiányosságok miatt, egy cég pedig a mentességét igazolta.

Részvétel a Forum REF-11 egységes végrehajtási projektben: biztonsági adatlapok ellenőrzése munkatervi feladat során 10 db biztonsági adatlap ellenőrzése történt meg, egy esetben az adatlap hiányosságai miatt határozat kiadására került sor.

A citromsav, valamint citromsavat tartalmazó ökotisztítószer osztályozásának ellenőrzése kapcsán 6 db citromsavat tartalmazó termék és azok címkéje lett vizsgálva, valamennyi megfelelt a vonatkozó jogszabályoknak.

A veszélyes anyagok és keverékek címkéjén szereplő P-mondatok relevanciájának ellenőrzése feladaton belül 14 db termék címkéjén lettek ellenőrizve a P-mondatok, melyből 1 esetben a vizsgált termék biztonsági adatlapjában és a címkéjén szereplő figyelmeztető és óvintézkedésre

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

vonatkozó mondatok eltérése miatt határozat lett kiadva, 1 esetben a vizsgált keverék biztonsági adatlapjának 2.2 szakaszában feltüntetett P391 óvintézkedésre vonatkozó mondat nem a keverék veszélyességi osztályaihoz tartozása miatt eljárás megindítására került sor, 1 esetben pedig a feltárt hiányosság miatt a forgalmazás helye szerint illetékességgel rendelkező népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalnak áttételre került az ügy.

RAPEX ellenőrzés keretében 6 helyen 45 db riasztás lett vizsgálva, riasztásban szereplő terméket nem találtunk.

Hiányosságok miatt többnyire kis- és egyéni vállalkozásoknál, főként kiskereskedelmi egységeknél történtek intézkedések a Kbtv. - Vhr. vonatkozásában (bejelentés nélkül veszélyes anyagokkal és veszélyes keverékekkel végzett tevékenység; a tevékenységben történt változás bejelentésének elmulasztása; veszélyes anyagok/veszélyes keverékek biztonsági adatlapjainak hiánya; a veszélyes anyagok és veszélyes keverékek tekintetében a kockázat-elemzés hiánya miatt). Kémiai terhelési bírság kiszabására nem került sor.

Veszélyes anyaggal és veszélyes keverékkel végzett tevékenység bejelentés 35 db érkezett Hivatalunkhoz 2023-ban.

A Nógrád vármegyében működő három **kórház** jogszabályi előírás szerint, **a Kémiai Biztonsági Információs Rendszert használja a mérgezési esetek bejelentésére.** A 2023. évben 548 db mérgezési esetet rögzítettek a kórházak a KBIR rendszerben, amely az előző évhez képest csökkenést mutat. A mérgezési esetbejelentések KBIR-ben való rögzítésének ellenőrzése alapján megállapítottuk, hogy a **bejelentéseket a kórházak néhány kivételtől eltekintve határidőn belül elvégzik.** A mérgezési esetbejelentések rögzítése 45 esetben a mérgezetten kórházból való elbocsátását követő 7. és 30. nap közé esett, 3 esetben pedig a mérgezetten kórházból való elbocsátását követő 30 napon túl történt meg.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

VI. A kormányhivatal egyéb, nem hatósági tevékenysége

2023 őszén ismét részt vett főosztályunk a XVII. Nógrádi Vármegyenapon. Tápláltsági állapotfelméréssel, táplálkozási tanácsadással, dohányzás megelőzésével és ehhez kapcsolódó egyéb programokkal, gyermekek részére játékos feladatokkal készültünk, és mutattuk be egészségfejlesztési tevékenységünket.

2023-ban is együttműködtünk a Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezetével. Februárban középiskolák részére szervezetünk vetélkedőt, melyen 14 csapat képviselte vármegyénk középiskoláit. Szeptemberben közösen szerveztük meg a hagyományos „Rózsaszín sétát”, a női egészség, kiemelten az emlő- és méhnyakrák megelőzéssel kapcsolatban.

A védelmi igazgatás területén főosztályunk az elmúlt évben három gyakorlaton vett részt. 2023 februárjában riasztási berendelési gyakorlatot szerveztünk a főosztály részére a TVB Védelmi Titkárságával közösen. A riasztás és berendelés egy előre nem ismert időpontban történt. A végrehajtás sikeres volt, a berendelést követően felkészítést is végeztünk a főosztály és a védelmi titkárság állománya részére. Vármegyénk új és egyetlen felső küszöb értékű üzemének működését, az érintett település külső védelmi tervét tekintettük át, valamint az esetleges havária kapcsán jelentkező kormányhivatalra háruló feladatokat rendszereztük. A felkészítés során arra a következtetésre jutottunk, hogy a kormányhivatal és valamennyi érintett hatóság bevonásával egyeztetésre van szükség az üzem működését illetően a minél jobb felkészülés érdekében. Az egyeztetések 2023 áprilisában meg is kezdődtek, az üzem működésének nyomon követése azóta is folyamatos, valamennyi érintett szakterület (környezetvédelem, munkavédelem, népegészségügy, tűzvédelem) részéről, a tapasztalatokat meg is osztjuk.

2023 szeptemberében az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság által szervezett törzsvezetési gyakorlaton is részt vett főosztályunk. A gyakorlat scenáriója szerint kimenekített lakosság befogadásával kapcsolatos feladatainkat tekintettük át (befogadó helyek közegészségügyi helyzete, egészségügyi ellátás biztosítása, járványok kezelése).

2023 októberében a Nógrád Vármegyei Területi Védelmi Bizottság és a Pest Vármegyei Területi Védelmi Bizottság közös árvízvédelmi gyakorlatot hajtott végre Nógrád településen. A gyakorlaton főosztályunk is aktívan részt vett, így a kormányhivatal egészségügyi válsághelyzeti tervében foglaltaknak megfelelően gyakorolhattuk a népegészségügyi feladatokat, a fertőtlenítés irányítását.

A Nógrád vármegyét érintő 2023. évi villámárvizek alkalmával a fertőtlenítéssel kapcsolatban a polgármesteri hivatalokat és a járási hivatalokat is tájékoztattuk.

Az Egészségügyi Válsághelyzeti Munkacsoport 2023 márciusában tartott ülésén a védelmi igazgatást érintő jogszabályi változásokat tekintettük át vármegyénk egészségügyi válsághelyzeti terv készítésére kötelezett egészségügyi szolgáltatóival közösen.

A COVID-19 járvány tapasztalatainak megosztására és feldolgozására, valamint a légúti szezonokra való hatékony felkészülés érdekében kétnapos konferenciát szerveztünk 2023

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

októberében. A konferencia első napján az országos szervek előadói tartottak előadást a járvány tapasztalatairól, a felkészülés irányairól, második napon a vármegyei szervezetek osztották meg tapasztalataikat a járványkezeléssel kapcsolatban. A konferencia zárásaként elismerések átadására is sor került.

A Fiatal Higiénikusok Fórumán 2023 júniusában főosztályunk dietetikusa tartott előadást *Tápláltsági állapot vizsgálata Nógrád vármegye lakosságának körében* címmel.

Egészségfejlesztés

Főosztályunk feladatai közé tartozik az egészségfejlesztés, ami mind célcsoportok, mind témák szempontjából igen sokrétű. Fontos a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása az egészségben töltött életevek számának növelése érdekében. Ennek szükségessége tükröződik a megbetegedési és korai halálozási adatokból.

A 2023-as évben is módunkban állt szakmai rendezvények, lakosság közeli felvilágosító és szűrőprogramok, iskolás korosztály számára meghirdetett verseny megszervezésére.

Folytatódott a pályázati úton beszerzett eszközök (ételpiramis, táplálkozási és konyhai higiénés ismeretekhez szükséges kellékek, figyelemfelhívó táblák, az önvizsgálat oktatás kellékei, kiállítási anyag a védőoltással kapcsolatos ismeretekről, HÉSZ és dohányzás káros hatásait szemléltető bábú) köré szervezett programok szervezése, melyekkel **1519 fő lakost** értünk el. A Dohányzás Fókuszpont támogatásával 2021 májusában pályázat útján elnyertünk egy nagy értékű, élethű nagyságú demonstrációs bábú használati jogát a dohányzás visszaszorítását szolgáló, megelőző programjaink bővítésének céljára. Nagyban megkönnyítené munkánkat, ha a programokhoz szükséges fogyóeszközök tekintetében is lehetőségünk lenne csatlakozni pályázatokhoz, vagy az egészségnapra pályázó települések eszközbeszerzéséhez tehetnénk előzetesen javaslatot.

Az egészségfejlesztésben elért lakosság száma az összlakosság számához viszonyítva kevésnek tűnhet, azonban ha az 1519 főt, mint egy-egy családtagot nézzük, aki a megszerzett ismereteket továbbadja, akkor azonnal jelentősebb azon lakosok száma, akiket az egészségtudatosabb magatartásukhoz új ismeretekkel vértettünk fel.

Egészségfejlesztés jellemzőbb színterei

A főosztály munkatársai 2023. évben **31 helyszínen, 13 településen** vettek részt egészségnevelő, illetve egészségfejlesztő programokon.

2023-as évben **7 felnőtt lakosságot megcélzó települési vagy munkahelyi programon** vettünk részt helybe vitt szűrési lehetőségekkel, tanácsadással, egészségfejlesztési programokkal. Számos alkalommal irányítottunk pácienseket a programnak köszönhetően, elsődlegesen feltárt elváltozásokkal szakorvoshoz, vagy háziorvoshoz. Sajnálatos módon az idős és a fiatal

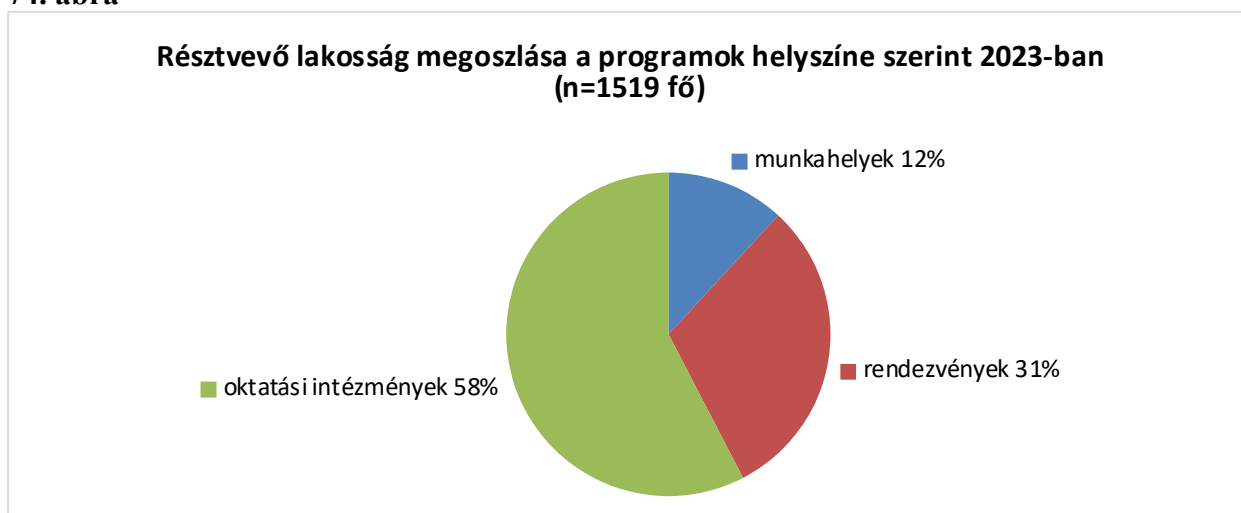
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

korosztály esetében is magas esetszámban előfordul az obesitás és annak észlelhető szövődményei is pl.: hypertonia, hyperglycaemia, emelkedett összkoleszterin stb.

Felmérések igazolták, hogy a minél **fiatalabb korban** elkezdett, visszatérő ismeretanyaggal történő felvilágosítás a prevenció leghatékonyabb módszere, programjaink nagyobb része - **24 alkalom** - szólt ennek a célcsoportnak. A gyermekek fogékonyak az új ismeretekre, könnyebben és szívesen tanulnak. Különösen fontos, hogy megkapják a megfelelő felvilágosítást, hogy képesek legyenek az egészségük szempontjából fontos, helyes döntéseket meghozni. **Főosztályunk ezért különösen fontosnak tartja, hogy a felnőtt lakosság tájékoztatása mellett a vármegye oktatási intézményeinek tanulói számára is minél szélesebb témakörben biztosítsunk egészségfejlesztő előadásokat.** Ebben az évben sikerült több hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkozó intézménybe is eljutni a vármegye különböző pontjain

A programjaink szinterek szerinti felosztása látható a 74.ábrán.

74. ábra

Együttműködő partnerek voltak 2023 évben:

- .Nógrád Vármegyei Rendőr Főkapitányság
- .Nógrád Vármegyei Önkormányzata
- .Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ
- .Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezete
- .Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ
- .Salgótarján Görbeország Diáksport Egyesület
- .Mátraterenye Önkormányzata
- .Mihálygerge Önkormányzata
- .Nógrád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

Egészségfejlesztés és egészségnevelés témakörei:

- Szexuális felvilágosítás általános iskolásoknak

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A program során legfőbb célunk az, hogy a fiatalok minél jobban megismerjék testük működését, az alapvető intim higiéniai szabályokat, a fogamzásgátlás módszereit, és ezek elmulasztásának következményeit.

- „Tisztaság fél egészség”- Higiénével az egészségünkért

A játékos feladatokkal egybekötött előadás során beszélgetünk a testi higiéne és a fogápolás alapjairól, a tisztálkodás elmulasztásának egészségre gyakorolt hatásairól.

- Egészséges táplálkozás és a közétkeztetési reform fontossága

Kiállítással összekapcsolt előadás során célunk a figyelem ráirányítása a közétkeztetési reform fontosságára, a táplálkozással kapcsolatos szemléletváltás szükségességére. Ezen kívül kitérünk a helytelen táplálkozási szokásokra és az azok következtében kialakuló megbetegedések közötti összefüggések jelentőségére.

- Energiaitalok – Miért ne?

Az előadás során a gyermekek megismerkednek az energiaitalok összetételével, az emberi szervezetre gyakorolt hatásaival, illetve a tartós fogyasztás következményeként kialakuló káros mellékhatásokkal, egészségügyi kockázatokkal. Az előadást videók és konkrét esetbemutatók, személyes történetek és gyakorlati bemutató is színesítik, melyeken keresztül az átadni kívánt információ könnyebben eljut a gyermekekhez.

A program – témájából adódóan – főként a felső tagozatos diákokat célozza meg, így az előadás során igyekszünk a meggyőzés helyett kötetlen beszélgetéseket, rávezető előadásmódot alkalmazni, melyek mind gondolkodásra sarkallják a gyermekeket, akik szívesebben kérdeznak, megnyílnak, és a számukra új, érdekes információkat otthon, saját környezetükben is szívesen megosztják a családdal, barátokkal.

Így reményeink szerint elérhető, hogy a gyermekek mellett a család többi tagja, a közvetlen környezet is valamilyen formában értesüljön az előadások során elhangzott ismeretekről, és így csatlakozzanak a prevenciós tevékenységhez.

- A dohányzásról

Az előadás során a legfőbb célunk, hogy a fiatalok megismerjék a dohányzás szervezetre gyakorolt káros hatásait, a nemdohányzó életmód előnyeit. Az előadást követően a gyermekeknek és a nevelőknek lehetőségük van egy kilélegzett levegőből történő szénmonoxid (CO) mérésre. A CO-mérés során megmérjük a kilélegzett levegő szénmonoxid szintjét, amely arányos a dohányzás mértékével. A mérés hozzásegítheti a dohányosokat ahhoz, hogy felismerjék a dohányzás egészséget károsító hatását, és a leszokás mellett döntsenek.

Élethű nagyságú, szétszedhető demonstrációs bábún a dohányzás okozta káros hatások következményeként jelentkező betegségeket és azok szövődményeit mutathatjuk be. Sikerral ragadja meg a gyermekek figyelmét és kelti fel érdeklődésüket, valamint könnyedén

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

és játékos formában építi fel a gyermekek dohányzást elutasító attitűdjét és bővíti tudásukat a káros hatásokról.

➤ Emlő- és hereönvizsgálat oktatás

Az önvizsgálat egyszerű, könnyen megtanulható módszer arra, hogy jobban megismerjük a saját testünket, és képesek legyünk felismerni az esetleges elváltozásokat. A korai felfedezés életet menthet, ezért kiemelten fontos, hogy az önvizsgálat módszerét minél szélesebb körben megismertessük a lakossággal. Az előadás során az önvizsgálat elméleti ismertetése mellett here, illetve emlő önvizsgálati modell segíti a módszer gyakorlati bemutatását. A résztvevőknek lehetőségük van a modellekben található csomók kitapintására, így a saját testük vizsgálatakor könnyebben felfedezik az esetleges elváltozásokat.

◆ Vége itt a hétvége - Hétvégi szórakozás tabuk nélkül

Az előadás a szabadidő eltöltésének leggyakoribb veszélyeire hívja fel a figyelmet, melyben kitérünk az internetezés, a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drogozás és a meggondolatlan nemi kapcsolatok hatásaira. Az interaktív program során elsődleges célunk az, hogy a gyermekek megnyíljanak, tabuk nélkül, őszintén tegyék fel a témával kapcsolatos kérdéseiket, így egy kötetlen beszélgetés keretében könnyebben eljutnak a fiatalokhoz a tudatos, biztonságos hétvégi szórakozással kapcsolatos információk.

◆ Szexuális úton terjedő megbetegedések megelőzése

A nemi szerveket érintő, szexuális úton terjedő betegségek miatt kevesen fordulnak személyesen orvoshoz. Az emberek többsége szemérmes, nehezen tárulkozik fel, ezért is fontos a leggyakoribb nemi betegségekről beszélni. Az előadás főbb témái a felelősségteljes szexuális magatartás, a körültekintő partnerválasztás, a hűség, monogámia, illetve a gumióvszer használata, melynek gyakorlati alkalmazásának bemutatását óvszerfelhelyező gyakorlati modell segíti.

◆ Az internet veszélyei

Az internet nagyszerű eszköz, de veszélyeket is rejt. A gyermekek és a fiatalok védelme az internet káros tartalmaival szemben egyre fontosabb kérdés napjainkban, hiszen ők még nem tudják helyesen szűrni és értékelni a kapott információt, megkülönböztetni az értékeset az értéktelentől. Az előadás során kitérünk az adatvédelem fontosságára, a közösségi oldalakban rejlő veszélyekre – tartalmak megosztása, ismeretlen személyek megítélése stb. – az internetes zaklatásokra és a segítségkérés lehetőségeire, valamint az internetes vásárlásokra, és az ezzel kapcsolat visszaélések elkerülésével kapcsolatos legfontosabb információkra.

◆ Védőoltások helye és jelentősége a XXI. században - plakátkiállítás

A védőoltások az úgynevezett aktív immunizálás eszközei. Ez azt jelenti, hogy az élő, legyengített kórokozót, elölt kórokozót vagy a kórokozó valamely aegységét tartalmazó oltás beadása után a szervezet saját immunválasza hozza létre a védő hatást. Időről időre a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

bulvármédiában, titokzatos kör e-mailekben, közösségi oldalakon, számos csalóka írást lehet olvasni a védőoltások veszélyeivel kapcsolatban. Egyes írások "csupán" betegségekről szólnak, amiket a védőoltások okoznak, de találkozunk a legvadabb összeesküvés-elméletekkel is. Ezért napjainkban különösen fontos, hogy a védőoltásokkal kapcsolatos, orvosilag hiteles információkat minél szélesebb körben elérhetővé tegyük a lakosság számára.

◆ e-Bug program

Lehetőség van általános higiénés ismeretek oktatására az e-Bug oktatási segédanyag és az ehhez kapcsolódó interaktív kiállítás segítségével. Az e-Bug iskoláskorú gyermekeknek szóló, játékos egészségfejlesztési oktatási eszköz, mely átfogóan foglalkozik a személyi higiéné, a szexuális egészség, a védőoltások és a felelősségteljes antibiotikum-használat témaköreivel. Külön hangsúlyt fektettünk a kézmosás fontosságára, valamint a köhögés és tüsszentési etikett ismertetésére.

A program „Játékos tudomány” elnevezésű eleme az internetalapú, valamint a pedagógusoknak szóló oktatási csomag kiegészítése, melynek célja a gyermekek bevonása a játékos tanulásba, attitűdjük formálása, gyakorlati készségeik fejlesztése. Az oktatási csomag ezen eleme egy öt állomásból álló gyakorlati bemutató, mely az alábbi témákat foglalja magába: bevezetés a mikrobák világába, kézhigiéné, légúti higiéné, étel- és ital-higiéné és felelős antibiotikum-használat.

2022 márciusától a Salgótarjáni Városi Televízió adott műsoridőt az „Egészség percek” elnevezésű tematikus, egészségfejlesztő programnak. A Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezetével közösen készültek az ismeretterjesztő műsorok. A 2023-as évben hat alkalommal ültek le az adott téma szakemberei az állandó házigazdákkal beszélgetni. Minden alkalommal az egészség tudatosság állt a központban az alábbi témakörökben:

- ◆ A vastag- és végbéldaganatok megelőzése, szűrése
- ◆ Betegjogok
- ◆ Egészséges ivóvíz
- ◆ Mit kell tudni a cukorbetegségről
- ◆ Allergiás megbetegedések
- ◆ Emlőrák

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Zárszó

A Nógrád Vármegye Közgyűlése számára készült beszámolónk alapvető célja a közelet szereplői számára tájékoztató adása a vármegye lakosságának egészségi helyzetéről, az egészséget befolyásoló tényezőkről, a vármegye egészségügyi ellátó rendszeréről, a közegészségügy helyzetéről. Bízunk abban, hogy a vármegyei közgyűlés mellett a helyi önkormányzatok is érdeklődéssel olvassák. Célunk, hogy a beszámolóval felhívjuk a figyelmet a vármegyét érintő legsúlyosabb egészségügyi problémákra, mint például az alapellátás helyzete, a lakosság egészségi állapotának országoshoz viszonyított riasztó adataira. Idén is részletesen bemutatjuk egészségfejlesztési programjainkat, abból a célból, hogy megmutassuk azokat a lehetőségeket, amelyekkel mi segíteni tudjuk az egészségtudatosság növelését.

Az egészséget meghatározó tényezők között legnagyobb jelentősége az egyén életmódjának és egészségértésének van, mely azt jelenti, mennyire képes egészségügyi kérdésekben tájékozódni, információhoz jutni, azokat megérteni és felhasználni saját egészsége érdekében. Az összeállított anyagnak célja az is, hogy az egyes megbetegedések esetében megmutassa a megoldási lehetőségeket is, mint például az elérhető szervezett népegészségügyi szűrővizsgálatokat, melyek az emlő, a méhnyak és a vastagbél daganatok korai kiszűrését szolgálják. A részvételi arányok növelésében az önkormányzatok, házi orvosok, védőnők, civil szervezetek szerepe nagyon fontos.

A daganatos megbetegedések és a szív-érrendszeri megbetegedések – melyek a legnagyobb betegségterhet jelentik ma Magyarországon és vármegyénkben is – esetében szűrőbuszok alkalmazásával tudjuk közelebb vinni a lakossághoz a megelőzés eszközeit, növelve ezzel egészségtudatosságukat, egészségértésüket. A programok szervezésében együttműködő partnereink az önkormányzatok, egészségügyi szolgáltatók, munkahelyi egészségnapok esetében a munkáltatók. A legnagyobb előrelépést a fiatalok egészségnevelésével tudunk elérni, melyben számítunk az oktatási-nevelési intézmények, tankerületi központok támogatására.

Minden fórumon meg kell ragadni a lehetőséget, hogy a korai felismerés fontosságáról és az elérhető kezelési módokról minél többet tudjon a lakosság.

Vármegyénk lakosainak egészségi állapotán javítani csak összetársadalmi összefogással és felelősségvállalással, az egészségügyi szolgáltatók, az önkormányzatok, az oktatási-nevelési intézmények, a társhatóságok, a civil szervezetek és a népegészségügyi hatóság közötti együttműködéssel lehet.

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
vármegyei tisztifőorvos

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Források:

- Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya adatszolgáltatása
- Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya adatszolgáltatása
- Területi Statisztikai Évkönyv (2022.)
- Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ adatai
- Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ tulajdonában lévő egészség.hu halálozási adatbázis
- Országos Mentőszolgálat Nógrád Vármegyei Területi Szervezete, Pifka Zsolt vezető mentőtiszt tájékoztatása
- Központi ügyeletek adatszolgáltatásai
- Fekvőbeteg ellátó intézmények adatszolgáltatásai
- Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása
- Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő publikus adatbázisa

Irodalom:

Ádány Róza: Megelőző orvostan és népegészségtan, Medicina Kiadó, Budapest; 2006.

Ádány Róza: A magyar lakosság egészségi állapota az ezredfordulón, Medicina kiadó, Budapest; 2003.

Vargáné Hajdú Piroska: Demográfiai és epidemiológiai módszerek a népegészségügyben, Medicina kiadó, Budapest, 1996.

—